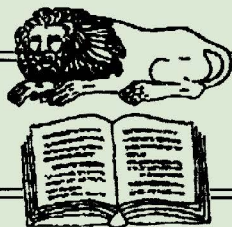

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

120. szám

Aratás

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat
Budapest, 2020

Jeromos füzetek 120. szám

Munkatársak: Csupor Zoltán, Vágvölgyi Éva, Végh Ferenc, Gelley Anna, Udud Tibor, Horvay Mária, Tarjányi Béla, Bukor Katalin, Opálény Izabella, Mezei Ferencné	címlap
Istenhozzád	1
A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat megalakulása	2
Három évtized Isten Igéjének szolgálatában	6
Könyvbemutatóink	15
„Élő Ige” <i>Bibliaiskola</i> (Vágvölgyi Éva)	25
Munkatársainkról	36
+Székely István animátor, folyóirat-szerkesztő	36
Horvay Mária, az imacsoport vezetője	39
Vágvölgyi Éva főtítkár, továbbképzési csoportvezető	51
Gelley Anna irodavezető, kurzusvezető	69
Opálény Izabella, a Szentírás Alapítvány kuratóriumi elnöke	73
Tarjányi Béla, a Társulat ügyvezető elnöke	77
Képek bibliaapostol-képző szemináriumainkról	borító

J e r o m o s f ü z e t e k

**Az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207**

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat
1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78
Nyitva: hétfő-csütörtök, 11-16.30-ig. Tel.: 332-22-60
Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu
Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,
Megyesi Gizella, +Székely István, Thorday Attila,
Vágvölgyi Éva. – Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: X-Site.hu Kft.

Kedves Tagtársaink, Kedves Olvasóink!

Jelen füzetünk a Jeromos füzet utolsó száma. Személyes és anyagi okokból nem tudjuk folytatni folyóiratunk szerkesztését és kiadását. Bízunk abban, hogy az elmúlt harminc év folyamán megjelent folyóiratszámaink jó szolgálatot tettek Hazánkban a Biblia ügyének, hiszen három évtizeden át meg tudtuk jelentetni a magyar biblikus professzorok tanulmányait, sok érdekességet közöltünk a Szentírással, a Biblia világával kapcsolatban, és rendre beszámoltunk a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat tevékenységéről.

Őszinte köszönetet mondunk Tagtársainknak és Olvasóinknak, hogy segítettek, figyelemmel kísérték fáradozásainkat, amíg folyóiratunkkal is igyekeztünk Isten Szavának mélyebb megismertetését, és életre váltását előmozdítani hazánkban és a határainkon kívül élő magyar katolikus testvéreink körében. **Isten veletek és velünk!**

Köszönet – Három évtized elteltével hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik az elmúlt harminc év során segítettek munkánkat: tagtársainknak, munkatársainknak, hazai és külföldi támogatóinknak, a lelkipásztoroknak és hitoktatóknak, szerzetes testvéreinknek és nővéreinknek, a biblikus kollégáknak, a magyar Főpásztoroknak, a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciának, de legfőképpen a jó Istennek a lehetőségért és a kegyelmekért, hogy a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat keretében harminc éven át szolgálhattuk Isten Igéjének ügyét a Magyar Katolikus Egyházban és a határainkon kívül élő magyar katolikus hívek körében.

Tarjányi Béla

Számos kiadványunk elérhető lesz a www.ppek.hu címen,
híradásaink pedig a www.biblia-tarsulat.hu/online.htm címen.

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat megalakulása

Megnyitó ünnepség

Központi Szeminárium, 1990. febr. 13.

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat működésének ünnepélyes megnyitására 1990. február 13.-án került sor.

Előzmények – Ausztriában és Németországban már a 20. sz. első felétől előtérbe került a biblikus apostolkodás – Ausztriában elsősorban **Parsch Pius** kezdeményezésére, Németországban pedig a nacionálszocializmus káros hatásának ellensúlyozására. A **II. Vatikáni Zsinat** kezdetén a Szent Pé-

ter Bazilikában, a Zsinat plenáris üléseinek helyszínén ünnepélyesen elhelyeztek egy díszes Bibliát. A zsinati határozatok nyomán a Katolikus Egyház liturgiájában sokkal hangsúlyozottabban kapott szerepet a Szentírás, a Dei Verbum zsinati határozat által pedig a katolikus hívek számára

is javasolták a rendszeres szentírásolvasást és -tanulmányozást.

A Zsinat a Szentírást olyan értéknek tartja, amelynek központi helyet kell elfoglalnia a lelkipásztori munkában. Ennek előmozdítására 1966-ban **Bea bíboros**, aki hosszú biblikus tanári tevékenysége után akkor már a Keresztény Egység Titkárságának elnöke volt, az Egységtitkárság keretében létrehozott egy külön osztályt a Dei Verbum ajánlásainak végrehajtására.

Bea bíboros 68-ban meghalt, így utódának, Willebrands bíborosnak védnöksége alatt 1969. április 16-án Rómában Katolikus Bibliaapostolság Világszövetsége néven megszületett egy központi intézmény (1991-től: Katolikus Bibliaszövetség). Az alapítók szándéka szerint a Világszövetség célja „segítséget nyújtani a püspököknek, hogy megfelelhessenek annak a felelősségnek, amelyet a Biblia ismeretének és használatának terén hordoznak,” főként pedig „hogy megvalósuljanak azok a rendkívül fontos célkitűzések, amelyeket a II. Vatikáni Zsinatnak az Isteni kinyilatkoztatásról szóló határozata megfogalmazott.” A Világszövetség első védnöke, majd 1972-től első elnöke

König bíboros volt. A Szövetség arra kérte az egyes országok Püspöki Konferenciáit, hogy hozzanak létre saját országos intézményt (Bibliatársulatot) a biblikus apostolkodás előmozdítására.

Hazánkban csak az 1989-es politikai változások nyomán nyílt lehetőség Bibliatársulat létrehozására. Tarjányi Béla biblikus professor, aki **dr. N.W. Höslinger** meghívására 1972 óta rendszeresen részt vett a Közép-Európa-i Bibliatársulatok igazgatóinak értekezletén, már 1989. január 13.-án megbeszélésre hívta össze barátait, ismerőseit, a Levelező Tagozat hallgatóit. A Központi Szeminárium dísztermében tartott megbeszélés résztvevőivel, mintegy 30-40 lelkes társával együtt elhatározta, hogy Magyarországon is létrehozzák a Bibliatársulatot Szent Jeromos Bibliatársulat néven. Elkészült a leendő Társulat alapszabálya, és a magyar katolikus biblikus professorok ajánlásával a Püspöki Konferencia elé került jóváhagyásra.

A megnyitó ülés – Miután pozitív döntés született, 1990. február 13.-án sor kerülhetett az ünnepélyes megnyitó ülésre – a Központi Szeminárium dísztermében. Jelen volt dr. **Paskai László**, a Magyar Püspöki Konferencia elnöke, hat főpásztor, több biblikus professzor, és a Társulat alapító tagjai. A résztvevők örömmel nyugtázták, hogy a Bibliatársulat létrejön, és elkezd működését a Magyar Katolikus Egyházban. A Társulat alapszabályának egyházi jóváhagyásáról Paskai László 1990. márc. 23-án értesített, a polgárjogi bejegyzés 1990. jún. 28.-án történt meg. 1990 Szentírásvasárnapjára jelent meg a Társulat biblikus-lelkipásztori, ismeretterjesztő negyedéves folyóiratának (Jeromos füzetek) első száma. A Társulat taglétszáma az első időkben minden évben megkétszereződött (a megnyitó ülésen 95 tag, 1990 végén 200, 1991-ben 415, 1992-ben pedig már 950 tagja volt Társulatunknak, köztük 5 püspök és kb. 250 pap és szerzetes. 1993-ban a külföldi katolikus segélyszervezetek támogatásával sikerült megvásárolnunk a Teréz körúton a **Bibliaközpont** helyiségeit, ami azóta is **Társulatunk székhelye**.

Fr.-J. Ortkemper

Jubileumi ünnepség – a Bibliaközpont megáldása – Társulatunk működésének ötödik évében 1995. ápr. 4.- én jubileumi ünnepséget tartottunk a Bibliaközpontban. Jelen volt **Paskai László bíboros, Seregély István** érsek, **Balás Béla** püspök, a Társulat elnöke, **Alberto Ablondi**, a Világszövetség elnöke, valamint a Stuttgarti Katolikus Bibliatársulat igazgatója, **Fr.-J. Ortkemper**, és az Osztrák Katolikus Bibliatársulat igazgatója, **N. W. Höslinger**.

Balás Béla püspök

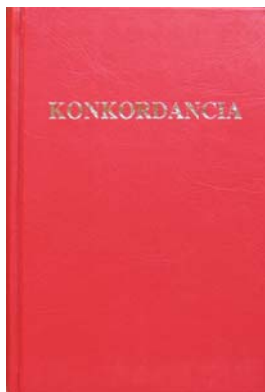
A felemelő ünnepség során mindannyian örömmel üdvözölték a Bibliatársulat megalakulását, majd az ünnep befejezéseként Paskai bíboros úr megáldotta a Bibliaközpont helyiségeit.

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat alapító tagjai:

Amigya Pál, Andics Istvánné, Bábiczky László dr., Bajcsy Lajos plébános, Bakos Zoltán, Balla Gábor, Balogh Árpád, Balthazár Zsolt, Balthazár Zsoltné, Bánk József dr. püspök, fr. Barsi Balázs dr. teol. tanár, Bauer Gizella, Beer Miklós dr. teol. tanár, Beóthy Bertalan, Borbély Pálné, Bozzay Gyuláné, Bujdosó István, Clamar Lajos, Clamar Lajosné, Csáky Irén, Csuka Zoltánné Kemény Katalin, Czár János dr., Debreczeni Lajos, Dörner Márta, Ecsedy Tamás, Fazekas Anna, Fekete István plébános, Felsmann József [Út, Igazság, Élet], Felsmann Józsefné, Fenyvessy Lajos, Földényi János dr., Fried Vilmos plébános, Garbac Józsefné, Gável József, Gedeon József plébános, Gneht Zoltánné, Göcze Lajos, Gorove László dr., Gruber Mária, Gyimóthyné Ádám Éva, Györi Attiláné, Kovács Gábor [Hétláng], Holinszky Zsófia, Horvay Mária, Horváth László Lajos dr., Horváth Zoltán, Hurton Etelka, Marianne Jambor, Jancsó István plébános, Járominé Zárai Györgyi, Karcza Erzsébet, Katona István püspök, Katona Lajos plébános, Kecskésné Pantó Eszter dr., Késmárki Mária, Kiss Zoltánné, Kocsis Imre, Koppányi Elemér, Kovács Gáborné, Kovács Sándor plébános, Lázi Ferenc, Latorcai Csaba dr., Lorbert Mária, Marosi I. Izidor püspök, Maros Károly, Marton Pál, Méhész Elek, Mihályi Angyalka, Milhoffer Miklós plébános, Moyzes Éva, Molnár Ferenc, Molnár Istvánné, Molnárné Németh Ilona, Mozsgai József plébános, Muszély Viktor, Nagy István, Novák József ny. plébános, Opálény Izabella, Ozsváth Eszter, Papp Mária, Pásztor Győző plébános, Peukert Emőke dr., Polgári Ferenc plébános, Puskás Ilona, Puskás Mária, Radoccai Jolán [Ferencs Mária Misszionárius Nővérek Társulat], Radnóti Mária, Rajkai István, Ronkay Ferenc dr., Ronkay Ferencné, Semjén Zsolt dr., Simon József dr. plébános, Sipos Veronika, Szabó Ferenc, Szabó Géza plébános, Szabó Gyula dr. plébános, Szabó János plébános, Szabó Mária, Szeblák Tamás, dr. Székely István, Szeleczy Szilárd, Szita Gábor, Szőke Jánosné, Tajdina József plébános, Tarjányi Béla, Tarjányi Ferenc c. esperes, Tarjányi Erzsébet, Temesszentandrás Péter dr. káplán, Térmeg Jánosné dr., Thorday Attila, Tomka József dr., Török Árpád, Turny Tiborné, Turóczy Jánosné, Ugrits Tamás, Urbán Imre plébános, Vágvölgyi Éva, Várad József esperes, Varga Lajos püspöki titkár, Varga Sándor, Virág Gyula plébános, Vizsolyi Gyula, Vizsolyi Gyuláné, Wisolth Ilona.

Három évtized Isten Igéjének szolgálatában

Harminc évvel ezelőtt, 1990. márc. 23.-án kelt levelében közölte **Paskai László** bíboros úr, hogy a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia jóváhagyta a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat alapszabályát, és engedélyezte működését. Az alábbiakban röviden bemutatjuk a Bibliatársulat harminc éves tevékenységét, és a Társulat életéből néhány fontosabb eseményt.

Konkordancia az Újszövetséghez – A Szentírás tanulmányozásának, a hitoktatók felkészülésének, az egyéni és közösségi bibliaolvasásnak értékes és hasznos eszköze látott napvilágot, amikor az **Opálény Mihály** által készített „KONKORDANCIA – Újszövetségi Szövegmutató Szótár” még a Társulat megalakulását megelőző években megjelent a budapesti Hittudományi Akadémia Levelező Tagozatának kiadványaként.

Ez azóta is az egyetlen ilyen kiadvány maga nemében – sajnos, csak a Szentírás újszövetségi részéhez. Ez a szövegkereső szótár azóta a Bibliatársulat gondozásában több új kiadást ért meg, és ma is sokan, nagy haszonnal forgatják.

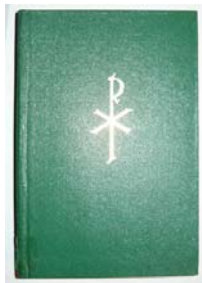
A Szentírás Alapítvány

Társulatunk 1990-ben létrehozta a Szentírás Alapítványt a bibliapostolság támogatására. Célkitűzései: a magyar katolikus hívek körében a bibliaterjesztés és a Szentírás ismeretének előmozdítása, olcsó bibliakiadások megvalósítása és támogatása, biblikus irodalom kiadása és támogatása stb. Az Alapítványt a Fővárosi Bíróság 1990. nov. 30.-án nyilvántartásba vette, majd az illetékes hatóság közhasznú szervezetté nyilvánította. Így fogadhatta az adóból felajánlott 1 %-ot is. A Kuratórium elnöke **Opálény Izabella**.

Az Alapítvány az elmúlt harminc év során támogatta a Bibliatársulat által gondozott olcsó szentíráskiadásokat, biztosította a határon túli magyaroknak juttatott több ezer magyar Szentírás költségét, hozzájárult a készülő Cigány Bibliafordítás megvalósításához. A Szentírás Alapítvány a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő támogatásával 2020-ban mintegy 1800 Bibliát ill. Újszövetséget juttatott el a határainkon kívül élő magyaroknak Kárpátaljára, Erdélybe és a Vajdaságba.

A Békés-Dalos Újszövetség első hazai kiadása

– Az 1989-es változások után, amikor megszűnt Hazánkban a katolikus könyvkiadás korlátozása, Békés Gellért OSB szerzetes úgy döntött, hogy az általa fordított Újszövetséget a továbbiakban itthon fogják kiadni. Társulatunk örömmel csatlakozott ehhez a kezdeményezéshez, és a Pannonhalmi Főapátság mellett társkiadóként megjelentette ezt a közkedvelt szentíráskiadást 200.000 példányban. Hogy a kommunizmus évtizedei után milyen nagy szükség volt erre, azt az mutatja, hogy a Bibliatársulat *elővételben* 74.000 példányt adott el néhány hónap alatt, kötetenként nagyon elfogadható, 70.- Ft-os áron.

Bibliák a határainkon kívül élő magyaroknak – A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat kezdettől fogva alapvető célkitűzésének tekintette, hogy magyar nyelvű Szentírást biztosítson a határainkon kívül rekedt magyar katolikusoknak. Amikor a 90-es években erre

lehetőség nyílt, igyekeztünk minél több magyar nyelvű Bibliát küldeni számukra. Kezdeményezésünk sikerrel járt: a hazai és külföldi jótevők, támogatók áldozatos segítségével több ezer magyar Szentírás került a határainkon túl élő katolikus magyar testvéreink kezébe.

A Szentatya magyarországi látogatása alkalmával az *"Ajánldozzunk Szentírást a külföldi magyar fiataloknak!"* címmel kezdeményezett akciónk eredményeképpen 2800 db Békés-Dalos Újszövetséget osztottunk ki a Népstadionban a külföldről érkezett magyar fiatalok körében. A Zeneakadémia nagytermében megtartott jótékonyági hangversenyünk és országos akciónk eredményeképpen pedig 17.000 db. Újszövetséget és 1000 db teljes Bibliát vittünk ki és adtunk át a határainkon kívül élő magyar katolikus híveknek (Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Vajdaság, Szlovénia). A rendezvény védnöke a bécsi **König bíboros** volt.

A Káldi-Neovulgáta Zsebbiblia kiadása – Társulatunk kiadásában megjelent a Káldi-féle bibliafordítás felújított változata. A 20-as években kiadott szöveget két teológiai hallgatónk, Puskás Ilona és Puskás Mária számítógépre vitte. A zsinati határozatok alapján közben Rómában elkészült az ún. Neovulgáta, a régi Vulgátának a mai tudományos követelményeknek teljes mértékben megfelelő felújítása. Ennek alapján elvégeztük a régi Káldi-Biblia szövegének a revízióját, amely háromszáz éven át a magyar katolikusok általánosan használt bibliafordítása volt. Ezt a felújított bibliaszöveget

1997-ben kisebb, hordozható méretben ("**Zsebbiblia**") adtuk közre, és az addigi árakhoz képest igen olcsón (a Biblia Évében pedig fél áron). Ebből a kiadásból is eljuttattunk az óta a határainkon kívül élő magyaroknak több, mint 10.000 példányt. Itthon pedig már közel negyedmillió került belőle a hívek kezébe.

Bibliaapostol-képző szemináriumok – A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat **Továbbképzési Munkacsoportja** évente több alkalommal bibliaapostol-képző szemináriumot tartott, elsősorban gyakorló lelkipásztorok, hitoktatók és olyan résztvevők számára, akik valamilyen felnőtt vagy ifjúsági kisközösségben igyekeznek előmozdítani a közös szentírásolvasás ügyét. A hosszú hétvégén (péntek-vasárnap) elhangzó előadások és a szemináriumi foglalkozások során a gyakorlatban is elsajátíthatták a közös

Bibliaapostol-képző szeminárium Szombathelyen

bibliolvasás és -tanulmányozás különböző formáit, amelyek szerte a világban már ismertek és beváltak voltak. A szemináriumokat a továbbképzési munkacsoport önkéntes munkatársai tartották Tarjányi Béla szakmai felügyelete mellett, Vágvölgyi Éva főtktár, továbbképzési csoportvezető szervezésében és vezetésével. 1993-tól kezdve kb. hatvan ilyen szemináriumot tartottunk hazánk különböző városaiban, valamint Erdélyben, Felvidéken, Kárpátalján és a Vajdaságban, összesen 1400 fő részvételével.

Ennek keretében vezettük be a Bibliák megáldásának szép szertartását: a szeminárium befejező szentmiséjén a résztvevők Szentírását egyenként megáldottuk. Ennek nyomán került a „**Szentírások megáldása**” a Katolikus egyház elismert és Szentírásvasárnapra ajánlott szertartásai közé (l. Praeorator, 150-151.o.)

Közreműködésünk a Biblia

Évében – A Magyar Katolikus Egyház történetében kiemelkedő és csodálatos jelentőségű esztendő volt 2008, a **Biblia Éve**. Társulatunk nagymértékben hozzájárulhatott ennek sikeréhez egyrészt a programok ajánlásával, gyűjtésével, közreadásával, másrészt saját kiadványaival. Nagy örömmel fogadták sok helyen az Arany Bibliánkat, a Családi Bibliát, vitték, használgák, és a család benső életének középpontjává vált. Sikerült a mindennap használatos Szentírást ebben az évben fél áron árusítani. DVD-ken közreadtunk vallomásokat neves emberektől, egyszerű hitoktatóktól, egy DVD-t a Szentföldről. Az idősebbek számára kiadtuk a nagybetűs Újszövetséget, még a teljes Biblia cigány fordítása is elkészült a Biblia Évének végére. Társulatunk vezetője és munkatársai a Biblia Éve során mintegy 100 alkalommal és helyszínen tartottak képzéseket, előadásokat, és közreműködtek rendezvények szervezésében, megtartásában. Az országban folyó programokról, rendezvényekről szóló híradásokat **Társulatunk honlapján** gyűjtöttük, hirdettük és közvetítettük.

Biblikus professzorok szakmai értekezletei – Több, mint két évtizede évente két alkalommal megtartjuk a magyar katolikus biblikus professzorok szakmai értekezletét a Bibliaközpontban. A biblikus tanártársak az ország minden részéről rendszeresen eljönnek, általában tíz-tizen-négyen.

Minden alkalommal meghallgatjuk két vállalkozó kolléga előadását, az elhangzottakat megbeszéljük, bemutatjuk egymásnak új kiadványainkat, végül egy közös ebéden barátilag elbeszélgetünk. Az összejövetelek koordinátora az utóbbi időben **Kocsis Imre**, a Hittudományi Kar Újszövetségi Tansekének professzora.

A Somlói Biblikus Zarándokösvény megvalósulása – A Biblia Évében, október 5.-én **Mádl Ferenc** elnök úr és a felesége, **Dalma aszszony** jelenlétében szentelte fel **Juliusz Janusz** pápai nuncius a devecseri plébános fáradozása nyomán megvalósult egyedülálló "**Jézus-Ösvényt**" a Somló hegy tövében: a

Betlehemi Barlangot (Kolontáron), a Lelki Gyógyító Szolgálat Házát és a Szentföldi Kiállítást (Devecserben), a Keresztutat (Borszörcsökön), az Öröm Útját (a Somló hegy oldalában), és a Názáreti Házat (Devecserben). A Zarándokösvény megvalósulásához Társulatunk ötletekkel (Betlehemi Barlang, Názáreti Ház), a Szentföldről származó tárgyakkal (Holt-tengeri sötömb, galileai búzakalászkod

stb.) és anyagi támogatással járult hozzá – A csodálatos alkotásokat sajnós megsemmisítette a devecseri vörösiszap-áradat.

Biblikus Figura készítő kurzusok

– Társulatunk rendszeresen szervez Biblikus Figura készítő kurzusokat, ahol a résztvevők bibliai személyekről készítenek szemléltető figurákat. Ezek kiválóan alkalmasak arra, hogy a hitoktatók, a lelkipásztorok szemléletesen bemutassák a Bibliában szereplő jeleneteket.

A kurzusokat Társulatunk irodavezetője, **Gelley Anna** szervezi és vezeti, aki évekkel ezelőtt megszerezte Németországban a kurzusvezetői képzést, és már számos kurzust tartott a Bibliaközpontban és több más helyszínen. Eddig több mint negyven kurzust vezetett. – A figurákkal Társulatunk évek óta részt vesz a Betlehemi Jászolkiállításán (Városliget, Mezőgazdasági Múzeum, december.)

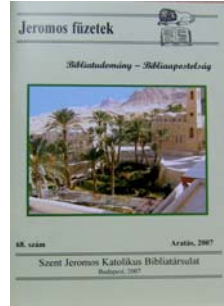

"Élő Ige" Bibliaiskola

– A Társulat központjában **Vágvölgyi Éva**, Társulatunk főtitkára 1992 óta hitoktatók és érdeklődők részvételével „Élő Ige” címmel bibliaiskolát vezet. Az órákat októbertől májusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartják. A bibliaórák kész, ki-

dolgozott anyagát folyamatosan közreadtuk a Jeromos füzetekben. Hitoktatók, Bibliával foglalkozó csoportok jól felhasználhatják.

Jeromos füzetek – Társulatunk munkatársai röviddel a Társulat megalakulása után megalapították az első magyar katolikus szentírástudományi folyóiratot, a Jeromos füzeteket. Az első szám 1990. Szentírásvasárnapján jelent meg. Azóta minden évben négy számot adtunk közre (Szentírásvasárnapra, Karácsonyra, Húsvétra és aratásra, összesen 120 szám). A folyóirat alapvetően kettős célkitűzést igyekezett megvalósítani: Publikálni a magyar katolikus biblikusok legújabb tudományos szakcikkeit, és közreadott anyagokkal segíteni a Szentírással foglalkozó lelkipásztorok, hitoktatók munkáját. Az egyes számokban megtaláljuk az összes magyar katolikus biblikus egy vagy több tudományos cikkét, minden számban egy kidolgozott bibliaóra-anyagot, válaszokat a Bibliával kapcsolatban felmerülő kérdésekre, és közérdekű híradásokat a Biblia világából.

A biblikus folyóiratok szemléből az érdeklődő megismerhette a legnevesebb nemzetközi biblikus folyóiratok cikkeinek tartalmát, s így tájékozódhatott a bibliatudomány aktuális kutatási területeiről és eredményeiről. Emellett természetesen helyet kapott a folyóiratban minden fontos információ Társulatunk és a Bibliaközpont tevékenységéről, beszámoltunk bibliaapostol-képző szemináriumainkról, tájékoztattuk Tagtársainkat összefüggéseinkről, és a közös imaórák időpontjáról, témájáról.

Bibliabolt – A Bibliaközpontban, Társulatunk székhelyén található Bibliaboltunk, ahol bibliakiadásainkat, egyéb saját kiadványainkat, idegen nyelvű Bibliákat és sok-sok más, Bibliával kapcsolatos könyvet és oktatási segédesszöveget (pl. DVD-k, játékok) forgalmazunk. Lásd: www.bibliatarsulat.hu/Bolt.htm.

Nyíri Tamás emlékünnap

Nyíri Tamás elhunyt teológiai professzor egykor jelentős szolgálatot tett a magyar katolikus bibliaterjesztés ügyének azzal, hogy az ún. Opálény-féle Újszövetségi Konkordancia kiadását lehetővé tette. Egyik munkatársunk paptestvére, Opálény Mihály (+ 1986) ugyanis hosszú évek kitartó munkájával összeállította az újszövetségi Konkordanciát, de az akkori körülmények között a hatóságok nem engedélyezték a kiadását.

Végül kérésünkre **Nyíri Tamás** professzor, aki akkor a Hittudományi Kar Levelező Tagozatának az igazgatója volt, elérte, hogy a Hittudományi Kar a hallgatók számára segédeszközként kiadhassa. Így jelenhetett meg első ízben ez az értékes kiadvány, amelynek kiadási jogát Opálény Izabella (örökös) Társulatunknak átadta. Azóta többször is kiadtuk, és sokak számára máig igen hasznos segédeszköz.

E szolgálatot máig értékelve rendezte meg 2019-ben Társulatunk a Nyíri Tamás Alapítvány Kuratóriumának elnökével, dr. Geleji Sándorné Neubauer Irénnel együtt a **Nyíri Tamás emlékestet** a Bibliaközpontban, az áldott emlékü filozófiaprofesszor halálának 25. évfordulója alkalmából.

Könyvbemutatóink

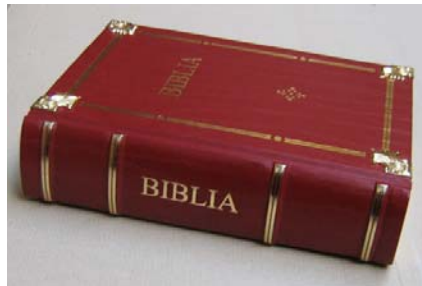
A cigány-magyar Újszövetséget Dr. Pálinkás József oktatási miniszter mutatta be az OCÖ-Székházban, 2003. márc. 24.-én. A bemutatón a miniszter úr elmondta, hogy a Könyvek Könyvének népnyelvi fordítása rendkívül nagy jelentőségű, és az illető nép irodalmi nyelvének kialakulásában is igen nagy szerepet játszik. A Cigány Biblia mindenképpen hozzájárul a cigányság szellemi, erkölcsi és anyagi felemelkedéséhez. A fordítást a Káldi-Neovulgáta szövege alapján **Vesho-Farkas Zoltán** készítette. A kiadást a Cigány Önkormányzat a „**Cigányságért**” díjjal tüntette ki. A kiadvány a MKPK (**Kersztes Szilárd püspök**) hathatós támogatásával jelent meg.

Aranyveretes Biblia vezette be a Biblia Évét **Sajtótájékoztató, Bibliaközpont, 2007. dec. 14.**

A Biblia Évének közeledtével megjelent a teljes Szentírás reprezentatív kiadása. **Juhász Judit**, a Magyar Művészeti Akadémia sajtóreferense mutatta be a Társulat központjában.

Az **Aranyveretes Biblia** igazi kódex-formátumban készült, bőrkötésű, a borítóján aranynyomású díszekkel, a borító négy sarkán pedig aranyozott veretekkel. Szövege azonos a Káldi-Neovulgáta, tehát a ma használatos katolikus bibliakiadás szövegével. Díszes borítóját és 36 aranszöggel rögzített aranyveretét **Gelley Kristóf** ezüstműves tervezte, a Corvinus Kiadó által megjelentetett kötetet a Szekszárdi Nyomda állította elő.

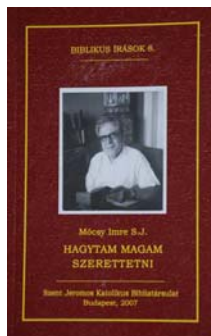

Emlékünnep P. Mócsy Imre tiszteletére

2007. november 24.-én, **P. Mócsy Imre SJ** születésének 100. évfordulóján megemlékeztek róla egykori tanítványai, barátai, tisztelői, rendtársai a Párbeszéd Házában. A megemlékezést a Párbeszéd Háza (*Prókai Edina* animátor) és Társulatunk közösen rendezte. A ünnepi alkalommal bemutatásra került két új kiadvány, a **"Hagytam magam szeretetténi"** c. életrajzi írás (Bibliatársulat) és az "Isten közelében" c. lelkigyakorlatos elmélkedéskötet (Párbeszéd Háza).

A könyveket Blanckenstein Miklós mutatta be, majd Tarjányi Béla tartott előadást Mócsy Imre atya tudományos munkájáról, amelyet Szabó Ferenc SJ előadása követett *"Mócsy Imre és a Szent Ignác-i lelkigyakorlatok"* címmel. Korabeli hangfelvételtől maga P. Mócsy is hallható volt néhány perc erejéig. Ezt követően Mócsy atyáról személyes vallomások, emlékek hangzottak el a rendtársak részéről, végül egy kisfilmen összeállított vallomásfüzér Gyulay Endre püspök, Zselepszky Fábrián György OCD, Lehoczky László, Vágvölgyi Éva, Szita Ivánné, Pálos Izabella szereplésével.

A Biblia cigány (lovári) fordítása

2008. december 23.-án a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat és a Hungarofest Kht.-Reneszánsz Programiroda sajtótájékoztatójának keretében **Juhász Judit**, az MMA sajtóreferense bemutatta a teljes Biblia cigány (lovári) fordítását, amely a világon elsőként hazánkban jelent meg.

Jelen voltak: **Gárdos Bernadett**, a Hungarofest Kht.-Reneszánsz Programirodájának vezetője, **Várkonyi Gábor** történész, szakmai kurátor, a Biblia fordítója, **Vesho-Farkas Zoltán**, valamint **Dúl Géza**, a MKPK cigánypasztorációs referense. A kiadvány a Reneszánsz Programiroda támogatásával jelent meg.

A Bécsi Arany Biblia bemutatása

Valódi könyvművészeti ritkaságot jelentetett meg a szlovákiai IKAR Kiadó **Gabriela Belopotocka** szerkesztő kezdeményezésére a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulattal együttműködve. A **Bécsi Arany Biblia** magyar nyelvű változatát 2011. szeptember 21.-én mutatta be sajtótájékoztató keretében **Erdő Péter bíboros** úr az MKPK Székházában.

Az Bíboros úr ajánlásával megjelent Aranybiblia a teljes Biblia szövegét tartalmazza a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat gondozásában kiadott, revidéált Káldi-Neovulgáta bibliafordítás szerint. Minden példány egyedülálló, kézzel készített különlegesség: A pazar bőrkötéssel, aranyozott veretekkel és csattal, nagy formátumban megjelenő Szentírást közel 300 remek könyvfestmény díszíti, amelyek nagy része főliás aranynyomatás. A képek az Osztrák Nemzeti Múzeum több száz középkori kódexéből származnak.

Jézus színeváltozása

A mindössze 600 példányban megjelenő Bibliából a kiadók egyet **Erdő Péter bíborosnak**, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökének ajándékoztak, az egyetlen fehér kötésű Aranybibliát pedig a **Szentatya** kapta meg.

Rovásírásos Újszövetség

Rovásírással jelent meg az Újszövetség a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat és a Rovás Alapítvány együttműködésében. Az egyedülálló kiadványt 2011. december 20.-án sajtótájékoztató keretében mutatta be **Juhász Judit**, az MMA sajtóreferense.

Tarjányi Béla, a Bibliatársulat ügyvezetője elmondta, hogy pár hónappal ezelőtt kereste meg a 2009 óta működő Rovás Alapítvány – amely közhasznú szervezet a rovásműveltségért – két vezetője azzal, hogy adjuk ki rovásírással az Újszövetséget. A Társulat vezetőjét mindig is érdekelte az ősi magyar írás, és irigyelte a régi cserkészeket, akik még tanultak rovásírást. A Bibliatársulat nevében örömmel fogadta ezt az ajánlatot, és a Kner Nyomda rekordidő, tíz nap alatt elkészítette az Újszövetség rovásírásos változatát a Káldi-Neovulgáta Biblia szövegével. Rovásírással megjelent már Gárdonyi *Géza Egri* csillagok című regénye is, és egy népszerű mesekönyv.

A székely-magyar rovásírás nemzeti kincseink közé tartozik, büszkék lehetünk rá, és most már az Újszövetséget is olvashatjuk ezzel az ősi magyar írással.

Ünnepi találkozó

a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulattól

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, amely 2015-ben ünnepelte megalakulásának 25. évfordulóját, még e jubileumhoz kapcsolódva 2016. december 6.-án találkozóra hívta a Társulat jótevőit, segítőit, barátait.

A rendezvényen Tarjányi Béla, a Bibliatársulat ügyvezető elnöke köszönetet mondott mindazoknak, akik az elmúlt két és fél évtizedben támogatták, segítették a Társulat tevékenységét – nemcsak a Biblia, illetve az azzal kapcsolatos könyvek kiadását, hanem a Szentírásnak minél többekhez való eljuttatását, a bibliaolvasás szeretetének terjesztését is.

Az ügyvezető elnök elsőként a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciának (MKPK) mondott köszönetet, amely még **Paskai László** bíboros elnöksége alatt hagyta jóvá a Bibliatársulat működését, így az országos hatáskörű egyházi egyesületként működhet. Tarjányi Béla köszönetet mondott **Erdő Péter bíborosnak**, aki felülvizsgálta a Társulat szabályzatát, és ismételten jóváhagyta működését, valamint bátorította munkáját. A Társulatnak nyújtott támogatásért köszönetet mondott az MKPK titkárságának is, amelyet **Németh Emma** szociális testvér képviselt a találkozón.

Ezután megköszönte az anyagi támogatást a Társulat tagságának, valamint **Dr. Semjén Zsoltnak**, a nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettesnek, **Soltész Miklós** egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárnak, és **Latorcai Csabának**, a Miniszterelnökség kiemelt társadalmi ügyekért felelős helyettes államtitkárának. Tarjányi Béla hálával emlékezett **Valentiny Gézára** (Bécs) és **Kondor Lajos SVD**-re (Fatima), végül köszönettel emlékezett néhai **Hegedűs Erzsébetre** is, akinek a Társulatra hagyott öröksége igen jelentősen segítette a Társulat működését.

Köszöntője végén az ügyvezető elnök kérte a jelenlévőket, hogy továbbra is támogassák a Bibliatársulat munkáját, és kérte imáikat, hogy tovább szolgálhassák a Katolikus Egyházat Magyarországon és a határon túli magyar katolikus keresztények körében.

Az ünnepi találkozón bemutatott két, a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat kiadásában megjelent kötetet. **Matta el Meszkin Isten megtapasztalása az imában** című könyvét **Vágyölgyi Éva** lektorálta, és **Puskás Attila**, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának tanszékvezető professzora ismertette.

„A jövő kereszténye vagy misztikus lesz, vagy nem fog létezni” – idézte Karl Rahner híressé vált mondatát a teológiaprofesszor, ugyanakkor hangsúlyozta: a misztikus kifejezés elsősorban nem rendkívüli élmények átélését jelenti, hanem azt, hogy amit az ember hitben elfogad, azt a mindennapi életben is megéli.

Puskás professzor ismerteti a könyvet

Matta el Meszkin könyve különleges a maga műfajában – méltatta a professzor a kötetet. – Ritka a lelkeségi irodalomban, hogy egy könyv középpontjában az imádság áll, ugyanakkor jellemző rá a Szentírás közelsége. Ráadásul a spirituális könyvek magyarországi piacán nem találunk más kötetet, amelyben egy kortárs keleti szerzetes osztja meg tapasztalatait, gondolatait.

Bada Márta *A Teremtés* című kötetét a kiadást támogató **Alapítvány a Közjóért** elnöke, **Juhász Judit** mutatta be. Az Alapítvány a szociális segítségnyújtás mellett kulturális célokat is szolgál, így amikor Kovács Gergelyné Szabó Irén néprajzkutató, muzeológus megmutatta Bada Márta Balázs János-díjas cigány festőművész különleges kulturális értéket képviselő munkáját az Alapítvány Kuratóriumának, nem volt kérdés, hogy támogatják a kiadást. Bada Márta összegyűjtötte, leírta, illetve harmincöt krétarajzzal illusztrálta a cigányság teremtésmítoszáit, amelyet eddig csak a szájhagyomány örözött.

Juhász Judit bemutatja az albumot

„Különleges hittankönyv ez azok számára, akiknek a lelkében megszülettek ezek a legendák, történetek” – mondta Juhász Judit. Hozzátette: a kötetet azokhoz a cigány fiatalokhoz szeretnék eljuttatni, akik tanulnak, hitben élnek, akik szeretnének valamit felépíteni, és szeretnék megtalálni

azt a bizonyos harmadik dimenziót, amelyet Puskás Attila professzor említett.

Az ünnepi találkozón **Vágvölgyi Éva** főtítkárral képekkel illusztrált élménybeszámolót tartott közelmúltbeli egyiptomi utazásáról, amelynek egyik gyümölcse az *Isten megtapasztalása az imában* című könyv magyar nyelvű kiadása. Az utazás során felkereste az alexandriai katechetikai és teológiai iskola romjait. Ezen a helyen született meg az a teológiai hagyomány, amely a megváltás középpontjába a *theósziszt*, az ember isteni természetben való részesülését emelte be, és amelynek örökségéből *Matta el Meszkin* írása is született. Meglátogattak több ősi sivatagi kopt kolostort is, így például az egyik leginkább elzártat, a Líbiai-sivatag szélén található Baramus-kolostort, valamint azt, ahol Matta el Meszkin hosszú évekig élt, a Szent Makariosz-kolostort. A fotók segítségével a találkozó résztvevői is bepillantást nyerhettek a keleti keresztény hagyományokat máig őrző sivatagi szerzetesek életébe.

Családi Biblia

2019. április 8.-án mutatta be **Juhász Judit**, az MMA sajtóreferense a Családi Biblia díszkiadását, amely a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat gondozásában jelent meg, Borsos Miklós grafikáival illusztrálva, igazán reprezentatív, díszes formában. A rendezvény háziasszonya ezúttal is Juhász Judit volt. Bevezetőjében kiemelte: Az idén harmincéves magyar Bibliatársulat Tarjányi Béla professzor vezetésével a legfőbb feladatának tartja, hogy Magyarországon és minden magyarok-lakta területen legyen elérhető a Biblia a legkülönbözőbb méretekben. Sőt, 2008-ban, a **Biblia Éve** alkalmából egy különlegesen szép **Aranyveretes Bibliának** is örvendhettünk.

Az egyéni, családi és közösségi szentírásolvasás elősegítése kezdettől fogva alapvető célkitűzése volt a Társulatnak. Külön köszöntötte a jelenlévő **Maros Éva** művésznőt, aki lehetővé tette, hogy ezt a bibliakiadást Borsos Miklós tizenhat bibliai témájú grafikájával gazdagítsák.

Hálásan köszönjük, hogy Juhász Judit, az MMA sajtóreferense a maga szeretetteljes egyéniségével volt szíves elvállalni és vezetni sajtótájékoztatóinkat bármikor (nem egyszer a Karácsony előtti napokban is). [T.B.]

Az elmúlt harminc év alatt Társulatunk

- kiadta az Opálény-féle **Konkordanciát** (6.000 példány)
 - a **Békés-Dalos Újszövetséget** (200.000 példány)
- a **Káldi-Neovulgáta Bibliát** (több, mint 200.000 példány)
 - a **KNB Újszövetséget** (mintegy 50.000 példány)
 - az **Aranyveretes Bibliát** és a **Családi Bibliát**,
- lefordította és kiadta a **Cigány-Magyar Újszövetséget**
 - lefordította és kiadta a **Cigány Bibliát**
 - kiadta a **Rovásírásos Újszövetséget**
- a **Mindennapi Evangéliumot** (Mk ev. napilap formában)
- a **Missziós Evangéliumokat** (Lk és Jn ev. kis füzetben)
 - közreműködött a **Bécsi Aranybiblia** kiadásában
- lefordította és kiadta a **Jeromos Kommentárt** (3 kötet)
- szerkesztette és kiadta a **Jeromos füzeteket** (120 szám)
 - Havonta **bibliaórát** tart a Bibliaközpontban,
- szervezi és vezeti a **biblikus professzorok konferenciáját** (23 éve, évente kétszer)
 - **továbbképzéseket** tartott hitoktatók, érdeklődők számára itthon és a környező országokban (kb. 160 alkalom)
 - kéthetente **imaórát** tart a Bibliaközpontban
 - **Biblikus Figura készítő kurzusokat** tartott (kb. 40 alkalom)
 - a **Társulat honlapján** fontos anyagokat tesz elérhetővé
 - a **Biblia Évében** mintegy **60 rendezvényt** szervezett ill. ilyeneken közreműködött
 - és a **Biblia Éve honlapján** ismertetett minden rendezvényt
 - a Bibliaközpont **Bibliaboltján** keresztül forgalmazza a Bibliát számtalan **idegen nyelven**,
mintegy 300 Bibliával kapcsolatos kiadványt

É l ő I g e

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Vágvölgyi Éva

Bölcsesség az ókori keleten VII.

**A Prédikátor filozófiájának hatása a kereszténységre
Világmegvetés vagy az élet megbecsülése?**

**A Prédikátor filozófiájának és Jézus tanításának
összehasonlítása (Préd 8,5-9,10; Mt 6,25-34)**

A.) Alapgondolat

A Prédikátor filozófiáját sokféleképpen értelmezik, sokszor helytelenül is. Némelyek úgy értelmezik a „minden hiába valóság” hangoztatását, hogy lebecsüli ezt a világot és egy aszketikus élet felé irányít. A másik értelmezése a Prédikátor filozófiájának egészen a mostani időkig bezárólag pont az ellenkezőjét állítja. Egyes egzegéták szerint a Prédikátor az élet élvezetére szólít fel, hogy használd ki a pillanatot és örülj a kis örömöknek. Ennek aztán az volt a következménye, hogy igyekeztek számúzni a liturgikus szövegekből. A szélsőséges vélemények miatt célszerűnek látszik tehát, hogy alaposabban megvizsgáljuk, és úgy foglalkozunk a Prédikátor könyvével, hogy filozófiáját összevetjük Jézus tanításával. Ennek kapcsán foglalkozunk az askézissel, ezen belül, hogy mit jelent a keresztény askézis, de kitérünk a különböző vadhajtásokra is.

B.) Szöveg: Préd 8,5-9,10; Mt 6,25-34

C.) Bevezetés

1. Lemondás, önmegtágadás, böjt

Mit gondolunk a lemondásról, mi az értelme és mi a célja?

„Aki közületek nem mond le mindentről, amije van, nem lehet az én tanítványom” (Lk 14,33).

„Akkor Jézus azt mondta a tanítványainak: »Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye föl a keresztyét és kövessen engem. Mert aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, aki pedig elveszíti életét érterem, megtalálja azt” (Mt 16,24-25).

„Ti szabadságra vagytok hivatva, testvérek” (Gal 5,13).

A YouTubon meg lehet találni Jonatan David és Melissa Helser felvételét:

Jonatan David and Melissa Helser:

I'm no longer a slave to fear

For I am a child of God

A szöveg hevenyészett magyar fordítása:

Többé nem vagyok rabszolga

Te kibogozol egy dallamban

Körbeveszel egy dallal

A szabadulásról az ellenségektől

Míg a félelmem elszáll

Nem vagyok többé a félelem rabszolgája

Isten gyermeke vagyok. /x2

Anyám méhéből kiválasztottál

A szeretet megszólított engem

Újjászülettem egy családba

Véred folyik bennem.

Nem vagyok többé a félelem rabszolgája

Isten gyermeke vagyok. /x2

Szétválasztod a tengert, hogy átmehessek rajta
Félelmeim megszűntek tökéletes szeretettedben
Megmentettél és én éneklek:
Isten gyermeke lettem.

Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika

Ott ballagott szegény Dzsoni egy nagy kerek erdő közepén. Füttyörészett. Hol szomorúan, hol meg vidáman. Már attól függően, hogy milyen kedve volt. „Én vagyok a világon a legszegényebb – gondolta, és egy szomorkás dallamba kezdett. Tényleg, a rajtavalón meg egy vándorboton és a bicskáján kívül nem volt semmije. – De hiszen a világon a leggazdagabb is én vagyok” – gondolta, és azon nyomban trillázni és bukfencezni kezdett a füttye. És valóban, ő volt a világon a leggazdagabb, hiszen az övé volt az erdő, a kék ég, a madarak, az út menti gizgazok: övé volt az egész nagy tágasság, széles e világ az övé volt. Aztán még jobban nekividámódott a füttye, mert az jutott eszébe: „De hiszen a világ legszabadabb embere is én vagyok. Arra megyek, amerre kedvem tartja; ott hányok bukfencet, ahol akarok; senki parancsára nem vagyok kénytelen ugrabugrálni; hej, én vagyok a világ legszabadabb embere!” Aztán megint lekonyult egy kicsit a kedve, megszomorkásodott a füttyeszava, mert az jutott eszébe, hogy ő a világon a legnagyobb rab, mert hiszen a szabadsága rabja ő, se barátja, se kedvese, se egy tenyéryi földdarab, ahol boldogan hajtáná álomra a fejét, és azt mondhatná, otthon vagyok.”

„Mindenk, aki elhagyta házát, fivéreit vagy nővéreit, apját vagy anyját, gyermekeit vagy földjét az én nevemért, százannyit kap majd, és örök életet fog örökölni” (Mt 19,29).

„Bizony, mondom nektek: mindenki, aki elhagyta házát vagy testvéreit, nővéreit vagy apját, anyját, a gyermekeit, vagy földjeit értem és az evangéliumért, százannyit kap már most, ebben a világban: házakat, testvéreket, nővéreket, anyákat, gyermekeket és földeket, bár üldözések között; az eljövendő világban pedig az örök életet.” (Mk 10,29-30)

A szegény Dzsoninak a szabadság, a dolgokról való lemondás a cél. A keresztény ember számára nem a szabadság, nem a dolgokról való lemondás a cél l'art pour l'art, hanem a lemondás csak eszköz, Jézus a cél, szabaddá tenni magát a világ dolgaitól, hogy valami sokkal értékesebbet kapjon:

„Hasonló a mennyek országa a szántóföldbe rejtett kincshez. Egy ember megtalálta, újra elrejtette, aztán örömeiben elment, eladta mindenét, amije csak volt, és megvette a szántóföldet. Hasonló a mennyek országa a kereskedő emberhez, aki szép gyöngyöket keresett. Amikor talált egy sokat érő gyöngyöt, elment, eladta mindenét, amije csak volt, és megvette azt” (Mt 13,44-46).

2. Aszkézis

A keleti vallások különböző technikákkal, önsanyargatással önmegváltásra, önmegvalósításra törekszenek.

A kereszténység az Atyával, a Fiúval és a Szentlélekkel való közösség megvalósítására törekszik.

A keleti aszkézis az önmegváltás eszköze, a helyes keresztény aszkézis válasz Krisztus szeretetére. A keresztény aszkézis célja közösségben lenni az Atyával, Fiúval és a Szentlélekkel. Miután Isten a szeretet, közösségben lenni a szeretettel, miután Isten az élet, közösségben lenni az élettal, miután Isten örökkévaló, közösségben lenni az örökkévalósággal. A keresztény aszkézis célja örökké szeretetközösségben élni az Atyával, Fiúval és a Szentlélekkel. Ebbe az örömbé hív meg bennünket Jézus Krisztus.

A böjtöt, az önsanyargatás különféle formáit egyébként mind a keleti vallásokban, mind a kereszténységben megtaláljuk.

A kérdés csak az, hogy mi a célja? A keletiéknél korlátlan uralmat szerezni a test fölött.

Egy a tanítványaihoz intézet levélben ezt írja Matta el Meszkin atya összefoglalva a keresztény aszkézis lényegét:

„Mire jók az aszkézis különféle testi és lelki gyakorlatai? Sokra. Az aszkézis különféle testi és lelki gyakorlatai, úgy vannak, mint egy házőrző kutya, ami őrzi a felbecsülhetetlen értékű kincseket. A kutya önmagában nem valódi érték, de őrzi a Szentlélektől kapott kincse-

ket, amelyek mindennél értékesebbek a földön. A kutya nélkül kockáztatjuk, hogy nem leszünk abban a helyzetben, hogy megőrizzük a ránk bízott kincset és elveszítjük. Alighogy meghallják az ugatást, a tolvajok, minden ravaszságuk és erőszakos lelkületük ellenére, megijednek a kutyától, és hanyatt-homlok elmenekülnek. Mindazonáltal ha nem lennének ajándékok, és nem töltenék be életünk tárházát a hit áldásaival, a Szentlélek ajándékaival és a kegyelem ingyenes ajándékaival, akkor mire szolgálna az askézisünk? Mi értelme lenne a cselekedetnek? Mondom nektek, úgy kell élnünk ebben a világban, mint egy szegény hajótörött, akinek semmije sincs, akinek nincs fedél a feje fölött, nincs egy darab kenyere, hogy megegye, nincs egy rongy, amivel befedje mezítelenségét, ennek ellenére szövetkezett számos kiképzett házőrző kutyával.” (Matta el Meszkin 16. levél)

„Por vagy, és visszatérsz a porba!” (Ter 3,19)

A világ körforgása: Az ember megszületik, táplálkozik, növekszik, gyermekei lesznek, aztán visszatér a porba, és így megy ez, a földi élet körforgásában, leszármazottak vég nélküli sora követi egymást. Ez igaz, mondja Wadid atya, aki Matta el Meszkin ma is élő tanítványa. Valóban a föld porából lettünk megalkotva. De a mi célunk nem a sír, nem a visszatérés a porba, hanem Krisztussal és Krisztusban visszatérni Istenhez. Az askézis biztonságot nyújt, hogy a Szentlélekkel együttműködve képesek legyünk szabaddá lenni és szilárdvá válni a szeretetben. Természetesen ez az átalakulás egy fárasztó művelet, amely az utolsó lélegzetvételünkig tart.

3. Világmegvetés, memento mori

„Jobb a jó név az illatos olajnál,
s a halál napja a születés napjánál.
Jobb a gyásznak házába menni,
mint a lakoma házába térni,
mert az minden embert a közös végre figyelmeztet,
s az élő ott megszívleli a jövőt.
Jobb a komorság a nevetésnél,
mert az arc szomorúságától javul a bűnös lelke.

Ott a bölcsék szíve, ahol gyász van,
a balgák szíve pedig ott, ahol öröm lakik” (Préd 7,1-4)

Meglehetősen komor világszemlélet. Jobb a gyász, mint az öröm? Jobb a halál, mint a születés? Halálkultusz, világyűlölet?

A középkorban, különösen a népi vallásosságban időszakonként kiemelt hangsúlyt kapott, helytelenül az önkínzás különféle módozatairól azt képzeltek, hogy út a mennyországba, meg lehet vele vásárolni az üdvösséget. De a szentek életében is megtaláljuk a kemény böjtöt, az önsanyargatás legkülönbözőbb módozatait.

„Nincs még egy korszak, amelyik annyit foglalkozott volna a halál gondolatával, mint a késői középkor. Az egész élet fölött ott visszhangzik a memento mori komor hangja...

Minden pusztulásra van ítélve...

Változatos hangon panaszták, milyen mulandó a földi dicsőség. Három motívumot lehet megkülönböztetni. Az első ez a kérdés: hol vannak most azok, akiknek ragyogása egykor betöltötte a világot? A második hosszasan foglalkozik az enyészetnek indult emberi szépség félelmetes látványával. A harmadik a haláltánc: a halál mindenféle korú és rangú embert magával ragad...

Az aszketikus elmélkedés mindig szívesen foglalkozott a porral és a férgekkel. A világ megvetéséről szóló elmélkedések már régen felidéztek az elporladás minden borzalmát, de a képzőművészet csak a 14. század vége felé ragadja meg ezt a motívumot...

Sok sírt találunk, melyeken meztelen holttest csúf képe éktelenkedik, összeszorított kéz, merev láb, kítátott száj, belekben hemzsegő férgek...

Ez a gondolatvilág aligha nevezhető jámbornak, hiszen túlságosan nagy fontosságot tulajdonít a halál földi oldalának. Inkább görcsös reakció a túlzásba vitt érzékiség ellen. Amikor a világmegvető prédikátorok közszemlére teszik az emberi szépségre váró szörnyűséget, tulajdonképpen nagyon is materialista érzületet fejeznek ki, tudniillik, hogy azért értéktelen minden szépség és boldogság, mert oly hamar véget ér. Márpedig az undoron alapuló lemondás nem keresztény bölcsességből ered...” (Huizinga: *A középkor alkonya*)

A világ megvetése, mint eltévelyedés először a korakeresztény korban jelenik meg a különböző eretnek tanok hirdetőinél, de a helytelen aszkézis vadhajtásait megtaláljuk a középkor népi vallásosságában, és egyes szenteknél is találkozhatunk a túlzott önsanyargatással és önkínzással ebben az időszakban. Egyikükről például fennmaradt, hogy magas rangja ellenére úgy élt egy nemesi udvarban, hogy „iszonyúan piszkos volt és férgek lepték el. Állandóan bűneivel foglalkozik... Éjfélkor felkel és felveri a káplánokat, mert gyónni akar” (Huzinga: A középkor alkonya)

Üdítő kivételt képez Assisi Szt. Ferenc, akinél a szigorú böjthöz és lemondáshoz nem társul a világ és a test megvetése:

„A bölcs mértékről, amit Ferenc a testvéreinek állított, Celanói Tamás hagyományoz át figyelemre méltó szavakat: „A test-testvérről megfelelő tapintattal kell gondoskodni, nehogy a rosszkedvűség kísértésébe essék. Hogy tehát ne essék terhére virrasztani és az imádságban illendően kitartani, nem szabad alkalmat adni neki a zúgolódásra. Különben könnyen mondhatja: 'Belepusztulok az éhezésbe, nem bírom önsanyargatásod terhét tovább viselni.' De ha megkapta elegendő táplálékát, és mégis zúgolódik, ne feledkezzél meg róla, hogy a lusta öszvér sarkantyúra szorul, és a rest szamár szinte várja a botot.” (2Cel 129). Ilyen beszédes képekkel állítja elénk Ferenc a böjt értelmét és határait, ami által a Kisebb Testvér köteléktől mentessé és szabaddá válhat Isten szolgálatára.” (Kajetan Esser OFM)

Assisi Szt. Ferencnél a test nem ellenség, amit tűzzel-vassal pusztítunk, hanem a "szamár testvér", amiről kellő tapintattal gondoskodunk, nincs öncélú önkínzás.

Számára a teremtett világ se ellenség, bensőséges közösségben élt valamennyi teremtménnyel, egynek érezte magát velük, testvéreinek nevezte és szerette Isten alkotásait:

„Assisi Szent Ferenc Naphimnusa

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
Tied a dicséret, dicsőség és imádás
És minden áldás, Minden egyedül Téged illet, Fölség,
És nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja.

Áldott légy Uram s minden alkotásod,
Legfőképpen urunk bátyánk a nap,
Aki a nappalt adja, és aki ránk deríti a Te világosságodat!
És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
A Te képed, Fölséges.

Áldjon, Uram, Téged hold nénénk
és minden csillaga az égnek!
Őket az égen alkotta kezed fényesnek, drága szépnek!
Áldjon, Uram, Tégedet szél öcsénk,
Levegő, felhő, jó és rút idő,
Kik által élteted minden Te alkotásod.

Áldjon, Uram, Tégedet víz hűgünk,
Oly nagyon hasznos ő, oly drága, tiszta és alázatos!
Áldjon, Uram, tűz bátyánk,
Vele gyűjtasz világot éjszakán.
És szép ő és erős, hatalmas és vidám.

Áldjon, Uram, Téged földanya nénénk,
Ki minket hord, és enni ad,
És mindennemű gyümölcsöt terem, füveket és színes virágokat.

Áldjon Uram, Tégedet minden ember, ki szerelmedért
Másnak megbocsát,
És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát,
Boldogok, akik tűrnek békességgel,
Mert Tőled nyernek majd, Fölséges, koronát.

Áldjon, Uram testvérünk, a testi halál,
Akitől élő ember el nem futhat.
Akik halálos bűnben halnak meg, jaj azoknak!
És boldogok, kik magukat megadták Te szent Akaratodnak,
A második halál nem fog fájni azoknak.

Dicsérjétek az Urat és áldjátok,
És mondjátok hálát Neki,
És nagy alázatosan szolgáljatok!”

4.) A Prédikátor filozófiájának másik aspektusa

Ha visszatekintünk az előző alkalom elemzésére, látjuk, hogy a Prédikátor szerint Isten nem irigyl az embertől az örömet. A földi javak Isten ajándékai az ember számára

„Sőt, ha Isten bárkinek vagyont és kincset ad, és megengedi, hogy kivegye a részét belőle, élvezze és gyönyörűségét találja fáradtsága gyümölcseiben, ez Isten ajándéka” (Préd 5,18).

A hétköznapi örömök mellett tör lándzsát, szerinte nem éri meg a fáradtságot a luxus hajhászása (2,1-11). Hangsúlyozza, hogy értelmesebb dolog megelégedni a hétköznapi örömökkel, amelyekkel Isten megajándékoz bennünket, ezt hétszer is megerősíti (2,24; 3,12.22; 5,17; 8,15; 9,7-9; 11,9-10). Arra biztat, hogy élvezzük a jó napokat, a rossz napokon meg lássuk be, hogy Isten ezt is jól alkotta, mivel ő változatosságot nyújt, amiben nem találhatunk hibát (7,14). Azt mondja, örülj annak, ami elérhető, ne vágyakozz az elérhetetlenre (6,9). Gyönyörködve éld az életet (9,10), gondoskodj a jövődről (11,1), tarts „több vasat a tűzben”, minden eshetőségre felkészülve (11,2), de azért ne légy túl óvatoskodó (11,4). Egyszerűen élvezd az életet, amíg lehet, mert közelít az öregkor és a halál (11,7-12,8).

5.) Jézus tanítása a helyes értékrendről

Jézus tanításában újra és újra felhívja a figyelmet a helyes értékrend kialakítására:

„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol moly és rozsda emészt, ahol a tolvajok betörnek és lopnak. Gyűjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem moly, sem rozsda nem emészt, és ahol tolvajok nem törnek be, és nem lopnak. Mert ahol a kincsed van, ott lesz a szíved is.

Senki sem szolgálhat két úrnak; mert vagy gyűlöli az egyiket, a másikat pedig szereti, vagy tiszteli az egyiket, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak” (Mt 6,19-21.24).

„Én lelkem! Van sok javad, sok esztendőre eltéve; nyugodjál, egyél, igyál, élvezd az életet! Isten azonban így szólt hozzá: `Esztelen! Még az éjjel számon kérik tőled lelkedet. Kié lesz mindaz, amit

szereztél?' Így jár az, aki kincset gyűjt magának, és nem az Istenben gazdag" (Lk 12,19-21).

6.) Jézus tanítása a gondviselésbe vetett bizalmról

Érdemes összehasonlítani a Prédikátor által megnevezett egyszerű örömeket, azzal, amit Jézus mond a Hegyi Beszédben a mezők liliomával kapcsolatban, (Mt 6,25-34).

Jól megfigyelhető a szövegben, ahogy Jézus példázata a kérdések nyomán a kisebbtől a nagyobb felé halad: madarak-liliomok-tanítványok és a párhuzamos képek (eledel/ruházat, vetés/aratás, férfiak munkája/asszonyok munkája). Az isteni gondoskodásba vetett bizalom rendíthetetlen nyugalma és gondtalansága nem egy dolce far niente jelent, amire, mint félreértésre Szt. Pál is felhívja a tesszaloniaiak figyelmét: „Aki nem akar dolgozni, ne is egyék” (2 Tessz 3,10). Jézus nem a munka ellen beszél, hanem azt mondja, hogy az élet, több, mint csupán étel és ruha. Ha az ember teljesen belemerül ez utóbbiak előteremtésének gondjaiba, akkor az élet értelmét, sőt magát az életet veszti el ilyen másodrangú dolgokban. Az isteni gondviselésbe vetett bizalom felszabadítja az embert az állandó önkínzó gondok terhe alól és arra hívja, hogy örülni tudjon. Itt találkozunk össze Jézus tanítása a Prédikátor filozófiájával. Csak amíg a Prédikátornál a mulandóság, a minden hiába való a kiinduló pont, addig a jézusi tanításban az Atyába vetett bizalom. A Prédikátornál egy kiismerhetetlen Istennek kiszolgáltatott embert látunk, míg Jézusnál egy Isten tenyerén élő, boldog, magabiztos ember áll előttünk.

7.) A tanítványok lemondása az új rend kezdetének jele

De nem csak erről van szó a mezők liliomáról szóló példázatban a gondviselő Istenre való ráhagyatkozásra való felhívásban. A vagyontalan, teljes mértékben Isten segítségére utalt tanítványok nem csak szavukkal hirdetik majd, hanem létükkel szimbolizálják a Jézus és önmaguk által hirdetett Isten országát. Ez ugyanis olyan új rendet hoz majd el, ahol a vagyon, profit, gazdagság és az emberek megvevése ismeretlen.

D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtar- tam
1. Ének: Nézzétek az ég madarait	ének kot- tából	Énekelj az Úr- nak, 206. o. 5 perc
2. Mit gondolunk a lemondásról, mi az ér- telme és mi a célja? Bevezető beszélgetés a résztevőkkel (Lásd Bevezetés 1.)	csopartos beszélge- tés órave- zető irá- nyításával	25 perc
3.a) Az aszkézis Az óravezető előadása (lásd Bevezetés 2.)	az órave- zető elő- adása	jegyzetfüzet, ce- ruza
3.b) Világmegvetés, memento mori Az óravezető előadása (lásd Bevezetés 3.)		10 perc
4.) A Prédikátor filozófiájának másik aspektusa: Élvezd az életet, amíg lehet – Prédikátor könyvének áttekintése ebből a szempontból (lásd Bevezetés 4.)	csopartos munka az óravezető irányításá- val	Szentírás, Prédi- kátor könyve tábla, kréta jegyzetfüzet, ce- ruza
5.a) Jézus tanítása a helyes értékrendről 5.b.) Jézus tanítása a gondviselésbe vetett bizalomról A Prédikátor filozófiájának és Jézus tanítá- sának összehasonlítása (lásd Bevezetés 5. 6. 7.)	csopartos munka az óravezető irányításá- val	Szentírás, Prédi- kátor könyve, Mt 6,25-34 tábla, kréta jegyzetfüzet, ce- ruza
6. Az isteni gondviselés megtapasztalása a személyes életünkben A résztvevők megosztják egymással, ha volt olyan esemény az életükben, amikor egészen az isteni gondviselésre hagytakoztak	csopartos beszélge- tés az óra- vető irányításá- val	25 perc
6. Befejező ima, ének	Kötetlen ima	kotta, gyertya, gyufa, 10 perc

Székely István (1925-2014)

Animátor, folyóirat-szerkesztő

Székely István bácsi hosszú éveken át nagyon a szívében viselte Társulatunk sorsát, működését, és mindig lelkesen segített nekünk. Kedves felesége, Erzsi néni örült ennek, és ebben is szeretettel támogatta őt. Erzsi néni így emlékezik vissza életükre, és István bácsi közreműködésére a Társulat munkájában:

1958-ban esküdtünk – templomban, természetesen. A GANZ-ban dolgozott egész életében. Egyetemista korában, mint munkás, aztán az irodára került. Számításokat végeztek, irányították a gyár működését, tervezték a munkát. Nemsokára főkonstruktőr lett. Az volt a feladata, hogy a magyar gyártmányok közelítsék meg a világszínvonalat. Ebben az ő irányítása alatt nagy sikereket értek el. Amikor az igazgatót kinevezték vezérigazgatónak, ő lett a műszaki igazgató. Gazdasági, gyártási és személyzeti téren hozott intézkedései nagyon eredményesek voltak. 1975-ben Állami Díjjal tüntették ki.

Ottani munkájáról itthon nem sokat mesélt. Gondoltam, hogy illik érdeklődni egy feleségnek a férje munkájáról, ezért gyakran kérdeztem is őt. Ilyenkor elkezdte mesélni valamelyik gépnek a műszaki paramétereit. „De engem inkább az érdekelne, hogy ki ül melletted, és van-e ott jó barátod.” Erre azt válaszolta: „Hát akkor inkább nem mesélek, mert akkor esetleg rosszat is kellene mondanom valakiről.”

Nagyon tapintatos és szerény volt. Fiatalon került magas beosztásba, és vezetése alatt számosan voltak nálánál jóval idősebb munkatársak (jó káderek), akikkel vigyázni kellett. De azt el tudta érni, hogy senkivel sem volt rosszban, sőt mindenkivel jó volt a kapcsolata. Nagyon jóindulatú ember volt, soha senkit nem kritizált különösebben. De mint vezető nagyon következetes és szigorú volt. Egyik titkárnője, akivel én is jóban voltam, elmondta: „Ne haragudj, de elmegyek a gyárból, mert ezt a hajszát nem bírom, amit Pista bácsi csinál.” Magától is sokat követelt, de másoktól is.

Nagyon precíz tudott lenni. Gyerekeinknek soha nem hagyta a töltőtollaikat megtölteni, mert azt biztos elcsöpögtetik. De nem fogják megtanulni, ha nem csinálják! Azt mindig magának tartotta fenn.

Akkor még mindenkinek töltőtolla volt. Golyóstollat nem volt szabad használni, nem is engedték.

Gyerekeivel nagyon aranyos volt, de szigorú azért. Laci fiunk például neki köszönhette, hogy nagyon jó lett matekból: a nyolc általános végén országos első volt, érettségikor pedig benne volt az első tízben. Ez nagyon sokat jelentett, mert így felvételi nélkül mehetett az egyetemre. A férjem mindig megkívánta tőle, hogy csinálja meg az összes példafeladatot számtanból. Pista addig nyúzta, amíg rendesen meg nem csinálta, aztán elmondta neki, hogy mit kell kijavítani, letisztázni. Kivasalta belőle... Ő is nagyon jó matematikus volt. Akkor még nem volt külön a gépész és a villamosmérnök kar. Ez a fiunk aztán villamosmérnök lett, és mint informatikus, számítógépen dolgozott.

**Székely István 1975-ben
(MTI Fotoarchivum)**

A rendszerváltáskor ment nyugdíjba. A legjobb időben, mert akkor teljesen szétverték a GANZ-ot. Ezt a részt ide privatizálták, azt meg oda, ezt eladták, azt pedig megszüntették. Itt, a Lövház utcában volt egy olyan pörgető kamra, aminek több méteres beton falai voltak. A nagy turbógenerátorokat ki lehetett benne próbálni, meg lehetett pörgetni. Külföldről, a szomszédos országból is hoztak ide sok gépet megpörgetni, mert a közeli országokban ilyen gép nem volt. Azt is szétrombolták. Nem kellett! Hála Istennek, ezt már nem ott kellett átélnie!

Már nyugdíjasként, 1989-90 körül történt, hogy megismerte a Bibliatársulatot. Mindjárt gondolta, hogy milyen szép és jó, ha ő ebben a vállalkozásban részt vehet. Számára a Biblia mindig fontos volt, és nagyon szívesen segített. És amit rábíztak, azt nagy örömmel végezte. Korábbi munkáját is mindig nagyon lelkiismeretesen, végezte, de ezúttal olyan feladatot talált, ami nagyon a kedvére való volt.

A Bibliaközpontban havonként tartott szerdai előadásokon mindig ott volt. De hamar ő maga is Biblia-körököt alakított itt a Tövis

utcai plébánián és Tamás Alajos Házban is, és ezeket mindvégig vezette. Sokat utazott szerte az országban, és bátorította az ottaniakat, hogy bibliakört alkotva olvassák, tanulmányozzák a Szentírást. Vitte magával a Bibliatársulat folyóiratát, és mindenkinek ajánlotta. A Jeromos füzetekben az Olvasóink kérdezik és a Biblikus folyóiratok szemléje volt az ő rovata. Járt a könyvtárakat, és a Szentírással kapcsolatos mindenféle újdonságot, érdekességet közreadott belőlük. Több nyelven tudott, de az angol egészen jól tudta. A könyvtárban kikérte a nemzetközi biblikus folyóiratok újabb számait, kicsi papírdarabkákra gyöngybetűkkel leírta az érdekes részletek magyar fordítását, azután eljött a Bibliaközpontba, és ott szorgalmasan és pontosan gépbe írta a talált szövegeket. (A számítógépnek mindig precízen pontosan beállítottoknak kellett lennie, mert ő olyan volt, és azt kívánta tőlem is.)

Már betegen is, amíg még itthon volt, többször éjszaka 3-kor keltett, hogy most rögtön hívjam fel a Professzor urat, mert nagyon fontosat akar neki mondani. Alig lehetett erről lebeszélni. Később sem derült ki, hogy mit szeretett volna mondani. Kórházban is volt olyan kérése, hogy ezt vagy azt tegyem fel oda polcra. Valamilyen iratra utalt, de már nem tudatosan.

89 éves volt, amikor az Úristen hazahívta. Másfél évet volt előtte kórházban, ahol nagyon szépen gondozták a XXIII. Szent János-Pál Otthonban. Egész életében jóban volt a Jóistennel, és vele megbékélve ért célba. Életének utolsó perceit együtt töltöttük.

Ui.: Unokanővéremnek egykor főnöke volt. Neki úgy kellett mellette dolgoznia, mint egy ifjú titánnak. Közben nem tudtak róla semmit, de érezték, hogy valami több mint egy szokásos munkatárs, főnök. Főkonstruktőr volt a GANZ-gyárban. Nagyon nagy tudású, emberséges vezető volt, jó szívű, csendes ember, a „gyár esze.” Tartottak is tőle. Hosszú évek múltán Pista bácsi fiának, Székely János püspök atyának a *Jászol és Kereszt* c. kis könyvének olvasása során döbbsentem rá, hogy ki is volt ő. (O.I.)

Horvay Mária

az imacsoport vezetője

A Gondviselés csodája: az életem – Budapesten születtem a Szent Család templom környékén, ott kereszteltek meg. Azokban a korábbi, nehéz időkben már kisiskolásként egyedül, csöndben szerettem imádkozni. Iskolából hazajövet mindig bementem a Szent Család templomba. Azt is kiverekedtem magamnak, hogy hittanra járjak. Így lettem az egyik elsópénteken elsőáldozó. És ettől kezdve mindig az Úristenbe kapaszkodtam, mert teljesen egyedül kellett alakítanom az életem folyását.

Istennek hálat adva, az Ő nagyobb dicsőségére most elmesélem, hogy a Gondviselő Isten hogyan vezetett és segített engem egész életemben.

A háború előtti években együtt lakott Édesanyám, édesapám meg a bátyám. Amikor én megszülettem, velünk volt még a nagymamám is, sőt, a dédnagymamám is. Őt már nem ismertem. A Bricher család addig, amíg nem jött a háború, Csurgón lakott, Somogy megyében. Születésem után nemsokára, még mint kisbaba, már én is Csurgón voltam, mert amikor jött a háború, édesapámat áthelyezték Kaposvárra. Ott volt talán egy évig.

Édesapám katona volt, zászlóalj-parancsnok, később Szekszárd és Tolna megyének a katonai parancsnoka. Előzőleg már számos kitüntetést kapott, mert már az első világháborúban is, mint fiatal kadét, részt vett a harcokban. Ő irányította, hogy hova, milyen bunkert ásanak, hogy a katonák védve legyenek.

Aztán Tolnára helyezték a katonai laktanyába. Mint kisgyerek, én is ott laktam Édesanyámmal, a bátyám pedig már itt volt fent a Ludovika Akadémián. Nagyon ritkán jött haza. Amikor elvégezte Csurgón a gimnáziumot, azt mondta, hogy pap szeretne lenni. Mindenki föllázadt a családból, és kijelentették, hogy azt bizony, éppen most, igazán nem lehet! Édesapám azt akarta, hogy a Ludovika katonai főakadémiára, Budapestre menjen inkább tanulni. „Katona leszél fiam, mert a katonákat meg fogják védeni. Ne menj papnak!” Ő erre nagyon elszomorodott, de szót fogadott édesapámnak. Így, amikor

Édesapámat Tolnára helyezték, bátyám már itt volt fönt Budapesten. Ludovikás tiszt lett belőle, 1944 augusztusában volt a tisztté avatása. Nagyon jó tanuló volt, mindenki dicsérte. Utána, ahogy mesélték, október közepén már elkezdődött Budapest ostroma is. A frissen felavatott katonatisztek is bevetették a város védelmében. Mint pán célost a Várba rendelték, mert közben ő még a pán célos kiképzést is elvégezte.

Édesapám 43-ban kint az orosz fronton az első zászlóaljnak volt a parancsnoka, és a harcokban meghalt a Don kanyarnál. Mi ekkor még a laktanyában, Tolnán laktunk. Amikor édesapám halálhíre jött, kitétek a laktanyából. Kint a városban kaptunk egy lakást, oda kellett költözködnünk. Édesanyám nagyon kétségbe esett, hogy mi lesz mostmár velünk. Fel kellene jönnünk Budapestre, de a nagymamám letelefonált, hogy ne jöjjetek, mert ostromolják Budapestet. Így aztán ott maradtunk. 1944 Karácsonyán írt utoljára a bátyám.

Azt írta, hogy Édesanyám, ne hozd a kis húgomat, mert itt nagy bajok vannak. A nagymama is ezt kéri, mi megvagyunk ketten a nagymamával. Még sokáig megvolt ez a levél...

1944 Karácsonyán a nagymama azt mondta a bátyámnak: „Kis fi-am, ne menjél most vissza, mert a Várnál nagy támadások vannak. Maradj itthon, és itt a pincében elbújtatunk, mert úgyis mindenki lent van a pincében.” Erre ő azt mondta: „Nem, nekem kötelességem van, el kell mennem. Vállaltam, hogy katonai kötelességemet teljesítem.” Nem jött haza többé. Sokáig nem is tudtunk róla semmit.

Horvay Attila a kis Marikával

Vili bácsi, édesapám édes testvére, bátyja is katona volt korábban, de amikor kitört a háború, rögtön leszerelt, mert elég idős volt már. A Népszínház utcában lakott a feleségével együtt. Volt egy kislányuk, de meghalt tüdőgyulladásban, így én voltam számukra a „mostoha-gyerek”, akit nagyon szerettek, és mindig vigyáztak énrám is.

Vili bácsi nyomozta ki, hogy mi történt Attilával, a bátyámmal. Kiderült, hogy mint páncélos harcolt a vári csatában, és meglőtték. Egy barátja felismerte őt, és bevitték az István kórházba, ahol már nagyon sok sebesült katona volt. A kórházban már nem volt orvosság, és a bátyám vérmérgezésben meghalt. Vili bácsiék a holttestet elhozták a Várba, ahol éppen megint nagy támadás volt. Nem engedték meg neki, hogy elvigye eltemetni, ezért letették az egyik múzeum lépcsőjére. Nagyon hideg volt ekkor, 1945 januárjában. Amikor egy kicsit csöndesedett a helyzet, végül eltemették fönt Várban, a Vár kertjében. Mellé temettek két pilótát is.

Jó pár évvel ezelőtt felmentem a Várba, és a Levéltárban kutattam, hogy megtudakoljam, van-e valami feljegyzés Horvay Attiláról. Csak egy felhívást tudtak mutatni, hogy akiknek van hozzátartozójuk, aki a háborúban vagy Budapest védelmében halt meg, jelentkezzenek. Akik jelentkeztek akkor, megkapták róluk a kérdéses dokumentumokat. Attila bátyám most is ott van eltemetve a Vár oldalában, a Gellért-hegyre néző oldalon...

Amikor 1946-ban feljöttünk Budapestre a nagymamához, akkorra már elcsitult minden. De Pestről hamarosan kitelepítettek, mint a régi magyar honvédek rokonait. Ott voltunk két és fél évig Baktalórántházán. Anyuka és nagymama is velünk volt. De a nagymama nagyon beteg volt már akkor is, amikor elvittek bennünket. Anyukám valahogy elment dolgozni a pékségbe, mert nem volt semmi jövedelmünk, se nyugdíj, se semmi. Onnan kapott kenyérkét, egy-két kilósat. Két oldalt nyitott fészkerben laktunk két télen is, és semmi fűtés nem volt. Dunyha volt rajtunk, meg valami takaró innen-onnan, azzal takaróztunk.

1953-ban, amikor megkaptuk az amnesztiát, Vili bácsi élt még. „Ha tudtok, gyertek föl, és találunk valami helyet!” – üzentek nekünk.

A rendőrség közben mindig jött, és ellenőriztek bennünket, hogy hol vagyunk. Mi, és a nagymamám is. Nagyon számon voltunk tartva.

Vili bácsinak visszaírta anyukám, hogy sajnós nem tudunk menni, mert nincs hová, és így nem lehetséges. De ő kérte, hogy jöjjünk fel vonattal, aztán visszamehetünk. Feljöttünk hát, és megkerestük anyámék régi lakását, a Bricher lakást. Teljesen felforgatva, kifosztva találtuk. Sehol semmi nem maradt. A régebbi bútorok közül valamennyi be volt zsúfolva egy kis szobába. És a lakás ki is volt már sajátítva.

Elindultunk hát keresgélni, hogy hol éjszakázhatnánk. Anyuka találkozott egy régi-régi kaposvári ismerősével, aki megszólította őt: „Ez a kislánya? És mit keresgéltek?” Amikor anyuka elárulta neki, hogy ki voltunk telepítve, azt mondta, hogy menjünk ki egyszer Szentendrére, ahol ő is lakik. Ott sok kitelepített van, akik már megjöttek. Már nyáron kezdtek visszajönni a tanyáról vagy akárhonnán, ahová kitették őket. Ott biztosan lehet még valamit találni.

Visszamentünk hát Baktalórántházára, hogy nagymamát is fölhozzuk. Azt a kis holmit, ami velünk volt, Karácsony éjszakáján hoztuk el. A nagymamát is, de már nagyon nehezen viselte ezt a nehéz helyzetet. Én segítettem neki mindenben, mert anyukám nagyon zaklatott volt már, összeroppant. A nagymamára nagyon vigyáztam, és segítettem neki, hogy csak jöjjön velem. Ő rám támaszkodott, és a vonatra is felsegítettem.

Karácsony éjszakáján hova menjünk? Bekéredzkedtünk egy szállodába. A nagybátyámék közben elköltöztek a Népszínház utcából Albertirsára, az ősi, régi falujukba, ahol édesapám is született. Velük együtt az egész Horák család lement oda. Vili bácsi a feleségével az ősi házban lakott. Oda mi már nem tudtunk lemenni, és Anyukám is tiltakozott, hogy ő nem megy Albertirsára. Nem és nem! Nem lehetett rábeszélni. Pedig Vili bácsi olyan kedvesen hívott. Két napig ott voltunk még a szállodában. Nem tudom, hogy anyukám honnan és mikor fizette ki a szállodát, mert én egyfolytában a nagymamámra vigyáztam nagyon.

Megvolt a cím, amit anyukám Margit nénitől kapott, hogy Szentendrén hol lehet őt megtalálni. Mindhárman elmentünk körbenézni Szentendrére. Megkerestük Margit nénit, sajnós, ő nem tudott sem-

mit sem ajánlani, de csak nézzünk körül, mondta. Egy étteremben lepakoltunk, a nagymamát ott hagytuk, és elmentünk keresni valami lakható helyet. Találtunk egy fodrászt, aki ott lakott a Főtér közelében. Azt mondta, hogy ők egy hónapra be tudnak fogadni bennünket, mert van egy üres szobájuk, jöjjünk oda.

Ott voltunk egy hónapig a legnagyobb hidegben. A nagymamát sokszor ráhagytuk erre a családra, mi meg mentünk tovább házalni, hogy hol lehet valami lakhatóságot találni, egy lakást vagy egy szobát, ahol meglehetünk. Nem találtunk sehol semmit.

Budapestre is visszajöttünk, és megkerestük édesanyám unokatestvéreit. Szóba sem álltak velünk. Kitelepítettekkel ők nem foglalkoznak. Menjetez innen, mert nekünk is bajunk lesz. Erre bizony nagyon jól emlékszem: becsapták elöttünk az ajtót.

Visszamentünk hát Szentendrére. A nagymamát közben áttették egy étterembe, ahol vállalták, hogy ők majd vigyáznak rá. Megtaláltuk az étteremben, ahogy ott üldögélt. Az étterem vezetője azt mondta, hogy jó helyen van náluk, de mire újból visszamentünk, már betették a szegényházba. Szentendrén volt egy szegényház, és több kitelepített is volt már ott.

Anyukával ketten végül egy idős nénihez költözhattünk, ahol együtt laktunk kutyákkal, macskákkal, meg a nénivel. Két évig laktunk nála. Nagymamám a szegényházban maradt, de nemsokára értesítettek, hogy meghalt. Anyuka elment egy étterembe mosogatónak. Ebből így lett valami kis pénzünk.

A kitelepítésünk előtt még Budapesten kezdtem iskolába járni. Aztán két év kimaradt, mert odalent nem volt lehetőség – vagy volt, csak én nem mentem, vagy nem engedtek. Szentendrére kerülve mindjárt jelentkeztem, hogy szeretnék tovább tanulni, és újra iskolába járni. Anyukám akkor már teljesen össze volt törve a sok megpróbáltatás miatt. Nagyon kértem Istent, hogy legyen egy kis hely vagy valami kis lakás, ahol lakhatunk, és hogy édesanyámat is meg tudjam erősíteni egy kicsit – ekkor már tizenhárom éves voltam. Édesapám mélyen hívő ember volt, és azt is tudtam, Attila bátyám is, Vili bácsi is. Én is nagyon ragaszkodtam Hozzá.

Szentendrén tehát folytattam az általános iskolát. A néninél laktunk a kutyákkal, macskákkal együtt. Azt akartam, hogy engem ne kérdezzessen senki semmiről. A nagyobb kutyával nagyon megbárátkoztam, elmentem játszani vele, közben elővettem a könyvet, és tanultam. A kutya meg ott volt velem: ő volt a legjobb barátom.

Amikor a nyolcadik általánost elvégeztem jó eredménnyel, felmerült, hogy hova menjek dolgozni. Istennek hála, a nagybátyám, Vili bácsi nagyon figyelt rám. Mindig tudta, hol merre járunk. Egyszer azt mondta: „Marikám, te tudsz már írni. Itt van papír, boríték meg pénz a bélyegre. A zsebedbe dugd be, és ha kell valami, írd!” Telefon nem volt akkor még, legalábbis nekünk nem.

A nyolcadik befejezése után aztán megírtam neki, hogy hol vagyunk, és nagyon szeretnék gimnáziumba menni. Azt írta vissza, hogy nagyon jó, hát csak menjek. Anyukám meg azt mondta, hogy éppen most nyílt meg az állami gimnázium, oda menjek, ott nem is kell fizetni semmit sem. Ezt megírtam Vili bácsinak, de ő azt válaszolta, hogy az lenne a legjobb, ha a ferencesekhez mennék. De anyukám ezt nem akarta. Én mégis elmentem oda a felvételire. Felvettek. Vili bácsi sutyiban mindig megküldte a tandíjamat az iskolába, anyukám meg úgy tudta, hogy nem kell fizetnem. De erről nem beszélhettem senkinek. Nem is beszéltem, hogy ki, hol, merre fizeti nekem a tandíjat, és hol ebédelek, meg minden. Végül az igazgató azt mondta, hogy náluk fogok ebédelni, és mindent megkapok, csak tanuljak rendesen, és vegyek mindenben részt.

A hittantanárunk akkor Karácsony Aladár atya volt, később ő is sokat segített. Ha egyenruha kellett, ő jött velem, hogy próbáljuk föl. Az Úttörő Áruházba is eljött Budapestre, amikor ruha, cipő és nyakendő kellett. Megvette, és megvolt minden felszerelésem.

Lakásunk végül úgy lett, hogy az egyik kitelepített család beköltözött az üres Nagykovácsi-féle villába. Anyuka találkozott velük, és őket is megkérdezte, hogy nincs-e véletlenül valahol egy kiadó lakás. Szívesen eljönnénk már a nénitől (kutya, macska!), én meg már gimnáziumba járok. Náluk van egy üres szoba a nyolcszögletű toronyban – válaszolta. Menjünk, nézzük meg. Megnéztük, és mindjárt oda is költöztünk. A villa tornyában laktunk, ill. laktam aztán hosszú évekig.

Édesanyám közben beteg lett, kórházban is volt. Ekkor történt, hogy Opálény Mihály atyát odahelyezték Szentendrére. Én meg rendszeresen jártam a plébániára a könyvtárba. Minden reggel mentem szentmisére is, de úgy, hogy anyukám nem tudta. Mindig ott voltam a félhetes szentmisén. Egyszer aztán Mihály atya megszólított: Kisasszony, hol jár maga erre minden reggel? – Megyek dolgozni, és jövök reggel a szentmisére – Nagyon jó, örülök neki! – válaszolta. És elkezdett velem beszélgetni, hogy hol lakom, merre, mit csinálok.

**Ez volt a mi titkos házunk a Mecsek alján –
sok-sok lelkigyakorlat és vidám együttlét színhelye**

Opálény Mihály atyával aztán sokat jártunk kirándulni. Megismertett a szüleivel is, meg Bellával. Ő is mindig velünk jött kirándulni. Csapatban lányok és fiúk, szombaton vagy vasárnap, amikor Mihály atya ráért, mentünk a hegyekbe a pomázi és szentendrei fiatalokkal.

Egy alkalommal a beígért fürdés helyett komppal átmentünk Kismarosra, hogy körülnézzünk. A templomban kötöttünk ki. Mire odaérkeztünk, már tele volt a templom fiatalokkal. A szentmise egy

nagy, közös énekléssel fejeződött be. Így indultak a kismarosi találkozók, később pedig, amikor már a tömeg akkora lett, hogy az ottani templomban nem fértünk el, Nagymaroson folytatódtak ezek az ifjúsági találkozók.

Érettségi után az esztergomi töltőtollgyárban dolgoztam csomagolóként. A töltőtollgyár nagyon híres volt. Egy napon elmentem a vezetőséghez, hogy szeretnék tovább tanulni. Azt mondták, hogy most indul Esztergomban valamilyen töltőtoll-szerelő képzés. Volna-e kedvem gépipari főiskolára feljárni Esztergomba? Beírtak, hogy jelentkeztem, és augusztusban kaptam egy levelet, hogy felvettek a képzésre. Örültem neki, mert közben Aladár atyát felhelyezték Esztergomba. Két évig feljártam minden második nap Esztergomba. Délig dolgoztam reggel 6-tól a töltőtollgyárban, utána busszal mentem fél Esztergomba. Nem szerettem, mert papírokat kellett rajzolni, minden apró, kicsi csavarokat meg ilyesmit összerakni, és azt pausz papírra rajzolni.

Szentendrén már többen ismertek, mert mindenhol, amerre jártam, segítettem mindenkinek, akinek kellett. Télen például szánkón vittük a tüzelőt az időseknek. Otthon alig voltam már, mert tanulás után mindig elmentem segíteni ide, oda meg amoda, segítettem olyanoknak, akinek még rosszabb volt helyzete. Így aztán a plébánián is jól ismertek.

Egyszer az egyik ismerős fogorvos leányzó megkérdezte, hogy nem szeretnék-e fogászaton dolgozni, mert van náluk hely. Mert már az iskolában is úgy ismertek, hogy ha valaki elesett, vagy valakinek baja volt, akkor mentem, bekötöttem a lábát ott, az iskolában, elsősegélyt nyújtottam. Már amikor édesapám meghalt, elhatároztam, hogy elmegyek olyan szerzetes nővérnek, akik a harc téren a katonákat bekötözik, segítik...

Ez a Stiegler Róza azt mondta, hogy gyere ide, tudom, hogy nem szereted a gépipart, mert neked nem is való a gépipari technikum. Felmegyek az igazgatóhoz, hogy fogászati asszisztensnek iskolázzanak be.

Ennek nagyon megörültem. Kiléptem a töltőtollgyárból, de egy hónapig még be kellett járnom letölteni a felmondási időt. Ez alatt reggel 6-tól kettőig a gyárban dolgoztam, délután pedig Róza mellett

a fogászaton. Így ment ez egy hónapig. A rendelő kikért Róza mellé asszisztensnek, amire szüksége is volt. Meg is tartott három vagy négy hónapig.

De a rendelőintézet igazgatója nemsokára megkérdezte tőlem, hogy nem mennék-e föl a sebészetre, mert ott is hiányzik valaki. Örömmel mentem! Mindig szerettem azt, ha orvos környékén, betegekkel foglalkozhattam. Már gyerekkorom óta, amióta édesapámmal és bátyámmal ez történt... Ha valaki bajban van, megyek és segítek!

Aztán ott is jött valaki, hogy délutánonként segítség kellene a fülészeten. Az igazgató megkérdezte, hogy tudok-e, ráérek-e elmenni a fülészetre hetenként kétszer segíteni. Otthon már nem volt semmi dolgom. Anyukám ott volt, amit kellett, elvégezte. Fölkerültem hát a sebészetre.

Végül kiderült, hogy a fülészeten az idős doktor néni nagyon megszeretett, és azt mondta, hogy neked audiológusnak kellene lenned. Akkor még nem tudtam, hogy mi az. Ő elmagyarázta szépen, hogy mit jelent az audiológia. Most fog indulni az egész országban egy képzés, és lehet jelentkezni. Volna hozzá kedved?

Elment, és megbeszélte az igazgatóval, hogy Marika elvállalná, szívesen menne az audiológiai tanfolyamra, küldjék el őt. Akkor kezdődött hazánkban az audiológiai képzés. Jelentkeztem, és elkezdtem a képzésre járni. Délelőtt ott voltam a doktornőm mellett a fülészeten, délután pedig feljöttem Pestre. Néha egész nap itt voltam Budapesten. A gyakorlatokkal együtt két évig tartott a képzés. Azért kellett hetenként háromszor részt venni, hogy gyakoroljunk is közben abban a négy-öt kórházban, ahol már volt audiológia. Mindig más kórházba mentünk. Az egész országból csak 60-an voltunk audiológus tanulók. Amikor megkaptam a bizonyítványt, kiderült, hogy nem lesz audiológia Szentendrén.

Közben anyukám meghalt. A fülész doktor néni megneszelte, hogy most már egyedül lakom otthon, és megkérdezte, hogy nem szeretnék-e bejönni lakni Budapestre? – Nagyon szívesen, de hová? – feleltem. Budapesten csak úgy lehet lakást találni, ha én itt Pesten dolgozom. Mihály atya is, Bella édesapja, édesanyja is mondták, hogy gyere be Pestre, gyere! Be kell neked jönni Pestre dolgozni.

Szentendrén a mentősökkel is jóban voltam, akik hozták hozzánk a betegeket. Az egyik szentendrei mentőst megkérdeztem, hogy nem tudnának-e ajánlani budapesti kórházat, ahol fogadnának, mint ápolót vagy audiológust. A képesítem megvan. – Hamarosan választ is kaptam: a Balesetiben éppen kellene valaki. Asszisztenst keresnek. Eljönne? – Elmegyek. – Tudja, hol van a Baleseti? – Persze, hogy tudom! – Hiszen Vili bácsiék ott laktak a környéken, a Népszínház utcában. Én pedig, amíg ott éltem, titokban többször jártam náluk. Mint kisgyerek csak felültem a hatos villamosra. Senki nem tudta. Vili bácsinak is mondtam, hogy az Anyukám nem tudja. Ez még a kitelepítés előtt volt 7-8 éves koromban.

Már régebben, még édesanya idejében beadtam a lakáskérvényemet Szentendrén. Édesanyám beteg, és kérek lakást. Annak a lakásnak, amelyben most lakom, a korábbi tulajdonosa Szentendrén épített magának egy házat. Ez, ahol most lakom, ún. tanácsi lakás volt, és ő ezt felajánlotta a szentendrei Tanácsnak cserébe.

Felírták, hogy mit akarok. Egyszer csak jött a levél Szentendrére, hogy ha elfogadom Budapesten ezt a cserelakást, mivel már másfél éve itt dolgoztam – kiutalják nekem. – Amíg ez a lakáshistória megoldódott, addig Mihály atya szülei – Bellus néni és Bandi bácsi – nem akarták, hogy le-föl utazgassak. Azt mondták: Gyerek vagy, kislányunk, két kislány jól elfér egymás mellett, lakjál itt. – Bandi bácsi mindig jött, és mondta, hogy itt van a másik, a „pótlányom.” Mindig azt mondta, hogy a pótlányom. Körülbelül egy évig tartott ez a kedves korszak. Bellus néni meg mindig azt mondta: Ne menj már annyit el! Megint hol jártál? Maradj itthon! stb.

Amikor megkaptam ezt a lakást, akkor Mihály atya (aki akkor már Budapesten szolgált) nagyon sokat segített, hogy kialakítsunk nálam minden szükséges helységet. Mindig éjszakánként jött oda dolgozni, nem tudott róla senki. Ez 1980 őszén történt.

Miután elvégeztem a hitoktatóképzőt, Újlakon kezdődött a tevételes közreműködésem. A szentmise után egy Katalin nevű leányzó odajött hozzám, és megkérdezte, hogy nem akarnám-e elvállalni vasárnap a diákmise alatt a kisgyerekek felügyeletét? A szülők beadják a gyerekeket ide a templom melletti kis terembe, és a szentmise

alatt te biztos tudnál velük foglalkozni. – Nagy örömmel! – mondtam. Így kezdődött a hitoktatói munkám, és ott ragadtam Újlakon.

Pár hét múlva Gyuri atya megkérdezte, hogy ki vagyok, honnan kerültem oda? Itt dolgozom az ORFI kórházban – mondtam –, és egy Katalin nevezetű hölgy megkérdezte, hogy nem vállalnám-e el vasárnaponként a 9 órás szentmisén a gyerekek őrzését. – Később Gyuri atya megkért, hogy a kicsinyeket kis csoportokba osszam be, és tanítsak hittant nekik. Lett is három csoportom, és mindegyikben volt 20-25 gyerek.

A 80-as évek közepén kaptam Lékai bíboros atyától egy levelet, hogy gratulál nekem. „Áldoztatási engedélyét megadom. És végezze mindazt, amire szüksége van a plébánosnak a plébánián; segítsen neki az áldoztatásban.” Néztem, mint a moziban! Gyuri atyától kérdeztem, hogy ez mi? – Látod, hogy nagy a tömeg a kilenc órás szentmisén, és így az áldoztatás sokáig tart – felelte. – Gondoltam, hogy te tudnál segíteni. Megbeszéltem a plébániai hívekkel, mit szólnának hozzá, hogy téged, mint hitoktatót bevonnálak a diákmissziókra áldoztatni. És ők nagyon örülnének neki...

A „Jeromos” és én – Engem mindig érdekelt a Biblia. Jártam hitoktatóképzőbe is, és levizsgáztam. Egyszer ott valaki elmondta, hogy a Központi Szemináriumban alapítani akarnak egy ún. Bibliatársulatot. Akit érdekel, szeretettel várják – ekkor és ekkor a Szeminárium dísztermében lesz az összejövetel. – Gondoltam, én is elmegyek.

Nagyon sokan voltak a résztvevők, rengetegen. Tele volt az egész díszterem. Alig fértem be, és valahol az ajtó mellett húzódtam meg. – Ki vállalkozik arra, hogy résztvegyen a Bibliatársulat megalapításában, működtetésében? – csak fél füllel hallottam. Elöl, a katedrán jó néhányan ültek, papok és püspökök. Örömmel igent mondtam. Aztán felsorolták, hogy milyen feladatra kellene vállalkozók. Valaki felvette, hogy imaháttér is kellene! Jelentkeztem, hogy én szívesen vezetem az imacsoportot. Elfogadták. Ez volt az első találkozásom a Bibliatársulattal.

Sokan voltak jelen, voltak közöttük a hitoktatói képzés végzősei közül is, akikkel együtt jártam, és olyanokkal is, akikkel még Szegeden jártam együtt. (A hitoktatók képzése először Szegeden kezdődött állami engedély nélkül. Egy-két év után Budapesten folytatódott, itt már állami engedéllyel és folyamatos ellenőrzéssel. *A Szerk.*)

Ott mindjárt meg is kérdeztem, hogy ki szeretne jönni ima-összejövetelre. Imádkozó háttér mindig kell, ha nagy és fontos dolgot szeretnénk végezni.

„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20)

A Bibliából az előre kijelölt részből vett idézeteket megbeszéljük, elmondjuk, hogy kinek mit jelent ez. Majd imádkozunk Társulatunk tagjaiért, családjainkért, Hazánkért, hazánk ifjúságáért, a megtérőkért, a világbékéért, az elhunytjainkért, és az esetleges aktuális kérésekért. Harminc év óta még most is együtt imádkozunk minden második pénteken. Mennyei Atyánknak áldását és égi Édesanyánknak oltalmát kérjük a Bibliatársulat szolgálatára, élő és elhunyt tagjaira.

„Boldog az az ember, akit Te oktatsz, Uram és megtanítasz törvényedre.” (Zsolt 94,12)

Vágvölgyi Éva

a Bibliatársulat főtítkára, a továbbképzési csoport vezetője

A család és a gyerekkor: – NEM VOLTUNK FÉLŐSEK!

(Interjú részletek az Arc és álarc c. folyóiratból)

„A Felsőgödön élő, hívő katolikus, ötgyermekes Vágvölgyi családot nemegyszer érte hátrány a vallásgyakorlás miatt...

– *Őn egy olyan korszakban nőtt fel, amikor a regnáló hatalom üldözte az egyházat. Ebből érzett, érezhetett valamit egy katolikus családban felcseperedő leány?*

– Gyerekként ebből semmit sem éreztem. A szüleim erről nem beszéltek. Később tudtam meg, hogy kapcsolatban álltak az Actio Catholicával, amely az elkötelezett keresztény családoknak titokban hitoktatói képzést szervezett. Azzal a céllal, hogy ha nem lesznek már papok, akkor a tanfolyamot végeztek vegyék át a hitoktatói tevékenységet. Ez abszolút titkos volt, mi, gyerekek erről nem tudtunk semmit. Egy gyerek mindent kibeszélt volna. Annyit észleltem csak, hogy sűrűn járt hozzánk a plébános és a káplán, valamint édesanyámmal sokszor megfordultunk a Ferenciek terén, ahol az Actio Catholica irodája volt.

– *Akkor természetesen járt hitoktatásra is.*

– Természetesen jártam. Első osztályos koromban még minden katolikus gyerek be volt íratva iskolai hittanra. Aztán az évek során egyre kevesebben lettünk. Mire nyolcadikos lettem, már csak hatan maradtunk a két párhuzamos osztályból. Annak ellenére, hogy nem voltam nagyon jámbor gyerek, valamiért nagyon kötődtem a templomhoz. A barátnőmmel lelkesen jártunk még a hétköznapi litániákra is. Hárman voltunk jó barátok, mi, két lány, meg egy fiú osztálytársunk. A fiú ministrált, mi ketten meg a kántor nővér mellett voltunk a kóruson. Mindketten zenei pályára készültünk, szépen tudtunk énekelni, szívesen segítettünk a kántor nővérnek. Néha a vasárnapi misén együtt is muzsikáltunk, én hegedültem, a barátnőm meg orgonán kísért.

A család számára kicsit idegen volt ez a lelkesedés, a testvéreim templombogárnak csúfoltak miatta...

– Szüleit érte hátrány azért, mert a gyermekeik hitoktatásban részesültek?

– Édesapám a MÁV Járműjavítójában dolgozott. Technológus vagy valami műszaki ember volt, és egy irodában dolgozott. Ideológiailag elég művelt volt, mindenféle marxista, leninista irodalmat elolvasott, hogy tájékozva legyen a másik oldal gondolkodásmódjáról. Egyszer csak jött valaki a központi pártbizottságból, mert híre ment annak, hogy egyes elvtársak hittanra járatták a gyerekeiket. Valahogyan édesapám irodájába keveredett. Édesapám azt mondta neki, hogy: „Ülj le, elvtárs. Kezdjük nálam. Az én gyerekeim is hittanra járnak.” Elkezdtek ideológiai alapon vitázni, az egész délután ezzel telt el. A többi hittanos szülőre már nem került sor. Utána édesapám pillanatokon belül az esztergagép mellett találta magát, mert hittanra járatta a gyerekeit. Mi furcsállottuk és kicsit szégyelltük, hogy az irodista édesapánk már csak esztergályos, de ő ezt nagyon büszkén és harciasan vállalta. Nem értettük, hogy miért büszke erre. Nem mesélte el, hogy mi volt a háttérben. Azonban a műszaki tudása annyira hiányzott, hogy talán két év múlva visszatették az eredeti munkakörébe. Nem tudták nélkülözni a tudását, ráadásul a külföldi partnerek mindig vele akartak tárgyalni. Nem lehetett őt kihagyni. Öten voltunk testvérek, ebből kettő egyházi iskolába járt. Mindnyájan jó tanulók voltunk. Az idősebbik bátyám Pannonhalmára járt, abból még nem volt probléma. Amikor édesanyám a középső nővéremet a Patrónába íratta, kijött hozzánk az iskolaigazgató és a községi párttitkár. Azt mondták neki, hogy egy ilyen jó képességű gyereket nem szabad egyházi iskolába küldeni. Olyan jó tanuló volt, hogy mindig szín ötös volt mindenből. Édesanyámnak mondhattak, amit akartak. Állta a sarat a két pártfunkcionáriussal.

– *A szüleire nem tudtak ráijeszteni.*

– Nem voltak féltősek. Pedig akkortájt nagyon sokan félelemből nem engedték gyermekeiket hittanra.” (*Eddig az interjúból*)

Szeged – 19 éves koromig hegedűművész akartam lenni, nagyon, nagyon kiváló hegedűművész. Aztán közben vett egy fordulatot az életem és kapott egy gellert ez az elképzelés, mert a vallásosságom miatt nem felvételizhettem a Zeneakadémiára, de utólag nagyon hálas vagyok ennek a fordulatnak. Így egy vidéki főiskolára, Szegedre

kerültem. A Szegedre kerülés előtti évben Felsőgödre helyezték káplánnak Tomka Ferenc atyát, és az ő szárnyai alatt létre jött egy ifjúsági közösség. Számunkra ez nagy újdonságot jelentett, hogy ilyen lehetséges. Nagyon jó közösség volt, úgyhogy eleinte minden hétvégén, amikor lehetséges volt, visszamentem Felsőgödre és persze siránkoztam, hogy Szegeden nincs semmi. A Feri atya erre azt mondta, hogy ha nincs, hát csinálj. Így kezdtem el szervezni az egyetemistákból és főiskolásokból álló, a végén már huszonhat főre duzzadó ifjúsági közösségünket, kezdetben abban a reményben, hogy valamelyik plébánián helyet kapunk, de a hetvenes években Szegeden masszív rákosista vezetés volt még. Levegőt sem mert venni senki a megelőző években lezajlott bebörtönzések miatt, semelyik plébánia nem merte megkockáztatni az ifjúsággal való foglalkozást, mindenhol kitessékelték. Így aztán nem volt más választásunk, mint háznál jöttünk össze, és ketten, egy ott tanuló kispappal vezettük a közösséget. Ez az ifjúsági közösség aztán egyre inkább átvette a főszerepet az életemben, úgyhogy a zeneművészi karrier egyre jobban háttérbe szorult. Nem mintha a kettő nem fért volna össze egymással. A ráfordított idő döntötte el, magyarázatra egyre kevesebb időm jutott a gyakorlásra.

Persze az államvédelem sem aludt, és nem maradt rejtve előttük az én áldásos tevékenységem. Néhány történet arról, hogy hogyan is zajlottak akkoriban ezek a dolgok. *(folytatás az interjúból:)*

– „*Hogyan oldották meg a találkozást? Akivel találkozott kispap volt, ha jól tudom, ők egyedül nem hagyhatják el a szemináriumot.*

– Miután ott kikötötték, hogy az albérletembe nem vihetek fel fiút, meg kellett oldani a találkozást. A szeminaristáknak délután volt a sétaidejük. Jól tudja, kettesével kellett sétálniuk. Mi ketten sétáltunk a városon kívül, és közben arról beszélgettünk, hogy mit hogyan csináljunk. Egy alkalommal a Tisza-gáton mendegéltünk, és egy tyúktolvaj kinézetű kis emberke megszólított bennünket. Barátságosan beszélgettünk vele egy darabig, de aztán egyszer csak elővette az igazolványát, és elkezdett kérdezősködni, hová megyünk, mit csinálunk, mi az úti célunk. Azt feleltük, hogy hazamegyünk. A kapott feleletek valamiért nem elégitették ki őt. Előállított, és a közeli gyár-

épület portájára vitt minket, és odahívta az egyenruhásokat. Kijött egy katonai dzsip négy-öt katonával, különválasztottak bennünket, majd elkezdtek vallatni. Nagyon meg voltam szeppenve, hiszen most sem túl kicsi a táskám, de akkor még nagyobb volt, és gépelmények voltak benne.

Olyan iratok, melyeket nem szívesen osztott volna meg velük?

– Mondtam magamban, ajaj, ha ezeket megtalálják! Szerencsémre a kispapot kérdezték először, ezért volt annyi időm, hogy a táskám aljába ügyeskedjem őket. Egy kemény műanyag dossziében voltak, így ahogy lesimítottam, úgy nézett ki, mintha az lenne a táskám fedele. A másik szerencsém az volt, hogy a táskát én pakolhattam ki, ők nem nyúltak bele, mert akkor megtalálták volna. Egy noteszbe gyűjtöttem az ismerőseim elérhetőségeit, ebben szerepelt Tomka Feri atya római címe is. Ezen rögtön fennakadtak. Külföldi cím. Fél órán keresztül, élvezettel magyaráztam nekik az állam és az egyház között megkötött egyezményt. Talán még valami mással, rózsafüzérrel kapcsolatban is hosszan oktattam őket, hogy mire való. Végül megúsztuk, de nagyon meg voltunk ijedve. Ha a kispap előjáróit arról értesítik, hogy a növendékük sétaidőben egy lánnyal találkozik a Tiszagáton, azonnal kiteszik a szemináriumból. Másrészt borzasztóan durva, alpári hangnemet használtak velünk szemben. Velem úgy beszéltek, mint egy utcanővel.

– Meg akarták félemlíteni önöket?

– Azt nem tudom. Mindenesetre rettenetes volt. Bár nekem mondhattak, amit akartak. Annak örültem, hogy a gépelményeket, amik nálam voltak, nem találták meg. A kispap azonban magán kívül volt a megalázástól és a stílustól. Egy ideig azért szorult a zabszem, hogy lesz-e folytatása, de nem volt. Továbbra is ketten vezettük a közösséget.

– A Tisza-parti „beszélgetésen” túl volt-e hasonló „találkozása” az állambiztonság ügynökeivel?

– Akkoriban került Szegedre egy nagyon kedves színész barátom. Mondtuk neki, mi itt megfigyelés alatt állunk. Erre azt válaszolta: „Jaj gyerekek, sok Agatha Christiet olvastatok.” A Rókuson lakott egy nagyon kedves káplán ismerősöm, akit a színész barátommal együtt felkerestünk. Felszálltunk a villamosra, és rögtön kiszúrtam,

hogy ki az illetékes elvtárs. Rámosolyogtam erre a fiúra, mondtam, hogy „Nyuszi!”. Azokat a nyomozókat ugyanis, akik bennünket követtek nyulaknak hívtuk. A mellettünk álló személy azt hihette, hogy kedveskedni akarok ennek a fiúnak. Leszálltunk a villamosról, a pasas is leszállt. Bementünk a plébániára, beszélgettünk a káplánnal, majd kijöttünk a plébániáról. A fickó ott állt a villamosmegállóban. Felszálltunk a villamosra, ő is felszállt. Na, mondtuk, most jól megvicceljük. Leszálltunk a Halászcárdánál, és bementünk oda. Jött ő is. Arra gondoltunk, hogy érdemes azért annyit belefecölni ebbe a történetbe, hogy együnk egy jó halászlét. Ahogy a nagy könyvben meg van írva, az illetékes elvtárs bejött az étterembe. Nem nézett se jobbra, se balra, egyenesen hátra ment. Majd miközben előre jött, feltűnés nélkül megnézte, mi hol ülünk, és nem messze tőlünk leült egy asztalhoz. Azt nem tudom, hogy mit rendelt, de mivel halászlé nem volt, mi nagy boldogan, kacagva távoztunk, mert elég szűkében voltunk a pénznek. Ő pedig ott maradt a rendelésével. A színész barátom elsápadva mondta nekem, hogy ha nem látom, nem hiszem el. Azt hittem üldözési mániátok van.

– *Volt még hasonló „élményben” része?*

– Azt tudtam, hogy Szegeden követnek, és naivan azt hittem, hogy ha feljövök Pestre, akkor már szabadon mozoghatok. Emlékszem, boldogan jöttem fel, mert azért ez nagy nyomás volt rajtam, még akkor is, ha játéknak fogtam fel. Azt tudni, hogy folyamatosan követnek, hatalmas pszichikai nyomást jelent az emberen. Minden esetben, amikor leszálltam a vonatról a Nyugatiban, szabadjára engedett kiskutyaként szaladtam körbe a Marx teret. Egy alkalommal azt vettem észre, hogy már a harmadik kirakatnál ugyanaz a pasi áll mellettem. Sejtettem, hogy a történetnek bőven nem értem a végére. Megszólított, beszédbe elegyedtünk. Elkezdett mindenféle provokatív szöveget nyomni, de én olyan marxistául válaszolgattam neki, hogy egy pártfunkcionárius is megirigyelhetett volna. De nem szállt le rólam. Egyre kínosabban éreztem magam, mert a rókusi káplánhoz kellett volna mennem valamilyen anyagért, és sehogy sem tudtam őt levakarni magamról. Velem együtt leszállt a Blahán a villamosról. Szerencsére elég jól ismertem a várost, és a plébánia melletti házról tudtam, hogy átjáró ház, és oda bementem, oda már nem jött utánam, az azért nagyon ciki lett volna neki. Így szabadultam meg tőle. Máskor előfordult az is, hogy négyen-ötven együtt jöttünk fel Budapestre.

Már a kilencvenkilences buszon utaztunk, hát látom a mikrofont a mellettem lévő pasinak a táskájában. Szóltam a többieknek, hogy „Jaj gyerekek, most szálljunk le azonnal”, és az ajtócsukás előtti utolsó pillanatban, mire az illető észbekapott addigra már leugrottunk. Ő hol kötött ki, azt nem tudom. A társaim nem tudták, miről van szó, de hál’ Istennek engedelmességek, és velem együtt azonnal leszálltak. Így tőle is meg tudtunk szabadulni.

– *Visszatérve a csoportjukra. Az önökről készült egyik jelentésben az szerepel, hogy az összejövetelek helyszíneire többnyire egyesével mentek fel és távoztak. Ez szándékos volt vagy véletlen?*

– Persze, hogy tudatosan csináltuk, igyekeztünk nagyon ügyesek lenni.

– *Önt például fényképről be is azonosították, miközben magnóval a kezében ment fel egy lakásba.*

– Volt egy szegedi lány, nekik nagy lakásuk volt. Egy darabig ezért náluk jöttünk össze. Erről a lakásról lehet szó, neve is volt, „toronyrak” hívtuk magunk között.

– *A szemközti épületből figyelték, ki mikor, kivel és mivel érkezik. A jelentés alapján hasonló következtetésre jutottam, mint az állambiztonsági tisztek. Konspiráltan mentek fel a lakásba.*

– A távozás is konspirált volt... Gyerekkoromban szerettem rablópandúrozni, szerettem a küzdelmet, a kihívásokat, és elég okos is voltam. Jézus azt mondta, hogy legyetek szelídek, mint a galambok, és okosak, mint a kígyók. Nem azt mondta, hogy legyetek jók és maflák. Hát én nem voltam mafla...

– *Emlékszik arra a „figyelmeztető” beszélgetésre, amely 1972 őszén zajlott le? Mondanék pár nevet: dr. Moholi Gábor főigazgató-helyettes, Halász Tibor tanár, Sipos László, az iskola függetlenített KISZ titkára, Kovács József rendőr főhadnagy, utóbbi volt az állambiztonság tisztje.*

– Utóbbi kis, köpcös, rövid hajú, durva arcú ember volt, úgy nézett ki, mint egy tyúktolvajjal keresztezett díjbirkózó, akiről lerítt, hogy honnan való.

– *A többieket ismerte?*

– Csak a főigazgató-helyettest. Abból indultak ki a beszélgetésben, hogy hétfőn esténként volt egy Dévény atya által tartott előadás-sorozat a Szent József-templomban Giordano Brunóról. Tele volt a

templom fiatalokkal, na meg gondolom besúgókkal. Mi is mind ott voltunk, de nem együtt, még csak nem is köszöntünk egymásnak. Kérdezték, hogy én is ott voltam-e? Azt válaszoltam, hogy ott voltam, de nem mindig, mert nekem akkor órám volt a főiskolán. Aztán arra voltak kíváncsiak, hogy kik voltak ott. Erre azt válaszoltam, hogy sokan voltak ott, de én senkit sem ismertem. Szó szót követett, aztán a főigazgató-helyettes azt mondta, azért szólnak nekem, hogy figyelmeztessem a többieket, például L. Évát, hogy kerüljek el az ehhez hasonló kellemetlen helyzetet, mint amibe én most kerültem, hogy itt vagyok ennyi idegen ember előtt. Mire bólogattam, hogy bizony itt vagyok ennyi idegen ember között. Mulatságos volt, mert erre mind fölálltak, kezet fogtunk, és egyesével bemutatkoztak. A főigazgató-helyettesnek mondtam, hogy őt ismerem, mert az ünnepélyeken kint szokott ülni az emelvényen. Majd jött a matematika tanszéket vezető párttitkár és a KISZ-titkár is. A BM-es pasi azonban nem akart nekem bemutatkozni. Azonban én meg fixíroztam, hogy hát apukám, te is mondjál valamit. Végül morgott valamit az orra alatt, hogy ő XY a Művelődési Minisztériumból. Na, gondoltam magamban, öregem, te pont úgy nézel ki. L. Éváról annyit, hogy beugrató név volt. Szerencsémre ismertem valakit az évfolyamából, és mielőtt figyelmeztetnem volna, érdeklődtem, hogy ki ő. Mint kiderült, csoportbesúgó volt, és gondolom, részint ki akarták próbálni, hogy szaladok-e figyelmeztetni, másrészt meg azt remélték, hogy mint sorstársat a bizalmamba fogadom majd. Mondanom sem kell, hogy ezek után eszem ágában sem volt felkeresni.

– *Hogyan zajlott az „autodaffé”?*

A büntérgyalás során, ahol félkörben ültek velem szemben, én meg egy szál magam közepén, nem féltem tőlük, időnként még nevettem is rajtuk. Előtte való nap rezekálták elől a fogam és be volt dagadva a képem, nagyon rondán néztem ki. Emiatt egy zsebkendővel eltakartam a szám, és azt hittem, nem látják, amikor időnként a zsebkendő mögött szélesen mosolygok. Csak arra nem gondoltam, hogy az ember szemén is látszik, ha nevet. Egyáltalán nem volt bennem félelem. Élveztem, mint a vívó a csörtét. Beton atya amikor ezekről a kilátásokról beszélt, azt mondta, nem kell tőlük félni. Az a legfontosabb. Ha találnak valamit nálad, mond azt, hogy a ligetben

találtad a padon. Egyébként pedig mond azt nekik, hogy a legjobb lesz, ha felakasztnak. Ennél rosszabbat úgysem tudnak neked mondani, és ezzel ki van húzva a dolog méregfoga, nem tudnak megfélemlíteni.

A beszélgetés végül azzal fejeződött be, hogy a főigazgató-helyettes mutatott egy hosszú slejfnit, amire nevek voltak felírva, és azt mondta, hogy végül is ők tudják, kik vettek részt az ominózus előadás-sorozaton. Rögvest megkérdeztem, ha tudják, hogy kik voltak ott, akkor mit akarnak tőlem? A Művelődési Minisztériumból érkezett elvtárs erre azt válaszolta, hogy ha azt akarom, hogy megbízzanak bennem, akkor valamit valamiért. Erre a nyilvánvaló üzleti ajánlatra felháborodva kérdeztem: Micsoda?! A főigazgató-helyettes azonnal próbálta elsimítani, hogy nem úgy gondolta az elvtárs. Szemmel láthatóan az ott lévő főiskolai tanárok nagyon utálták az egész dolgot.

Így utólag azt gondolom, sokat köszönhetek nekik, ők mentették meg a bőrömet. Következménye nem is lett azon kívül, hogy egy főiskolai körlevélben bűnözőnek tituláltak.

– *Ez lejárata.*

Tegyük hozzá, hogy ez a körlevél a visszájára sült el, mert soha olyan nagy népszerűségnek nem örvendtem, mint akkor. Tanárain zsinórba hívtak a szobájukba kávézni, pedig ez nem nagyon volt szokásban a hallgatókkal. Még a tanszéki párttitkárunk is – aki azért nem egy templomlépcső-koptató fazon volt –, amikor negyedik év végén neki kellett rólam jellemzést írni, behívott a szobájába, és megkérdezte tőlem: „Hát most magával mit csináljak?” Behúztam a nyakam, és azt válaszoltam neki, hogy tanár úr ebben nem tudok segíteni. Végül is nem tudom, mit írt, de ez egy barátságos gesztus volt tőle. Mindenki nagyon rendes volt. Volt egy tanárunk, akitől nagyon félték a diákok, mert rettenetesen szigorú, elég morózus pasi volt, no, ez megkért, hogy távollétében én locsoljam a virágait a szobájában, amíg vissza nem érkezik. Még a saját kollégái is el voltak képedve ettől az irántam való bizalomtól. Egyetlenegy tanárom volt, aki félt tőlem, mint a leprástól.

– *Miért félt magától?*

– Korábban angolkisasszony volt, és nagyon tartott attól, hogy összekapcsolnak bennünket. Erről akkor nem tudtam, de diploma után itt Pesten találkoztunk, és hosszasan elbeszélgettünk. Ekkor derült ki, hogy mi volt a tartózkodása háttérében. Szóval annak ellenére, hogy azt állították, nem fogok diplomát kapni, mégis lediplomáztam.

– *A beszélgetés alatt azzal fenyegették, hogy nem fog tudni lediplomázni?*

– Azt mondták, nem fogok diplomát kapni, és ha mégis kapok, akkor azt vissza is lehet vonni. Lehet, hogy azt várták, hogy ettől kétségbe fogok esni, hogy ezzel megtörnek, de nem jött be a próbálkozásuk.

– *Hogyan akarták elérni, hogy leálljon a szervezkedéssel, ha megfélemlíteni nem tudták?*

– Látták, hogy velem nem jutnak dűlőre, más utakat kerestek. Például elvették az ösztöndíjam felét. A tanszéki KISZ-gyűlésen is téma lettem. Erről utólag mesélt egy másik történelem szakos lány, akivel egy évfolyamban voltunk. Elmondta, hogy a mi csoportunkat vezető lány felállt a KISZ gyűlésen, és szóvá tette, hogy micsoda dolog az, hogy velem azonos tanulmányi eredménye van, és én mégiscsak feleannyi ösztöndíjat kapok, mint ő. Ez nagyon tetszett nekem, hogy valaki nem azért áll fel, hogy neki kevesebb van, hanem mert neki több van, mint a másoknak, és hogy annak is annyi járna, mint neki. Mondtam is, hogy ez megéri az ösztöndíjam felét. Persze mind a KISZ-vezető tanár, mind KISZ-titkár (aki a rendszerváltás után hős MDF-es lett) azt mondta, ez így igazságos, mert én egy bűnöző vagyok és meg kell büntetni. De mint látszik, sok rendes ember is volt ezen a KISZ-gyűlésen. Ez szintén adott erőt és bátortást az embernek. Hogy még az is, aki nem tartozik közénk, az sem mind ellenség.

– *A figyelmeztető beszélgetés után továbbra is megfigyelték magát. Érzett-e, tapasztalt-e olyan jeleket, történéseket, amik erre utalnak? Számított-e erre?*

– Akkor már pontosan tudtam, ki a főiskolai csoportbeszúgónk. Akit először megpróbáltak rám állítani, arról mindenki tudta, hogy ő

az. A kollégiumban ez hamar kiderült. Miután elég nagy gyakorlattal volt a beszélgetések irányításában, velem nem tudott dűlőre jutni. Elkezdtünk beszélgetni, és két perc múlva már a nagypapája volt a téma. Ha vért izzadt, akkor is. Fel is adták ezt a vonalat. Aztán egy másik csoporttársamat megpróbálták megszarolni.

– *Ez hogy történt?*

– A tárgyalásom után néhány hónappal felkeresett a legjobb barátnője azzal, hogy a B. azt üzeni, hogy vigyázzak. A barátnője mondta el, mi történt velem, óvatosságból jobbnak látták, ha mi nem beszélünk egymással. Behívták a tanulmányi osztályra, ahol az osztály vezetője egy egyenruhás társaságában várta. Ennek a lánynak nagyon sokat jelentett az, hogy főiskolára járhatott. Azt szeretnék volna nála elérni, hogy barátkozzon velem és készítsen rólam jelentéseket. Azzal zsarolták meg, hogy ha nem teszi meg, akkor kirúgják. Szegény három napig nem evett, nem aludt, csak sírt. Aztán visszament, és azt mondta, hogy nem. A barátnőjével pedig megüzente, hogy vigyázzak. Szerencsére nem rúgták ki. De ha akkor igent mond, akkor kész, vége. Egy életre a markukban lett volna. Mert ezekkel aztán azt csinálták, hogy ha már egy disznóságba belevitték, akkor nyomban megszarolták, ha a következőt nem teszed meg, ezt a másikat, mindenki meg fogja tudni. Gerinctörés.” *(eddig az interjúból)*

Hogy ne tudjanak később zsarolni, a főiskola elvégzése után olyan munkahelyet kerestem, aminél nem lehetett lejjebb rúgni egy zenetanárt, és a Csalogány utcai Foglalkoztató Iskola és Nevelőotthonban nevelőtanári státuszban folytattam zeneterápiás kísérletet. A Jóisten humora volt, hogy amikor odamentem, azt hittem kirúgom magam, ehhez képest fél év múlva a minisztérium kiemelt kísérlete lettem, ami nagy dicsőséget és kiemelt fizetést jelentett. Ennek aztán meg is lett a következménye, a régóta ott dolgozó kollégák nem néztek jó szemmel az én hirtelen felívelő karrieremet és elkezdtek áskálódni. Engem nem érdekelt különösebben se a dicsőség, se a pénz, két és fél év múlva eljöttem onnan, de nagyon sokat köszönhetek ennek a két és fél évnek, amit ott töltöttem. Azon kívül, hogy húsz évnek megfelelő pedagógiai tapasztalatot szereztem, de ami ennél sokkal fontosabb, megtanított hinni abban, hogy a szeretet valóban csodákra képes. Egy nagy ajándékot is kaptam abban a kisfiúban,

akit ott ismertem meg, és aki később a nevelt fiam lett. – Ezután normál zeneiskolában kezdtem tanítani. Természetesen itt Pesten is töretlenül folytatódott a közösségünk élete, miután végzés után többen is felkerültek a Fővárosba.

A Szentírás és én – Az én gyerekkoromban a II. Vatikáni Zsinat előtti katolikus egyház szellemében zajlott a hitélet: katekizmus a hitoktatásban, latin nyelvű liturgia, első péntek, rózsafüzér, litánia: a Szentírásnak nem igen volt szerepe benne. Közben ugyan lezajlott a Zsinat, de nálunk a szembe miséző oltáron és a magyar nyelvű liturgián kívül nem igazán történt változás, sok mindennel együtt a Szentírás terén sem (igaz, nem is volt Szentírásunk, a háború után 28 évnek kellett eltelnie, hogy újra ki lehessen adni). Persze tudtam, hogy van, tanultunk is róla valamelyest a hittanórán, de nem „találkoztam” vele. Már vagy tizenhat éves lehettem, amikor egy húsvéti lelkigyakorlatot tartó atya olyan lelkesen beszélt róla, hogy rögtön elhatároztam, hogy ha ez ilyen jó dolog, én is el akarom olvasni. Amint hazaértem, megkérdeztem a szüleimet, hogy van-e nekünk Szentírásunk? Persze, hogy van, mondta az édesapám, és elővette az éjjeliszekrénye polcáról. Egy háború előtti Káldi-féle Újszövetség volt. No, nem mondhatom, hogy ez az első találkozás valami túl jól sikerült, nem volt az a „meglátni és megszeretni egy pillanat műve volt”. Szépen elkezdtem az elejétől olvasni, mint bármelyik más könyvet. Kezdetől fogva nehézségeim voltak vele. Idegen volt számomra a régies nyelv, a gondolatvilág, sehogy nem illeszkedett be az én magyar és világirodalmi olvasmányaim közé, nem volt „ehető” számomra. Ráadásul, ahogy egymás után sorra olvastam az evangéliumokat, megtorpantam: Az atya azt mondta, hogy a Szentírást a Szentlélek sugallta. Na de itt az egyik evangélium ugyanazt az eseményt másképp írja le, mint a másik, hogy van ez? Az egyiknek másképp sugallta, mint a másiknak? Vagy mégis úgy van, ahogy az iskolában folyton hallottuk, hogy az egész csak kitalálták, Jézus nem is élt stb.? Húha! Nagy bajba kerültem, és ráadásul nem is volt senki a közelemben, akihez bizalommal fordulhattam volna ezzel a problémával. Rájöttem, hogy ha nem akarom elveszíteni a hitem, sürgősen be kell fejeznem a szentírásolvasást. Visszaadtam az édesapámnak, a problémával nem foglalkoztam tovább („csontváz a szek-

rényben”), és továbbra is jártam szorgalmasan misére, litániára, rózsafüzérezn stb.

Szerencsére a dolog nem maradt annyiban. Néhány évre rá a Tomka atya összegyűjtött egy ifjúsági csoportot, és ennek az első lelkigyakorlatán az egyik lánynak volt egy csinos, műbőrkötésű, zsebméretű Békés-Dalos féle Újszövetsége. Rácsodálkoztunk: – Hát neked ez honnan van? – Küldte neki a Török Jenő bácsi Bécsből. Csak írni kell neki, és a Török Jenő bácsi olyan jóságos, hogy küldi a Szentírást. Hát ez elég hihetetlennek hangzott, hogy a Török Jenő bácsi vadidegen gyerekeknek ingyen küldözgeti a Szentírást, de egy levelet megér a dolog, gondoltam. Na nem mintha nagyon olvasgatni akartam volna, csak ha már neki van, nekem miért ne legyen. Elküldtem a szívhez szóló levelet, és csodák csodája, a Szentírás két hónap múlva a kezembem volt. És nem csak nekem, hanem mindenkinek, aki írt a közösségből Bécsbe a Török Jenő bácsinak. És ha már megvolt, bele-bele kóstoltgattunk. Meglepődve tapasztaltam, hogy ez mintha érthetőbb szöveg lenne számomra, mint az a másik volt. Ovatos voltam már, az nem jutott eszembe, hogy folyamatosan olvassam, csak innen-onnan felcippentettem egy-egy mondatot. A többiek is hasonlóképpen voltak vele, és kialakult köztünk az a társasjáték, hogy egy-egy ilyen szentírási gondolathoz kerestünk valami szép kis képecskét, és aláírva a szöveget, megajándékoztuk vele egymást. Pl. „A nap ne nyugodjék le haragotok fölött”, „Ne félj” stb. – ilyet ehhez hasonló, rövid, találó, a mindennapi életünkben sokatmondó, az egyes élethelyzetekben segítő, továbblendítő mondatokat „mazsoláztunk” ki az Újszövetségből. Aztán a következő lépést az jelentette, amikor a lelkigyakorlatainkon elkezdtek a Szt. Ignác-i szemlélődő elmélkedéseket, és ezek témája egy-egy szentírási szakasz volt. No, akkor kiderült, hogy itt csodák vannak! És ismét elkezdtem saját magam forgatni és olvasni a Szentírást. Újra meg újra elolvastam a már átelmélkedett részeket, meg öletszerűen itt-ott belelapoztam, és csak azt olvastam el, ami megtetszett. Másutt, ahol láttam, hogy nem boldogulok valami nehézség miatt, azt félretettem, mintha nem is lenne. Lassan elindult a Szentírás és köztem valami barátságféle. Lépésről lépésre szelídültünk egymáshoz, ahogy Saint-Exupéry leírja a Kis hercegeb. Hogy, hogy nem, egyszer csak azon vettem észre

magam, hogy mindennap olvasom, hogy mindig ott van a táskámban. Hol értettem, hol nem, de jó volt olvasni. Aztán 1973-ban a fokoláre mozgalommal való megismerkedéskor tanultam meg azt, hogy ez nem csak egy egyszer volt történet, amit elolvasok, szép életpéldákkal, hasznos tanácsokkal, hanem élet, léletté váltható, az Isten élő Igéje, Valaki.

Bár akkoriban már volt teljes Szentírásunk, de az Ószövetséggel nem tudtam mit kezdeni. Azok az átkozódások a zsoltárokból, meg hogy az ősatyák mi mindent csináltak, az a sok szörnyűség és vér – nincs nekem ehhez semmi közöm, mondtam magamban. Vagy az a történet is, mint Jákob harca Istennel. Nem tudok én ezzel a Jákóval azonosulni, hát micsoda dolog ez, amit csinál?! Nagyon furcsállottam, amikor a Kerekes atya egyszer lelkendezve beszélt az Ószövetségről, hogy az milyen gyönyörű. – Hát – húztam be a nyakam – neki biztos, de én nem sok vonzót találok benne. A krisztusi embertől teljesen idegen világ az – mondtam hamis öntudattal és sok önismereti hiánnyal.

Az utóbbi években abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy valamilyen feladat kapcsán évente legalább egyszer, de néha kétszer is mindenestül végig kell olvasnom a Szentírást. Nagyon jó! Lehet, hogy most már úgy „elromlottam”, hogy kényszerítő körülmény nélkül is megtenném, mert az ember rászokik, rákap: „Akik engem esznek, még inkább éheznek, akik engem isznak, még inkább szomjaznak” (Sír 24,29).

Így a különböző feladatok miatt aztán mégiscsak rákényszerültem arra, hogy olvassam az Ószövetséget is, és bizony tükröt tartott elém. Amikor egyre többet olvastam, egyre inkább kiderült, hogy hát bizony, ahogy Illés próféta mondta, „én sem vagyok jobb, mint atyáim”. Egy centtel sem vagyok külön náluk. Elvileg másképp kellene élnem, mint ezek az ószövetségi emberek, de ugyanolyan kishitű vagyok, mint ők, ugyanúgy lázadok, ugyanúgy keresem a bálványaimat (vagy kisebb méretben ilyen gumicicákat, amiket az ember megfog és nem ereszt el) stb.-stb. – hosszan lehetne sorolni. Szóval, ahogy a másik ember, úgy a Szentírás is tükröz a számunkra. Tükröz, amiben láthatunk, talán ma még homályosan, ahogyan Szt. Pál mondja. Mintha függöny takarná el, és mögüle sejlene csak fel vala-

mi. De ez a függöny úgy nyílik, ahogy minél közelebb kerülünk Istenhez. És minél közelebb kerülünk Istenhez, annál jobban megértjük a szavait, és minél jobban megértjük a szavait, annál tisztábban látunk, annál közelebb kerülünk Hozzá. Ha hit nélkül olvassuk a Szentírást, csak egy könyv marad, nem találkozunk benne senkivel. Ha egy Istennel való találkozásból kezdi valaki ezeket a szavakat kortyolni, csak akkor fogja bennük megtalálni Őt. És akkor nem kell félnünk az Ószövetségtől, hogy ott esetleg több problémával kerülünk szembe, mint az Újszövetségben. Aki a problémát keresi, meg is találja mindenhol. Ha pedig egy Istennel való benső kapcsolatból olvassuk, akkor meg minden kisimul. Az is, ami esetleg tényleg problémás. Nem muszáj mindig mindenre rögtön választ kapni. Van olyasmi, ami öt évvel ezelőtt nagy kérdőjel volt, és anélkül, hogy ügyet csináltam volna belőle vagy kergettem volna a választ, a dolog szépen továbbgördült, és ma a helyén van már, nem kérdés többé. Sokszor megtapasztaltam azt, hogy a legtöbb Szentírással kapcsolatos kérdésemre maga a Szentírás válaszolt egy másik helyén. Ez persze csak akkor valósul meg, ha olvassuk.

Ha az ember sokat olvassa a Szentírást, bocsánat a hasonlatért, de megragad benne, mint a bogáncs, és ha kell, ha nem kell, előjön, megszólal bennünk. Nemesyszer megtapasztaltam az életemben, hogy a saját eszem, indulataim szerint tettem volna valamit, aztán egyszer csak „beugrott” egy szentírási mondat, és rájöttem, hogy azt úgy nagyon rosszul tenném. „Szívembe rejtem ígéidet, hogy ne vétkezzem ellened”, mondja a zsoltáros (Zsolt 119,11). Talán egy példát el is mondanék a sok közül. Valaki egyszer nagyon felbosszantott. Annyira kihozott a sodromból, hogy amikor eljöttem tőle, föl-alá mászkálva a metró peronján azt mondtam, hogy Jézus, most már barátkozz Te velem, nekem elegendő volt! Csináld Te tovább! És nem megyek, és nem nézem meg többet, pont! Aztán eltelt egy hét, és ott motoszkált bennem, hogy vajon mi lehet velem? De azt mondtam magamban, hogy nem vagyok én az anyukája, mit törődök én vele? Nem vagyok én az őrzője, nem megyek! És abban a pillanatban, hogy ezt kimondtam magamban, valahonnan ismerős volt ez a „nem vagyok én az őrzője”. Hát persze, Káin! Ettől nagy levegőt vettem,

hogy mi, ezt a Káin mondta! Na jó, sürgősen mentem, hogy megnézzem, mi van vele, én a Káinnal nem akarok egy húron pendülni.

Néha az ember teljesen elgyötörtnek érzi magát, és elege van mindenből. És akkor kézbe veszi a Szentírást és elkezdi olvasni. Nem kell akarni semmit, se választ, se egyebet, csak belemerülni, mint a vízbe, és egyszer csak azt veszi észre, hogy felfrissült: „Lelkem elbágyadt a gondtól, erősíts meg igéddel engem” (Zsolt 119,28).

Ebben a Szentírással való párbeszédben gyakran vesszük a Bibliát úgy kézbe, hogy valamilyen kérdésre, problémára várunk tőle választ. Sokan ilyenkor konkrét választ szeretnének kapni, hogy kettőt jobbra, egyet balra. Ilyesmi ritkán történik. Választ persze mindig kapunk, csak nem így. Én azt tapasztalom, hogy ha valamilyen kérdéssel fordulok az Úristenhez, és úgy kezdem olvasni a Szentírást, annak ellenére, hogy az olvasott szövegnek semmi, de semmi köze nincs az én adott problémámhoz, a végére mégis megtudom a megoldást. Az a világosság, amit az Isten Igéjén keresztül kapok, az segít abban, hogy a helyes utat megtaláljam: „A te igéd lámpás a lábamnak, s ösvényeimnek fényesség” (Zsolt 119,105).

Valaki megkérdézhetné azonban, hogy mi a biztosítéka annak, hogy az ember nem a saját szája íze szerinti válaszokat olvassa ki a Szentírásból, nem azt olvas-e ki, amit akar? Hiszen ezerféle szekta járja a világot a Szentírást lobogtatva. Erre én azt mondom, hogy ha az ember nem akar kiolvasni belőle semmit, akkor van a legjobb úton. Ha nincs előzetes elképzelése, ún. preconcepciója. Csak olvassa a „józan paraszti eszével”, hiszen érthetők ezek a szavak. Olyan gyönyörűen mondja az Úr Mózesnek: „*Egészen közel van hozzád a törvény: a szádban és a szívedben*” (MTörv 30,14). Egyébként pedig lehetnek és lesznek is tévedéseink – az mindig ott van a „pakliban”, mert emberek vagyunk. De hogyha a Szentírással kapcsolatban is megélünk egy belső szegénységet, hogy ne akarjunk tőle semmit, hogy ne legyen se eszköz, se tárgy a számunkra, és ne legyen semmiféle elméletnek sem semminek az igazolása, hanem mi ott az Istennel akarunk találkozni, akkor fogunk is találkozni Vele, és úgy lesz, ahogy a zsoltár mondja: „*Világosságod által látunk világosságot*” (Zsolt 36,10).

Amikor az ember nehezen talál szavakat valaminek a megfogalmazására, szívesen használ képeket, hasonlatokat, szívesen fordul valami foghatóhoz, ami közvetíteni tud valamit abból a tapasztalatóból és élményből, amit át szeretne adni. A Duna mellett nőtem fel, és kisgyerekkorom óta valami különös, bensőséges kapcsolat fűz a vízhez. Mindenféle formában. Örülök neki, amikor a tenyerembe fogom, mielőtt megmosom az arcomat, szeretem a patakat és gyönyörködöm a tengerben, de a legkisebb harmatcseppben is, szépnek találok, amikor esőtől fényesek az utcák. Pompás dolog a vízben úszni és lubickolni. Nohát valami ilyesmit jelent most már számomra Szentírás is. Ilyen egészen közeli, tapintható találkozás az Úristennel, méghozzá nagyon örömteli és nagyon sokféle is, miként a víz is: másképp csodálkozik rá és feledkezik bele az ember egy tengerparton a végtelenbe vesző kékségbe, és egészen mást jelent, amikor csak egy harmatcseppnyi víz van előtte. Ugyanúgy lehet az Írásban is megfürödni és felfrissülni, mint a vízben. Ugyanúgy lehet kóstolgatni, és lehet inni belőle. Ugyanúgy lehet pancsolni és fickándozni benne olyan örömteli fürgeséggel, mint a delfinek.

Nem véletlen, hogy az a vidék, ahol a Szentírás megfogalmazódott, olyan gyönyörűen beszél a vízről. Nekünk itt időnként túl sok is jut belőle, nem tapasztaljuk meg a bőrünkön azt, hogy a víz maga az élet, hogy víz nélkül kősvitag, homok és pusztaság minden. Ott azonban, ahol egyes vidékeken soha nem esik eső, ott az emberek nagyon is tudatában vannak, hogy milyen nagy ajándék az Úristentől a víz. Olyan gyönyörű módon fogalmazza meg a Szentírás és hasonlítja össze az élő vizet az élő Igével: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyon mindenki, aki hisz bennem. Amint az Írás mondja: élővíz folyói fakadnak majd belőle” (Jn 7,37b-38). Mi kevesek vagyunk, és a világ valószínűleg nem is a mi bölcsességünkre, szépségünkre, ügyességünkre, okosságunkra kíváncsi, hanem az élő vízre szomjazik, amely belőlünk fakadhat a Szentírás nyomán. Kívánom, hogy mindenki buzogjanak és törjenek fel ilyen források, és pancsoljanak és merüljenek alá, és kortyolják és fogják a tenyerükbe, és adják másoknak is ezt az örömet és élő vizet.

Már a Bibliatársulat megalakulása előtt az Úristen finoman terelgetett a Szentírás felé. Sokat köszönhetek a Mócsy Imre bácsinak,

akivel hosszú sétákon folytattunk véget nem érő beszélgetéseket a Szentírással kapcsolatban, a Kerekes Károly atyának, akinek vezetésével boldogan „szörföztem” a héber, görög és latin nyelvi fordulatok finomságai között. A sok okosságot aztán megfejlte a fokoláre mozgalommal való megismerkedés, akiknek a révén megtanultam, hogy az Isten Igéje megélhető, a mindennapi életben gyakorlattá váltható, beleépülhet életünk minden pillanatába. Így aztán nem is lehetett másképp, mint hogy amikor szóba került a Bibliatársulat megalakulása, az ügy lelkes támogatóra talált bennem.

Képek villannak fel, a kezdeti „hontalanság” idejéből, amikor hol a piaristák, hol a törökőri Kis Szent Teréz templom fogadta be lelkes kis csapatunkat. Közben Tarjányi atyával jártuk a várost, hogy állandó befogadó helyre találjunk, de nem jártunk sikerrel. Magas bérleti díjat kértek volna még a plébániák is. De nem túl sok idő elteltével a külföldi bibliatársulatok anyagi segítségével meg tudtunk venni egy első emeleti kis két szobás lakást a Teréz körúton. Az első szobából lett a bolt, a belső szobából lett az „előadó terem”, a havonta rendezett Jeromos esték színhelye, ami gyakorta szűknek bizonyult, és a hallgatóság egy része a belső teraszon állva, a nyitott ablakon keresztül hallgatta az előadót.

A hőskorszakban mindenki mindent csinált, beállt a pult mögé, ha kellett mázolta az ablakokat, takarított, függönyt varrt vagy éppen, mint munkatárs és előadó, részt vett a bibliatársulat által szervezett hétvégi Bibliaapostol-képző szemináriumokon.

Legszívesebben a Szentírásunk születésének időszakára emlékszem. Szentírással keltünk és feküdtünk, két éven keresztül megfeszített munkával igazítottuk a mai magyar nyelvhez és a Neovulgátához a Káldi-féle szentírásfordítást. Nem volt se vasárnap, se karácsony, se húsvét, megszakítás nélkül folyt a munka.

Évente kétszer olvastam el a teljes Szentírást. Hát annál szebbet senkinek sem kívánok! Mint ahogy egy nyelvet is csak úgy lehet megérteni, ha tanulja, ha gyakorolja az ember, a Szentírást is csak úgy lehet megérteni, ha a vele való foglalkozásban az ember megtanul „szentírásul”. Isten megtapasztalásának csodáját a Szentírásban a magam életében folyamatosan megtapasztalom, de számtalanszor

Munkatársaink

megtapasztalhattam a Bibliaapostol-képző szemináriumok résztvevőinek élményei révén és a Bibliaiskola vezetése során is.

Az Élő Ige Bibliaiskola vezetését 1993-ban kezdtem el hitoktatók és érdeklődők részvételével. Minden hónap első hétfőjén tartottuk a Biblia-központban. A bibliaórák kész, kidolgozott anyaga a Jeromos füzetekben folyamatosan megjelent. Hitoktatók, Bibliával foglalkozó csoportok jól tudják használni. Az első 68 óra anyaga könyvben is megjelent, *Bibliaórák* címmel. Bibliaapostol-képző szemináriumokat 1993 óta tartottunk tíz-tizenkét önkéntes munkatársunkkal.

Gelley Anna

irodavezető, kurzusvezető

1993-ban kerültem a Bibliatársulathoz munkatársnak. Négy gyermekünk van, a legkisebb akkor lett három éves. Amikor befejeztem a tanulmányaimat a Hittudományi Akadémia Levelező Tagozatán, a tervem az volt, hogy hitoktatóként próbálok elhelyezkedni, főleg a gyerekeim iskolai szünetei miatt. Eredetileg egészségügyi végzettségem van (védőnő), így sok tapasztalatom nem volt pedagógiai területen. Kerestem segítséget, hogyan lehetne a hitoktatást érdekesen és hitelesen képviselni az iskolában, a plébánián. Jelentkeztem egy – a Bibliatársulat által meghirdetett – képzésre Leányfalura, ahol a közösségi bibliaolvasás módszereit ismertették.

Valahogy ittragadtam. Pontosan nem tudom hogyan, mert a munkakör, amire hívtak, sehogyan sem illett hozzám. Fogalmam sem volt arról, hogy mit csinál egy irodavezető, a számokkal sem voltam jóban. Isten tervei valóban kifürkészhetetlenek. A teológiára is csak azért jelentkeztem, mert az akkor 6-7 éves legnagyobb gyermekem olyan kérdéseket kezdett feltenni a hitünkkel kapcsolatban, amire nem tudtam a választ. Bár akkor már évek óta rendszeresen templomba jártam a férjemmel, fogalmam sem volt például, hogy a liturgián a színeknek jelentőségük van. (Egyszer felháborodtam azon is, hogy egy férfi [pap] hogyan viselhet lila ruhát nyilvánosan a misén.)

Gyerekként nem éltünk vallásos életet. Édesanyám egyedül nevelt hármunkat, azt hiszem, ő is egész életében kereste a kapcsolatot Istennel. A gyerekkorom a sok nehézség és nélkülözés ellenére szép volt, édesanyám személyisége minden nehézséget könnyűvé tett. Emberszeretete, érzékenysége mások bajai iránt, jó humora és a másokon való segítség mindennapos tapasztalat volt számunkra. Nagyon szerette az embereket. A nyitottság és a kíváncsiság a világ dolgai iránt nagyon jellemző volt rá, amennyire vissza tudok emlékezni.

Sokat gondolkodtam azon, hogy vajon köthető-e konkrét történethez, hogy mikor kerültem először Istenhez úgy közel, hogy tudtam is... Azt gondolom, hogy Ő szépen, csöndben, egész életemben a tenyerén hordozott anélkül, hogy tudtam volna. Ez egy soha véget nem érő folyamat, aminek a titkaira minden nap rácsodálkozom. A

gimnáziumban volt az első találkozásom a vallással: érdekes módon egy, a pümkösdisták által szervezett bibliaórára kaptam meghívást. Bár azonnal éreztem, hogy nem szeretnék többet hozzájuk menni, de a magocskát mégis ők dobták bele a földbe. Tőlük kaptam az első Szentírásomat is, és véglegesen, megkerülhetetlen feladatommá vált, hogy megtudjam, mi az igazság a hittel és a vallásos élettel kapcsolatban.

Hálás vagyok, hogy a Bibliatársulatnál egy közösséget találtunk a családommal, a férjem pedig szintén részese lehet ennek velem együtt.

1993-ban irodavezetőnek adminisztratív munkakörbe kerültem a Bibliatársulathoz. Ezt a feladatot azóta is végzem, magamban úgy nevezem: menedzselem a Bibliatársulatot. Azonban már a kezdetektől kiegészült ez a munka sok más, számomra sokkal érdekesebb feladattal. Évekig részt vettem a Bibliaiskola munkájában, és a Bibliaapostol-képző szemináriumok résztvevője voltam, szívesen, örömmel, előadóként is, és segítőként is.

Idővel ezek a feladatok átalakultak, és kevésbé volt szükség az ilyen jellegű munkára. Ebben az időszakban találkoztam egy újabb kihívással, ami azóta sem enged el.

A Katolikus Bibliaszövetség Közép-Európa-i regionális konferenciáját tartották a Dél-Tirol-i Brixenben, 1999 szeptemberében. Itt találkoztam először a biblikus figurákkal: mondhatom szerelem volt az első látásra.

A figurákat a kialakulásuk idején először a karácsonyi történet szemléltetésére használták, s a későbbiekben ismerték fel, hogy más szentírási jelenet bemutatására is alkalmasak. Az eredeti ötlet folyamatosan fejlődött, újabb és újabb kreatív megoldások alakították a jelenleg használt formát.

Különösen megragadott, hogy mindenki saját magának készíti a saját figuráit. Német nyelvterületen ennek már akkor is nagy hagyományai voltak, nálunk azonban akkor még nem ismerte senki.

Nem csak a figurák elkészítését és a felhasználásuk sokféleségét ismertem meg Brixenben, hanem *Anneliese Hecht* előadása is nagyon megfogott, és az ottani gyakorlati foglalkozások a figurák

használatának olyan széles és sokrétű használatát mutatták meg, hogy arra a felismerésre jutottam, a Szentírással való munka sokkal színesebb és élvezetesebb lehet a figurák használata által.

A gyerekek és a felnőtt emberek is a hitük megértéséhez és megéléséhez új formákat keresnek. A Szentírás olvasása egyénileg is fontos, de a közösségben történő olvasás, a Bibliával való közös foglalkozás szintén nagyon fontos. Akkor már kapható volt Anneliese Hecht: *Közös utunk a Bibliához* című módszertani könyvecskéje, de úgy gondoltam, hogy mellette a biblikus figurák újabb szint, játékoságot jelentenek ezen az úton, ugyanakkor komoly szellemi munka is.

Elhatároztam, hogy én is szeretném megtanulni a figurák készítését, és itthon a hitoktatók, szülők számára elérhetővé tenni. Szerencsésnek tartom magam, hogy a Bibliatársulatnál Tarjányi Béla atya különösen nyitott volt minden újításra, ami a Szentírás jobb megértését, megismerését szolgálhatja. Minden segítséget megkaptam ahhoz, hogy a biblikus figurák itthon is elérhetővé váljanak.

2002-ben az osztrák Bibliatársulat befizetett minket egy kurzusra, Heiligenkreuzba. Egy hétig laktunk, dolgoztunk a „Haus der Stille” nevű lelki gyakorlatos házban. Sokat tanultunk, mégis a legnagyobb akadály még mindig az alapanyagok beszerzése volt. Ezeket Svájc-ból kellett rendelni, ami megnehezítette a munkánkat.

A figurákat többféle módon lehet elkészíteni. Én két módszert ismertem meg: 2002-ben az ún. „*Schwarzenberger*”-féle figurák készítését, majd 2004 és 2005 során Bécsben a *Doris Egli*-féle figurák készítését sajátíthattam el. Mindkettőnek van előnye és vannak nehézségei is. Az előnyöket megtartva, a magyarországi lehetőségekhez igazítva mi itt, Magyarországon tulajdonképpen egy harmadik utat járunk.

Évek teltek el kísérletezéssel és kutatással, sok kudarcral és sok segítséget kapva – sokszor nem várt helyről –, mire 2003 decemберében megtartottuk az első kísérleti kurzust barátainknak, ismerőseinknek. Azóta negyven kurzuson vagyunk túl. Főleg Budapesten, a Bibliaközpontban zajlanak ezek a hétvégék, de országszerte tartottam már számos kurzust. Örülnék, ha vidéken is lenne valaki, aki ezt a hasznos kezdeményezést tovább vinné...

A figurák elkészítése kikapcsol, szórakoztat, minden részletét élvezem. Úgy látom, hogy a kurzusokon a résztvevők is élvezik. Amikor elkészül a két figura, és a karakterek véglegessé válnak, mindenki nagyon boldog: a kétkezi munkája eredményét viheti haza, és használja a munkája során.

A használatnak csak a fantázia szab határt, a visszajelzések is ezt bizonyítják. Állatok, kiegészítő használati eszközök, díszletek készülnek a jelenetek kiegészítésére, érdekesebbé tételére, így sok értékes bibliaórát tesznek gazdagabbá. Egyébként nem csak a biblikus foglalkozásokon és a mindennapi vallásgyakorlatunk során használhatók ezek a figurák: az unokáim előszeretettel játszanak különböző szerepjátékokat velem, de óvodák, plébániák, családok és pszichológusok is használják családterápiáik során.

Ebben az évben sokak örömeire lefordítottunk és kiadtunk egy újabb módszertani könyvet is, ami újabb ötleteket és segítséget jelent a hitoktatóknak a figurákkal való munkához. A módszertani könyv szintén Anneliese Hecht munkája – régi tervünk valósult meg ezzel.

Opálény Izabella

a Szentírás Alapítvány Kuratóriumának elnöke

Nagyon boldog gyerekkorom volt. A Nyugati pályaudvar közelében egy kis lakásban laktunk: szüleim, két bátyám és én. Ebben a kis lakásban születtem a háború utáni hónapokban. Azóta is itt élek.

Ezekben az években bizony nehezen léteztünk. Édesanyám itthon maradt „munkanélkülként” a háztartásban. Minden szükségest előteremtett. Amit csak lehetett, mindent ő maga varrt, foltozott, javított. Örökre megmaradó mondata: „Kislányom, az nem szégyen, ha a ruhád foltozott, de az igen, ha lyukas, szakadt és piszkos.”

Minden hétvégén, vasárnaponként a reggeli szentmise után kirándulni mentünk. A szabadba, többnyire a hegyekbe kirándultunk nyáron is. Az ország főbb tájait, mint az 1. sz. Építőipari Vállalat Természetjáró Szakosztályának tagjai, bejártuk. Édesapa ott dolgozott, és ennek a szakosztálynak a „vezetését” vállalta társadalmi munkában.

Szüleim nagyon szerették, tisztelték egymást. Ez nekem mindaddig nagy biztonságot, boldogságot adott, ameddig együtt élhettünk.

Jó kedélyű kis család voltunk.

Mindhárman jól tanultunk, így aránylag nem jelentett különösebb terhet az általános iskola. Ezekben az években a hittanra való beíratás különösen próbára tette édesanyámat. Neki kellett elmenni, mivel édesapa a hivatali időkben dolgozott. Mindig jártunk rendszeresen hittanórákra.

Aztán a gimnáziumi évek már nehezebbek lettek. Három gimnazista is egyszerre katolikus gimnáziumba járt, ahol kötelező volt a tandíj. Nekem még kötelező egyenruha is kellett. Ünnepre is és hétköznapra is. A vasárnapi nagy közös kirándulásoknak ez vetett véget,

**Endre, én, Mihály
és a szüleink**

mert akkor még kötelező volt vasárnap is a gimnáziumba járni szentmisére. Ami akkor nem volt, most van, szép világoskék blúzom, nyakkendővel és sötétkék szoknya.

Érettségi után az egyetemi évek már egyszerűbbek voltak. A tanulmányi eredményeinktől függően ösztöndíjat kaptunk. Misi már kilépett az itthoni, meleg családi körből. A Budapesti Központi Szeminárium lakója lett. Édesapám engedélye nélkül felvételizett Esztergomban, titokban. Felvették, és Budapestre küldték tanulni. Édesapám kifogása ez volt: „Fiam, legyen először egy szakmád és biztos megélhetésed, utána mehetsz, ahová akarsz!” – Milyen jó, hogy Mihály ekkor nem engedelmeskedett Édesapámnak!

Az egyetemen sorra kiderült mindannyiunkról, hogy ki honnan jött stb., de semmiféle zaklatást nem tapasztaltam a katolikus gimnázium miatt.

Az egyetem után, ill. még államvizsgásként, első munkahelyem Szombathelyen volt. Itt nagyon sokat segített Misi. Azon a környéken több ismerős kollégája is élt. Megismertetett velük és családjaikkal. Volt olyan Atya, akire szinte rá is bízott. „Bármi gondod van, menj nyugodtan Taszihoz! (Rátkai István) Benne megbízhatasz!” – Milyen jó volt ezt tudni, és megtapasztalni ezt a támogató szeretetet az egyébként teljesen ismeretlen környezetben, egyedül. Azt is megtette, hogy motorkerékpárral jött le hozzám – akkor még csak motorkerékpárja volt –, és hozta magával a határsávi engedélyt, meg az édesanyáméktól „kierőszakolt” engedélyt, hogy ott együtt bejárjuk a környező falvakat, városokat: Ják, Gasztony, Horvátnádajla stb.

Később, amikor a fiataljaival – nagy titokban – kirándulni ment rejtett helyeken lelkigyakorlatot tartani, a Szentírást tanulmányozni, vagy amikor elmentek a kismarosi, nagymarosi (akkor még tiltott) ifjúsági találkozókra, mindig elhívott engem is. Nagyon szép emlékek ezek. Nem csak fizikai felüdülést, hanem komoly lelki megerősödést, gazdagodást jelentettek.

Ebben a körben ismertem meg Horvay Marikát, akit a szüleim is nagyon megszerettek. Amíg ő már Pesten dolgozott és lakást keresett, sokszor nálunk lakott, hogy ne kelljen mindig visszamennie Szentendrére.

Ekkor kezdtem el betegekhez járni: nem csak testi, hanem leki gondjaikban is segíteni, erősíteni őket. Volt, akiket rendszeresen felkerestem otthonukban, és a kórházakban is hétről-hétre meglátogattam. Ez a „munka” a mai napig is megmaradt.

Nagy változást jelentett életemben az 1986-os esztendő: 42 évesen Mihály bátyámat az Úristen hazahívta.

Mindenki tudta, hogy Szentendrén káplán korában sokat foglalkozott a Szentírás szövegével, hiszen a hittanórákon és a „kirándulásokon” is a középpontban volt a Szentírás. (A teológián a doktori értekezését is a Szentírásról írta.) Káplán korában elhatározta, hogy készít egy konkordanciát (szövegkereső szótárt). Az Újszövetség minden egyes mondatát darabokra szedve külön kis cédulákra irattatta tanítványaival, híveivel. (kb. 25 ezer kis cetli volt), azután mindet kellőképpen és nyelvtanilag is logikusan sorbarakta. Végül az egészet egyben legépelte a nyomda számára.

Legalább tíz évig dolgozott rajta, és amikor készen volt, elvitte a katolikus kiadónak. A kiadó szívesen vállalkozott volna rá, de az állami hatóság nem engedélyezte a kiadását. Közben Mihály megbetegedett, egyre súlyosabban, és a kórházban mindig reménykedve kérdezte, hogy megvan-e már az engedély. A hazaérkezése után egy héttel jött meg a hozzájárulás. A budapesti Teológiai Kar éppen beindult Levelező Tagozata adhatta ki Nyíri Tamás professzornak, a Levelező Tagozat igazgatója közbenjárására.

Nem csoda, hogy szüleim számára nagyon nagy öröm volt, hogy a Fiuk elment, de a műve kiadásra került, és használják a Teológián, sőt nagyon sokan, akik számára fontos a Szentírás.

A „Jeromos” és én – Hogyan kezdődött ez a kapcsolat? – A bátyám, Mihály „hazament.” A teljes újszövetségi Konkordanciát készsen összeállítva itt hagyta az asztalán. Csak a kiadási engedélyre várakozott, amihez a szükséges állami engedélyt nem kapta meg. Pár nappal „hazaérkezése” után hirtelen meglett az engedély. Tarjányi Béla atya vette kézbe az ügyet. Ekkor „kellettünk” mi is: a család engedélyét megadnunk, és segíteni a kiadáshoz szükséges pénz előteremtését. Az akkor hatalmas összeg, másfélmillió forint szinte csodával határos módon, ha jól emlékszem két hét alatt összejött. Mihály hívei, sok-sok barátja adta össze, sokan fiatal családosok is.

Elkezdődhetett a nyomdai munka előkészítése, és minden, ami ezzel kapcsolatos volt. Szüleim legnagyobb örömére – még ezt megélték – 1987 év végére megjelent a Konkordancia. Béla atya elmondása szerint ez volt a Jeromos Bibliatársulat számára az első anyagi segítség, mert sokan vissza sem kérték a pénzüket. Így az ára is nagyon kedvező tudott lenni.

A Társulat megalakulása utáni első időkben még csak ritkán, később már rendszeresen kapcsolódtam be a kéthetenkénti imaórákon való részvételbe. Egyre szorosabb barátság alakult ki közöttünk, akik együtt imádkoztunk minden alkalommal, egy-egy szentírási idézetet téve beszélgetésünk alapjául.

Amikor már a Teréz körüti Bibliaközpont megszületett, a havonkénti szerdai előadásokat (Jeromos-esték) is nagy örömmel hallgattam. Sokat tanultam. Addig inkább az Újszövetség volt ismert számomra. Itt hallottam sokat az Ó- és Újszövetség kapcsolatáról, ill. arról, hogy az előbbiből hogyan „nő” ki az utóbbi.

Az előadások kapcsán egy másik nagyon sokat jelentő újszövetségi gondolat fogalmazódott meg bennem: mennyi minden felfedezhető Jézus életében, ami a mai napjainkban is életszerű, aktuális. Az evangéliumokat összehasonlítva Jézus személyét, jellemét még jobban meg lehet ismerni. Lásd „Jézus a nevelő” és „Jézus a Getszemáni kertben” c. előadások, amelyek a mai napig is emlékeztetésekre számomra.

Hamarosan megnyílt a Bibliabolt is. A bolt forgalmának adminisztrációját számítógépen kellett vezetni, amihez én egyáltalán nem érttem. De hívtak, sok segítséget is kaptam, és – több kevesebb pontossággal (sajnos) – ma is vezetem. Megszerettem, és egyre több mindent meg-megtanultam alkotni a masinákon. Még a munkahelelyemen is nagy hasznát vettem.

Hálát szeretnék adni minden szépért, jóért, amit ezalatt a néhány évtized alatt kaptam, és amíg a Jó Isten engedi, folytatni szeretném mindazt, amire szükség van nap, mint nap a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat életében. Nagy ajándék volt számomra és sokak számára az is, hogy a Társulat kiadásában megjelent Mihály bátyám életéről, a vele kapcsolatos emlékekről egy szép könyv „*Mindenki-nek mindene lettem*” címmel.

Tarjányi Béla ügyvezető elnök

Interjú (*KarcFM rádió*)¹

Egy kis tanyáról indult, becsületes parasztemberek gyermekeként. A családban rendszeres volt a napi ima, ám a Bibliát nem forgatták. Mégis a papi hivatást választotta, és szorgalmának köszönhetően Rómában, a Pápai Biblikus Intézetben is tanulhatott. Beszél németül, és olaszul, olvas latinul, angolul és franciául, és hogy a Bibliát eredeti nyelven tanulmányozni tudja, ismeri az ókori görögöt és a hébert is. Neki köszönhető, hogy a katolikusoknak is lett jól kezelhető és hordozható Szentírása, a Zsebbiblia, és hogy újra a polcokra kerülhetett a Családi Biblia. A pünkösdi Karcolat vendége Tarjányi Béla szentírástudós, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának professzor emeritusa, a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat ügyvezető elnöke.

Petz Margó: A stúdió vendége Tarjányi Béla, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának professzor emeritusa és a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat ügyvezető elnöke. Szeretettel köszöntöm itt a stúdióban. Jó napot kívánok!

Tarjányi Béla: Kezét csókolom, szeretettel köszöntöm a KarcFM Rádió hallgatóit.

P.M.: Menjünk vissza 30 évet, ha szabad kérnem. Annak idején milyen indíttatásra és miért hozták létre a Bibliatársulatot?

T.B.: Nagyon érdekesen kezdődött. Biblikus professzor voltam a Pázmány Péter Egyetem elődjén, a katolikus fakultáson, és mi, tanárok, a nehezebb időkben is kaptunk lehetőséget, hogy külföldi konferenciákon részt vegyünk. Ezzel az akkori kommunista vezetés dokumentálni akarta Nyugaton, hogy él és szabad a magyar egyház. Nos, így a hetvenes évek elejétől kezdve többször meghívást kaptam a bibliatársulatok vezetőinek értekezletére Nyugat-Európába, különböző országokba. Minden évben mentem, és láttam, hogy ők milyen sok jó dolgot tesznek a Biblia terjesztése ügyében. Az első bibliatár-

¹ Szerkesztett változat. Élőben is meghallgatható a <https://karcfm.hu/archiv/karcolat-2019-06-10-1300-1400/> címen.

sulat Németországban alakult meg, amikor ott a hitlerizmus előretörésével a vallásellenesség erősödött. Ennek ellensúlyozására igyekeztek előmozdítani a Szentírás szeretetét, ismeretét, ezért alakult meg ott az első bibliatársulat Európában, majd utána Ausztriában is, és a többi Nyugat-Európa-i országban. A vezetőik ettől kezdve minden évben tartottak egy közös konferenciát, és én 1973-tól

A Hittudományi Kar dékánja

évente jártam ezekre az összejövetelekre. Szomorúan vettem részt rajtuk, merthogy remény sem látszott arra, hogy Magyarországon valami hasonló születhessen.

De a rendszerváltás pillanatában azonnal kezdeményeztünk. Negyvenegynéhány ismerősömmel összejöttünk, megbeszéltük, hogy szükség van egy ilyen társulatra. Elkészítettük az alapító okiratot. Mindenki egyetértett, és örömmel felterjesztettük a Cégbírósághoz.

Semmi gond nem volt, negyedikként jegyezte be Társulatunkat a Budapesti Cégbíróság. Rövidesen a Katolikus Egyház legfőbb vezetése is jóváhagyta az alapítást. Így tudtunk elindulni. Nem volt azonban egyszerű a kezdet, hiszen se pénz nem volt, se iroda. Évekig az én tulajdon kis húsz négyzetméteres lakásom volt a székhely. Összejöveleteinket ott tartottuk, ahol lehetett, összejöttünk itt, ott, ahol tudtunk, például a piaristáknál, a szaléziáknál Óbudán, és a Központi Szemináriumban is. A hivatalos alakuló ülést is ott tartottuk meg 1990 elején. Az volt a szerencse, hogy korábbi kapcsolataim alapján a külföldi bibliatársulatok segítettek, amiben tudtak, elsősorban az osztrák, valamint a német bibliatársulat. Így például a német bibliatársulat öt éven keresztül biztosította számunkra az egyetlen alkalmazott szerény fizetését, és akkor még tervezett kiadványainkat is támogatták külföldről.

P.M.: Mi volt az eredeti cél, mit szerettek volna elérni?

T.B.: Azt láttam, hogy a Szentírás ismerete a katolikus hívek körében nem igazán általános. Ha visszatekintek a korábbi időkre, a 60-as, 70-es évekre, azok a lelkipásztorok, akik a tilalmak ellenére bátran végeztek ifjúsági munkát, az ő titkos lelkigyakorlataikon mindig a központban volt a Szentírás olvasása, tanulmányozása. Szentírás viszont nem volt, hiszen a Békés-Dalos Újszövetség külföldön készült, itthon nem jelenhetett meg. Külföldről egyenként, kettesével küldözgették személyi postával, és ez nagyon nagy kincs volt. Nagy változást jelentett azután 1972-73-ban, amikor a Zsinat után az állami szervek végre hozzájárultak ahhoz, hogy készüljön egy teljes magyar szentírásfordítás, hisz katolikus Szentírás 45 óta egyáltalán nem jelenhetett meg. Én is, amikor biblikus tanárként a Szentírást magyaráztam, a 20-as években megjelent, ötkötetes régi Káldi-Bibliát használtam, amit a bátyám – szalézi kispap volt titokban, és sok rettegés után, hál' Istennek, végre fölszentelték, és váci megyés pap lett –, ő szerzett nekem antikváriumból egy teljes ötkötetes régi Szentírást, mert katolikus teljes Bibliához nem lehetett másként hozzájutni.

Az 1973-as bibliafordítás készítésében már én is részt vettem, és mindannyiunk nagy öröme meg is jelenhetett. De az volt a gond,

hogy nagyalakú volt, szinte kódex méretű. Az első kiadás elővéltelben elkelt, aztán az állami hatóságok nagy huzavonával mindig engedtek pár ezer újabb példányt kinyomtatni. De egy ilyen nagyalakú Bibliát magunkkal vinni, úton-útfélen, otthon, zugos kis helyeken olvasgatni elég körülményes volt. Ugyanakkor láttam, hogy a protestánsok, akiknek a szocialista rendszerben is jelenhetett meg szentíráskiadásuk, olyan szép, kis hordozható alakú Bibliát adtak ki, amit mindenki nagyon szeretett. Ez volt a leghasznosabb formátum, olyannyira, hogy amikor egy jezsuita páter eljött hozzánk lelkigyakorlatot tartani, ő sem hozta magával a nagyméretű katolikus Szentírást, hanem a kis protestáns Bibliát. Engem ez nagyon bosszantott, és sajnáltam, hogy nekünk nincs ilyen jól kezelhető szentíráskiadásunk.

Ez volt tehát a legfőbb célunk, hogy kiadjunk egy katolikus Bibliát ilyen kisebb, hordozható formátumban. Ennek megvalósítása azért elég hosszú küzdelmek árán sikerült, csak évek múltán, 1997-ben. Amikor már volt arra remény, hogy össze tudjuk szedni a kiadáshoz szükséges pénzt, akkor próbálkoztam a szöveg megszerzésével. Arra gondoltam, hogy a meglévő, 1973-as szentírásfordítást adjuk ki ilyen kis formátumban. Természetes, hogy annak a kiadónak, ahol az megjelent, ez az ajánlat ill. kérés nem volt igazán vonzó, így nem kaptuk meg tőlük a kiadásra az engedélyt. Akkor azt kezdeményeztem, hogy egy új fordítást készítsünk, hiszen a 90-es években jártunk már, az a fordítás pedig akkor már két évtizede készült. Ötletünket jóváhagyta a Püspöki Konferencia, alakult is egy bibliafordító bizottság. Ez a bizottság csak egyszer ülésezett, el is osztottuk a feladatokat, de aztán nem történt semmi.

Ezek után arra gondoltam, hogy hisz ott van nekünk a Káldi-féle szentíráskiadásunk. Igaz, hogy régies a szövege, de egyébként nagyon színes a nyelvezete, igen jól olvasható. A jogdíjjal pedig ez esetben nincs gond, mert ez a szöveg igen régen jelent meg utoljára. Elhatároztam tehát, hogy ennek szövegét újítjuk fel, és azt adjuk ki. Két drága levelező hallgatósnő, Puskás Ilona és Puskás Mária kapott tőlünk egy kis számítógépet, és az egész Bibliát bepötyögték, úgy, ahogy egykor megjelent. Ezt a szöveget azután megkapták a kollégáim, tíz-tizenketten elosztottuk egymás között. Végignéztük a

szöveget, és a „vala-valá”-kat, a „mondá”-kat, ezeket a régies formákat átírtuk benne mai beszélt nyelv szóhasználatára, nyelvtana szerint.

Amikor a szövegjavítással elkészültünk, örömmel közöltem a Püspöki Konferenciával – amely egyedül jogosult arra, hogy katolikus szentíráskiadást engedélyezzen –, hogy van kész szövegünk, szeretnénk kiadni. Bizony volt, aki vonogatta a vállát, hogy azt a régi szöveget miért kellene kiadni, amikor van nekünk modern fordításunk, miért ölnék ebbe a sok pénzt. Használják az emberek inkább az újat, a 73-as fordítást!

Akkor a Püspöki Konferencia titkára, TERNYÁK Csaba, most egri érsek, adott egy jó tanácsot. A Káldi-féle fordítás a latin nyugati egyház Középkortól kezdve használt alapvető szentírásfordítása, a Vulgáta alapján készült. A Vatikáni Zsinat azonban elrendelte, hogy a Vulgátának készüljön egy olyan javított kiadása, amely az azóta felfedezett szövegtekstusokat és a mai biblikus-nyelvi kutatás eredményeit figyelembe veszi, és így teljességgel korszerű. Meg is jelent a Vulgáta javított kiadása, a Nova Vulgata, azaz a latin Neovulgáta. Az volt tehát a korszakalkotó ötlet, hogy igazítsuk a szöveget a Neovulgátahoz, és akkor a magyar szöveg is teljességgel megfelel a mai követelményeknek. Elvégeztük tehát a szövegnek ezt a revízióját is, és így kértem azután a Káldi-Neovulgáta Bibliafordítás kiadásának engedélyezését. A Püspöki Konferencia ilyen esetben kikéri egy szakértő cenzor véleményét. Ezúttal az erdélyi Jakubinyi érsek urat kérték fel véleményezésre, mert eredetileg ő is biblikus tanár volt. Korábban, amikor tudomására jutott, hogy a Káldi-Bibliát akarjuk kiadni, ő is elcsodálkozott, hogy miért ezt a régi bibliaszöveget adjuk ki újból („Ezt akarjátok ti ránk sózni?”). Amikor azonban látta, hogy a revízió a legmodernebb hivatalos katolikus fordítás, a Neovulgáta alapján készült, akkor örömmel javasolta a kiadás engedélyezését.

Akkor már csak nyomda kellett. Mindjárt meg is rendeltem nagy lelkesedéssel tizennégy ezret a tervezett méretből (Zsebbibliaformátum), sőt, annál egy kicsivel kisebbet is, tízezret. Izgalommal vártuk – és amikor leszállították, minden harmadik példány hibás volt. Erre – éppen nyári szünet volt – a teológiai hallgatókat fölbéreltem, és ők mind a huszonnégy ezret végiglapozták. Ami hibátlan volt, azt árusítottuk.

Óriási lelkesedéssel jöttek a vásárlók! Nagyon nagy öröm és elégtétel volt, hogy végre sikerült megvalósítanunk, kiadnunk a Szentírást ilyen jól használható Zsebbiblia formátumban.

Mindennek még érdekes előzménye volt az is, hogy közvetlenül a rendszerváltás után hazahoztuk külföldről az ún. Békés-Dalos-féle Rómában készült Újszövetséget is, és a bencésekkel együtt közösen itthon kiadtunk belőle kétszázezer példányt. Társulatunk már a megalakulása után két évvel részt vett ebben a nagyszerű vállalkozásban, és mi ebből hetvenezret adtunk el, elővételben. Jöttek a vevők, a plébániák, és százával, ötszázával vásárolták, úgyhogy talán ma is van még olyan plébánia, ahol van még belőle.

Amikor 1991-ben Magyarországra jött a Szentatya, és külföldről is eljött sok magyar fiatal, a Népstadionban kiosztottunk közöttük több ezer példányt, később pedig kb. tizenötezeret kiszállítottunk a határon túli magyarság ellátására. Nos, ilyen jó dolgok sikeredtek a 90-es években.

A Káldi-Neovulgáta Bibliánk 1997-ben jelent meg először, azóta valahol a 200-300 ezer példánynál tart a kiadása. Az utóbbi időben nagyon nagy segítség és előny az, hogy egyre több helyen van hitoktatás az iskolákban. Az állam támogatja a tankönyvek beszerzését. Sikerült beszerelni a mi Zsebbibliánkat is a tankönyvek közé, így azután a plébániák, iskolák rendelhetnek tőlünk olyan pénzen, amit nem nekik kell kiizzadni, vagy a gyerekeknek, és tankönyvként megkaphatják a Szentírást is.

P.M.: Ez volt az első saját Bibliájuk, amit sikerült így közzétenni, de az óta több olyan is megszületett, amelyről nem is gondolnánk, hogy kötődhet az önök Társulatához. Melyekre a legbüszkébb?

T.B.: A Családi Bibliára vagyok a legbüszkébb, de ha megengedi, ezt hagynám utoljára. Hadd mondjam el, hogy időközben egy elképzelhetetlen dolgot is valóra váltottunk. A kétezres évek elején egyszer bejött Társulatunk irodájába egy cigány fiatalember, és engem keresett. Bemutatkozott, elmondta, hogy ő újságíró, és mivel most van ideje, szeretné lefordítani lovári cigány nyelvre a Szentírást. Váratlanul ért az ajánlata, hiszen Szent Jeromos óta nem szokott megtörténni, hogy egyetlen egy ember fordítja le az egész

Bibliát. Azért igazán kíváncsivá tett, és azt mondtam neki, hogy nagyon örülök, rajta, fogjon hozzá. Nagyon jó, el is kezdi, mondta ő, de ehhez pénzre is szüksége volna. Elkezdtünk egyezkedni, hogy oldalanként mennyit kérne a fordításért. Meg is egyeztünk. Kértem, hogy fordítsa le először a két első evangéliumot, aztán majd meglátjuk, hogy jöhet-e a folytatás. Nos, jó, mondta, de éppen nincs állása, ezért már most szüksége lenne a fizetésre. Gondoltam egyet, és odaadtam neki a két evangéliumért a megfelelő összeget. Munkatársaim mindezt látták, hallották, és amikor a fiatalember elment, megjegyezték: Fogadjunk, hogy nem látjuk őt többet...

Egy jó hónap múlva azonban újra eljött hozzánk, és adathordozón elhozta a fordítást. Az életem során több nyelvvel foglalkoztam már, így a szanszkrit² is, meg a cigánnyal is. Megnéztem a szöveget, és láttam, hogy jól fordít. Volt azonban egy gond a fordítással, nevezetesen, hogy a ma élő romák szókincese igen hiányos, főként a modern életet és az elvont fogalmakat illetően. Nincs például saját szavuk arra, hogy „család,” „gyümölcs” stb., ezért minden országban az ottani nyelv megfelelő szavát használják helyette, Magyarországon például azt mondják: mio csalado, az én családom. Általános, elvont fogalmakban nagyon-nagyon szegény a nyelvük, mert náluk nem történt meg az, ami minden más nyelvben, hogy bővül a szókincs. Ha valamire nincs még megfelelő szó egy nyelvben, akkor vagy új szót képeznek, vagy pedig más nyelvből vesznek át szavakat. A mi magyar nyelvünkben is sok ilyen átvett és meghonosított szó van, például a radír német eredetű (radieren, kitörölni), a ceruza latin (cerussa, ólom), a papír pedig görög (papirusz).

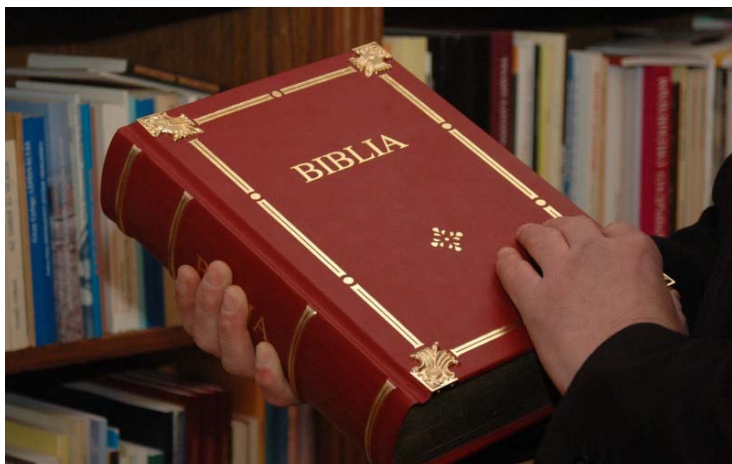
Ezért azt kértem tőle, hogy ilyen esetekben használja fel a közismert nemzetközi szavakat, például familia (familia, család), fructo (fructus, gyümölcs). Ebben egyetértettünk. El is kezdte a munkát, ill. folytatta, és kb. két év alatt elkészült az Újszövetséggel, 6 év alatt pedig az egész Bibliával. Mi örömmel kiadtuk ezt a fordítást, először

² A szanszkrit nyelv, illetve annak korábbi formája, a *védikus óind*, az indoeurópai nyelvcsalád indo-iráni csoportjába tartozik. Az egyik legősibb indoeurópai nyelv, az Észak-Indiát a Kr.e. 2. évezredben meghódító indoárják nyelve volt. Az egyik köznyelvi változatából származnak a mai Észak-Indiai indoárja nyelvek, és a cigány nyelv is.

a Cigány-Magyar Újszövetséget, aztán a teljes Bibliát („Suntoiskiripe”). Az általunk kiadott teljes cigány nyelvű Biblia egyedülálló a világon. Ez volt az egyik különleges és érdekes vállalkozásunk.

Hasonlóan érdekes vállalkozásunk volt még a Rovásírásos Újszövetség kiadása. (A magyar rovásírás azzal, hogy bármilyen szöveget le lehet vele írni, szintén egyedülálló a világon.) Ezek a kiadványok egyrészt egyedülálló kezdeményezések, másrészt teljesebbé teszik a mi Szentírással kapcsolatos szolgálatunkat.

Első szentíráskiadásunknak volt egy alapvető, közkedvelt mérete (a Zsebbiblia), de később kiadtuk ugyanazt egy kissé nagyobb méretben, hogy könnyebben lehessen olvasni, az Újszövetségből megjelent egy még nagyobb méret, nagyobb betűkkel. Végül pedig, most már második alkalommal közreadtuk az ún. Családi Bibliát.

A Családi Biblia valójában a Zsebbibliának a nagyobb változata majdnem A4-es méretben, vagyis kb. akkorák a lapjai, mint egy szokványos papírlap. Ebből a formátumból korábban, a **Biblia Évében** még *aranyveretes* példányok is készültek. Munkatársam fia ezüstműves, ő tervezte a nagyon szép vereteket, ezeket bearanyoztattuk, és az egyes példányokat a Szekszárdi Nyomda kódex formában bekötötte, és ráhelyezte az aranyvereteket.

Ez a kiadvány már teljesen elfogyott, ezért ismét szükségesnek látszott, hogy újra kiadjuk, bár most anyagi okokból szerényebb aranyomással, de változatlanul kódex-szerű kötéssel a gerincen, nagyon szép bőrkötésben. Az új Családi Bibliát 2019-ben mutattuk be a sajtónak. Nagy érdeklődés fogadta, több rádióműsor, televízió, és a TV-híradó is beszámolt róla. Mindez nagy öröm volt számunkra.

Ma is vannak olyan családok, amelyeknek otthonában kis oltár is van, rajta egy szobor, szentkép, kereszt, és a család rendszeresen ez előtt az oltár előtt közösen imádkozik. Úgy gondoljuk, hogy a Szentírásnak, Isten Igéjének is ott kell lennie, mindig szem előtt, hogy ez legyen a család életének iránytűje, irányadója. Nagyobb egyházi és családi ünnepeken olvassanak fel ebből a közös Szentírásból egy-egy megfelelő részletet.

A Biblia végén pedig üres regiszter-lapok vannak, ezeken feljegyezhetik a családi élet fontos eseményeit, a születést, a búcsúzást, a nagyszülők, felmenők neveit. Nemrégiben egyik munkatársam elmesélte, hogy hétéves korában, a negyvenes évek végén még volt nekik ilyen, díszes Bibliájuk. Abban az időben félve dugdosta ezt a család, de ő mindenáron nézegetni akarta azt a nagy, csatos, szép Bibliát. A könyv végén pedig ott látta régi őseik felsorolását. Ezt szeretnénk újra meghonosítani, elterjeszteni a magyar családok körében.

Az is igazán örömünkre szolgált, hogy időközben egy kedves művésznő, Maros Éva, aki Borsos Miklósnak szinte nevelt lánya volt, annak idején kapott a művésztől jó néhány grafikát. Szeretettel őrizgette ezeket a bibliai témájú képeket. Mi jó ismeretségbe kerültünk vele, és egyszer meggondolta magát: Társulatunknak ajándékozta ezeket a grafikákat. A régi képes Bibliák mintájára elhelyeztük Családi Bibliánk végén ezt a tizenhat Borsos-grafikát – ez is nagymértékben emeli a díszes kiadvány értékét, szépségét.

Ha a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat nem született volna meg a Magyar Egyházban, a szerteszórt magyar közösségen belül, akkor mindez hiányozna az Egyház és híveink életéből. Természetes az is, hogy mi látjuk el a határainkon túl élő katolikus magyar híveket Szentírással, amilyen kedvezményesen csak lehet. Az elmúlt harminc év alatt sok ezer Biblia került hozzájuk ezekből a kiadásokból.

P.M.: A Bibliatársulat 2019 áprilisában megjelent kiadványa a Családi Biblia, amely már másodszer jelent meg, ezúttal Borsos Miklós grafikáival kiegészülve. Hogyha professzor úr visszakalandozik egy kicsit, sok-sok évvel, akkor az Önök polcán otthon volt Családi Biblia?

T.B.: Nos, tessék látni, nem volt, semmilyen Biblia nem volt. Minden nap imádkozott a család együtt, hosszasan, szépen. A templom messze volt. Mindenszentekkor kis sírt készítettünk a szoba közepén nedves homokból, gyertyákat raktunk rá, és elimádkoztuk a Mindenszentek litániáját. Édesapám mindig keresztet vetett, amikor munkába indult, de Biblia nem volt a családban. 1942-ben születtem, retentő gondokat jelentett az árvíz, a háború, a Rákosi rendszer, és a többi nyomorúság.

Családi otthon Bócsa-Zöldhalomban

P.M.: Hol nőtt föl?

T.B.: Soltvadkert és Jakabszállás között van a bugaci erdő. Egyik oldalán van Bugac, a másik oldalán pedig a Bócsa nevezetű község, ami az én gyerekkoromban talán csak két házból állt, egy iskola meg a Tanácsolóház volt a központban, mivel az egész terület tanyatelepüléssé vált. Azóta már jócskán előrehaladott a helyzet ott is, megszületett egy igazi falu. Mi a műúttól három kilométerre, a központtól kilenc kilométerre laktunk egy ősi, vert falú, nádtetős házban. A templom is kilenc kilométerre volt, gyerekkoromban oda jártunk Veronka nővéremmel előbb gyalog, később „biceklivel” (bicikli).

Az akkori helyzet vallási szempontból elég visszafogott volt, már ami az ösztönzést illeti. A papok prédikáltak, ahogy tudtak, a tanúinktól, házunktól kb. ötszáz méterre volt katolikus iskola is, kápolnával. A kápolnát persze szétverték, az embereket zaklatták, hogy ne járassák a gyerekeket hittanra. Ilyen környezetben telt az általános iskolai korszakom.

P.M.: De akkor hogyan? Akkor hogy talált rá a papi útra?

T.B.: Édesapám kiskunfélegyházi volt, 16-an születtek a családban, közülük nyolcan éltek meg a felnőttkort. Az idősebbek férjhez mentek, megnősültek, és ugyanúgy parasztok lettek, mint a szüleik. Mikor azonban a legfiatalabbak felcseperedtek, elmehettek gimnáziumba tanulni, sőt, egyetemre is. Az egyik fiatalabb fiú papnak tanult, a másik meg pilóta lett. Volt a háborúban is, le is zuhant a gépével, betört a feje, de túlélte.

A pap nagybácsi, Tarjányi László pedig nagyon jó tanuló volt. Budapestre helyezték, hogy a teológia után szerezze meg a teológiai doktori címet is. 1944-ben volt ez, amikor jött a front, ő pedig nagyon félt Budapesten. Kérte főpásztorát, hogy a várható ostrom idejére ő vidéken lehessen. A váci püspök ezért ideiglenesen áthelyezte őt Aszódra. Ott egyik alkalommal egy téli estén házszenelésre mentek a plébánossal az egyik közeli tanyaközpontba. Háború volt, sötét, téli este, ezért vendéglátóik kérték, ne menjenek vissza Aszódra, aludjanak itt az utcai tisztaszobában. Éjjel azon a környéken az az egyetlen szoba kapott bombatalálatot, és mindketten szörnyethaltak.

Ilyenek voltak nálunk a családi emlékek. A pap nagybácsin kívül édesapám testvérei közül két szerzetesnővér is volt a családjukban. Így édesapám révén nálunk a papságnak, az Isten szolgálatának igen komoly nimbusza volt. Ő pedig, aki látta két öccsének a paraszti sorból való szabadulását, családjával nagy nyomorúságban volt kénytelen élni: 41-ben árvíz, 44-ben az oroszok fosztottak ki bennünket, aztán Rákosi szedte el, ami megmaradt, végül Nagy Imre után a földet is elvették, és édesapám a saját földjén bérlő lett. Ilyen körülmények között ott a tanyavilágban ő volt az első, aki azt mondta, hogy az összes gyereke menjen tanulni.

A bátyám, Ferenc indult először, `pechjére` a szaléziakhoz. Alighogy elindult, az ő rendjüket is feloszlatták, a szerzeteseket szétzavarták. Elment Egerbe váci kispapnak, de felszenteléséig mindig rettegett, hogy mikor jönnek rá, hogy szerzetes, és mikor zavarják el. Veronka nővérem végül otthon maradt szüleink segítségére. A kisebbik nővérem, Erzsike már járhatott gimnáziumba, és én is. Egyrészt tehát az, hogy tanulhattam, másrészt pedig az irány is eléggé adva volt, mert közben a bátyám kispap volt, aztán főszentelték. Így ő is, meg az egész család is boldogan vette tudomásul, hogy papnak készülök. Nem volt könnyű elhatározás, vívódtam is eleget, főleg az érettségi után. Jelentkeztem Szegedre, az egyetemre, mert nagyon szerettem a matematikát. De a papi élet is nagyon vonzott. Végül azt gondoltam, hogy ha fölvesznek az egyetemre, akkor elmegyek a teológiára, ha nem vesznek fel, akkor lesz, ami lesz, ne mondja nekem senki, hogy azért mentem az egyetem helyett teológiára, mert az egyetemre nem vettek fel.

Amikor végül elmentem Kalocsára felvételizni a teológiára, a drága jó Grósz érsek úr a budapesti Központi Szemináriumba küldött. A kalocsai kispapok többsége Szegeden tanult, a jobb tanulókat azonban igyekeztek Pestre küldeni, hogy szerezzenek tudományos fokozatot. Egyébként azért is szükség volt erre, mert éppen az előző évben, 1959-ben a Belügyminisztérium a pesti szemináriumból eltávolította szinte az összes kispapot, mert nem voltak hajlandók elítélni Mindszenty bíboros urat, így gyakorlatilag üres volt a budapesti teológia. Ezért az akkori püspökatyák, akit csak lehetett, főküldtek Pestre. Ott bizony szorgalmasan kellett tanulni! Őt év

alatt megszereztem a teológiai abszolutoriumot, a hatodik évben pedig sikerült néhányunknak a doktori fokozatot is elnyerni.

Egy nagyon aranyos sváb faluba, Nemesnádudvarra kerültem először, és a hívek a tenyerükön hordoztak. Egy bajom volt, hogy nem tudtam a kisiskolás gyerekekkel bánni, valahogy nem erre születtek – és nem is készítették fel rá a teológián. Ez nagy nehézség volt, mégis nagyon szép volt az ott töltött esztendő. Ezt követően nyílt lehetőség arra, hogy Rómába menjek a bibliatudományt magasabb szinten elsajátítani. 1964-ben egyezett meg az Állam és a Püspöki Konferencia, hogy a Római Pápai Magyar Intézetbe Magyarországról papok is mehetnek továbbtanulni. A kommunista vezetést ugyanis nagyon bosszantotta, hogy ezt az Intézetet a háború után a külföldre emigrált papság vette birtokba, és a magyar Állam ezeket az emigráns papokat akarta onnan kiebrudalni. A földszinten és a felső emeleten már régóta a rendszer által kiküldött művészek, részben pedig a beépített emberek tanultak vagy ügyködtek, a második emeleten pedig ott volt az ellenség, az emigráns papság. Ezeket sikerült 1964-ben eltávolítani onnan, azon az áron, hogy a Magyar Állam is küldött oda papokat. A második turnussal én is odakerültem tehát 1967-ben. Óriási öröm volt ez számomra! Azon a nyáron már

Pápai Magyar Intézet, Róma

föl voltam mentve a lelkipásztori szolgálat alól, hogy készülhessek, mert tudtam, hogy odakint mindjárt azzal fogadnak bennünket, hogy görögből és héberből tegyük le a felvételi vizsgát.

P.M.: Akkor már úgy is beszélt angolul, németül, és ehhez kellett még a héber is, meg a görög is?

T.B.: Görögöt, hébert már itthon, a teológián tanultam 4-5 évig, a kiutazás előtt pedig egész nyáron a felvételre készültem görögből, héberből. A németet, angolt, olaszt teljesen magánúton tanultam. A beiratkozás során, ahogy beszélgettünk, a kötelező németet, olaszt mindjárt elismerték, ezekből nem kellett vizsgáznom, bibliai görögből, héberből viszont felvételi vizsga volt. A Biblia héber és görög szövegéből kellett néhány fejezetet jól ismerni, nyelvileg pontosan elemezni. Amikor a vizsgáról az eredmény megszületett, és kihirdették, hogy kinek sikerül (voltunk vagy 30-40-en), engem nem említettek. Ez azt jelentette volna, hogy ezekből a nyelvekből egy év előkészítőt kell elvégezni, hogy a héberből, görögből is a megfelelő szintre jussunk el. Amikor megkérdeztem a vizsgáztató tanárt, azt mondta, hogy az én eredményem nagyon a határon volt, ezért azt ajánlja, hogy végezzem el az előkészítő évet. „Nem lehetne mégis megpróbálni az igazi első esztendő a rendes kurzusból?” – kérdeztem.

Így aztán mégis fölvettem az első évre, és görögből a teljes első év anyagából már novemberben levizsgáztam. A görög nyelv tanára az áldott jó emlékű Maximilian Zerwick professzor úr volt. Sajnálom egyébként, hogy nem kellett a továbbiakban részt vennem az óráin, de időt nyertem, mert nekem azért nagyon kellett igyekezniem. Akkor még mindent latinul adtak elő a professzorok, tankönyveink latinul voltak, olyan könyvünk is volt, amiben öt nyelven írt cikkek sorakoztak. Ilyen könyvekből tanultunk, felelni meg bármelyik nyelven lehetett, amit a tanár tudott. Volt koreai, amerikai tanárunk is. Én többnyire megmaradtam az olasznál. Egyszer vétettem nagyot, mert a német professzornál Szentírás-magyarázatból németül akartam felelni, és az ő legfőbb szíve csücske könyve volt a kötelező olvasmány. Eléggé hebegtem, dadogtam, de azért sikerült átmennem.

Óriási élmény volt tehát számomra, hogy ott tanulhattam. Az előző nyáron még otthon kaszáltam, kapáltam a szüleimmel, és akkor egyszer csak jöhettem Pestre, fölülni a repülőre, és itt vagyok az Egyház központjában, a legmagasabb szintű egyetemen tanulhatok, palotában lakom, ahol mindenkinek külön szobája van, gyönyörű freskókkal. A Falconieri-palota volt ez, a Római Pápai Magyar Intézet, amit annakidején a 20-as években vett meg a Magyar Állam, azért, hogy oda világi és papi személyek jöhessenek, ott lakhassanak, onnan járhassanak a római egyetemekre. Végül annak is nagyon örültem, hogy így sikerült két év alatt megszerezni az ottani biblikus licenciátust, ami arra jogosított fel, hogy a szentírástudomány tanára lehessen teológiai fakultáson.

P.M.: Arról akartam még faggatni, hogy mi is az a bibliatudomány. Ott van a Szentírás. Őn azt eredeti nyelven is tudja forgatni, olvasni. Miből áll ez a tudomány? Lehet másképp magyarázni az ott leírtakat, vagy fedeznek fel hozzá fűződő írásokat? Tehát miből áll ez a kutatás, miből áll ez a tudomány?

T.B.: Ennek alapvetően két összetevője van. Egyik tanulmányozni a kort, a szöveget, a vonatkozó irodalmat, és lehetőség szerint minél tökéletesebben átültetni a saját nyelvünkre vagy az előadásaink során elmondani, hogy a szent szerző által a jó Isten mit akart a tudunkra adni, tanítani, elérni. A szavakat, mondatokat sokféleképpen lehet érteni és értelmezni. Ugyanazt a Szentírást használja a protestantizmus, a kezdeti időkben az ariánusok és a különféle szekták, mert a Bibliát sokféleképpen lehet értelmezni. Tehát a bibliatudós elsődleges feladata, hogy a Biblia szövegét szakszerűen, hozzáértően értelmezze és közvetítse.

Ugyanakkor a Katolikus Egyházban, de a többi keresztény közösségben is, van egy nagyon fontos követelmény: igazodni az eddigieknek, elődeinknek az értelmezéséhez. Figyelnünk kell arra, hogy mit mondott egy-egy szakaszról Szent Jeromos, aki számos kommentárjában magyarázza a szentírási szövegeket, vagy mit írt erről Szent Tamás, a nagy egyháztanító, és a többiek. Mindez az ún. Szent Hagyomány, vagyis a Biblián kívül és annak kapcsán szóban áthagyományozott, és sok esetben különböző korokban írásba fe-

tett értelmezések. A szentírástudósnak erre nagyon oda kell figyelni. Ezt úgy hívjuk, hogy hit-érzék. Ez a hit-érzék megvan sokakban, az értelmes, odafigyelő keresztény katolikusokban. Erre kell nagyon figyelni, minél inkább feltárni, alkalmazni, és iránymutatónak tartani az értelmezés során. Ez a katolikus bibliatudós másik legfőbb feladata. Egyébként az egyházi Hagyomány a többi teológiai tárgy művelői számára is mérvadó. E két szempontnak – hogy a szent írók által mit akart közölni velünk Isten, és hogy mit őriz és tanít az egyház Hagyománya – a minél jobb ismerete, alkalmazása és továbbadása a szentírástudós alapvető feladata.

P.M.: Van kedvenc része az Újszövetségből, amelyikben jobban elmerült, amelyik jobban megérintette a szívét, a lelkét?

T.B.: Érdekes volt a tanári pályafutásom. Úgy kezdődött, hogy hat évig az ószövetségi szentírásmagyarázatot tanítottam. Nagyon szerettem, de ezen a területen kezdetben még elég tétova voltam. Hat év után sikerült az Újszövetségi Tanszékre átkerülnöm. Ebben a feladatkörben, a 2+2 éves kurzus során természetesen az egész Újszövetség ismertetése sorra kerül a Szentírás-bevezetés (introdukciónak) és az általános ismeretek) és a szövegmagyarázat kapcsán.

Az ún. szövegmagyarázat vagy egzegézis azt jelenti, hogy a tanár kiválaszt egy részt, egy fejezetet valahonnan az Újszövetségből, az evangéliumokból, és azt igyekszik mondatról mondatra részletesen elemezni, feltárni a benne megnyilvánuló isteni üzenetet, tanítást. Az évek során az Újszövetség sok részét elemeztem, tanulmányoztam, és azokról előadásokat tartottam, de leginkább Márk evangéliuma volt az – talán meglepő sokak számára –, ami leginkább érdekelt, és a kedvemre való volt. Lukács evangéliuma vagy János evangéliuma sokaknak közelebb áll a szívéhez, de nekem a kedvenc evangélistám Szent Márk lett.

Annyira rá tudtam csodálkozni Márkra, aki született zsidó, de jól tud görögül is. Ez a fiatalember ott él Jeruzsálemben, aztán csatlakozik a keresztény apostolokhoz, kíséri Pál apostolt, majd Pétert. Mindenfelé prédikálnak, jönnek, mennek – s egyszer csak fogja magát, és egy ilyen csodálatos művet szerkeszt. Mert Márk Evangéliuma igazi

írásmű, van eleje, vége, van egy íve, a szerzőnek van saját elképzelése, célja, hogy írásával mit akar kifejezni, tanítani.

Ő az első, aki Jézus nyilvános tevékenységét, működését megörökítette, az eseményeket logikus sorrendbe, keretbe rendezte. Ez a keret nem olyan, mint később Jánosnál, aki a talán történelmi valóságra, eseményekre jobban odafigyel. Márknál Jézus működése egyetlen egy év keretébe van sűrítve. Jézus föllép Galileában, befejezi Jeruzsálemben, és közben sokfelé jár a Szentföld falvaiban. Az evangélium gondolatmenete világos, szép a görög nyelve, még azt is érezni rajta, hogy hol írta a szerző, mert szép számmal vannak benne latin kifejezések, ami egyértelműen Rómára utal, ahol az ígéhirdetők beszédeibe beszivárogtak a latin szavak.

Egyszóval ezt az evangéliumot igazán kedvelem, és mindig úgy éreztem, hogy ez van legközelebb az eseményekhez. A többiek már hamar-hamar kiegészítik Jézus szavait egy-egy félmondattal, más-ként rendszerezik az események menetét, a kronológiát. Márk első-sorban Jézus tetteire figyel. Máté, Lukács és majd később János is sokkal többet hoz Jézus beszédeiből. Ez nem azt jelenti, hogy ezeket Márk nem ismerte, számára azonban az volt az érdekes és megörökítendő, hogy Jézus mi mindent tett, szerinte ezek a tettek hordozzák a kinyilatkoztatás lényegét. Ezt egyébként Jézus példabeszédei nála is megfogalmazzák, képes beszédben, az egyszerű ember számára is világos mondanivalóval és tanulsággal.

János evangéliumában Jézus kimond olyan dolgokat, amelyek valójában túllépnek Jézus konkrét szavain. Ezt János azzal igazolja, hogy idézi Jézus szavait: „A Szentlélek majd megtanít benneteket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek.” (Jn 14,26) Amikor Jézus gondolatait továbbvisszük, az nem meghamisítás, mert az Egyház mindig is vallotta, hogy akik – odafigyelve Jézusra, az evangélistákra, a hagyományra – kiegészítik, továbbviszik Jézus gondolatait, az teljességgel helyénvaló.

Márk viszont, a maga egyszerűségében, úgy is mondhatnám: földhözragadtságában, elsősorban a konkrét tényekhez időben is közelebb állva úgy írja le az egyes eseményeket, hogy az ember azt érzi, valóban így történhettek ezek. De azt is tudnunk kell, hogy valójában nem Márk fogalmazza meg ezen események leírását. Mindezeket a

történeteket, Jézus példabeszédeit sokszor, százszor és százszor felidéztek a közösségekben, és közben lecsiszolódtak, egyre inkább olyan formát öltöttek, hogy a lényegi mondanivalót kidomborítsák. Az így közkinccsé vált epizódoknak, történeteknek már a szóbeli igehirdetés során kialakult a megszokott és jól megjegyezhető szövege. Például Zakeus történetét, vagy a tékozló fiú hazatérésének megragadó leírását egy hallásra mindenki megjegyezhetette, és később pontosan ugyanúgy elmondhatta. Márk pedig mindezt, mint a mozaikokat összegyűjti, logikus sorrendbe rakja, és kerek elbeszélésként közreadja. Nem nyúl bele az egyes kis történetekbe, példabeszédekbe, nem tesz hozzájuk semmit, és nem is vesz el belőlük semmit. Lukácsnál sokszor érezhető, hogy néha kiegészíti valamivel azt, ami annakidején elhangzott.

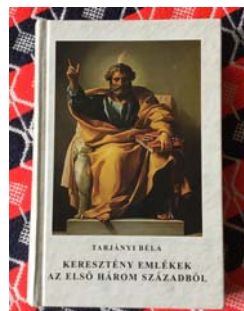
P.M.: Ahogy említette, Márknak is volt célja, volt elképzelése. Tudom, hogy Önnek is mindig van terve, mindig van következő célja. Az egyik apropó, amiért meghívtam, az az Ön által alapított Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat működésének a harminc éves évfordulója volt. Nemrég jelent meg egyik büszkeségük, a Családi Biblia...

T.B.: Nagy terveim már nem nagyon lehetnek. Rövidesen hetvennyolc éves leszek. Terveim helyett először hadd említsem a legfőbb gondomat. Nem találok olyan embert, akinek ennyire szívügye volna a Biblia ilyen jellegű szolgálata, népszerűsítése. Nagyon sokan örülnek annak, hogy vagyunk, hogy a Bibliatársulat így szolgálja a magyar Egyházat, de ez a fajta apostolkodás senkinek sem annyira fontos, mint nekem. Nagy gond ez számomra, mert nem tudom, hogy lesz-e folytatása. Nagyon jó munkatársaim vannak, de nehezen elképzelhető, hogy bármelyikük ilyen szinten továbbvigye ezt a tevékenységet. Nem tudom tehát, hogy a Bibliatársulat sorsa énutánam hogyan alakul.

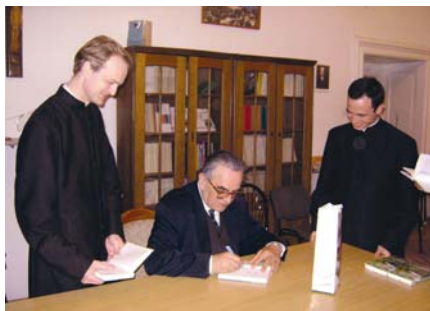
Van azonban még egy, talán utolsó, de igazán érdekes tervem. Köztudott, hogy kezdettől fogva évente négyszer megjelenik biblikus-lelkipásztori folyóiratunk, a Jeromos füzetek. Most, éppen az utolsó számok kapcsán rácsodálkoztam, hogy mennyire ismeretlen számunkra a kereszténység története az apostoli kort követő első

századokban. Például a keleti egyházak első három évszázadának történetével. Mindez teljesen ismeretlen számunkra, az általános hívő számára. Ha igaz, akkor ezekből a tanulmányokból összeáll egy újabb kis kötetem. Lehet, hogy csak postumus... [Azóta megjelent: *Keresztény emlékek az első három századból* címmel.]

Egyéb, más, nagy terveim már nincsenek. A Családi Biblia kapcsán örülnék, ha jelentkeznének olyanok, akiknek volt ilyen régi Bibliájuk. Tehát inkább csak ilyen kisebb dolgokra gondolok. Úgy érzem, hogy ami igazán fontos volt számomra, az megszületett, megvalósult. Nem írtam szakkönyv-sorozatokat, vaskos tudományos könyveket, de amit végeztem, kicsit olyan, mint Márk műve. Megvolt, és eredményesen működött Társulatunk a Magyar Katolikus Egyházban. A könyveket vagy olvassák, az emberek, vagy sem, de a Bibliatársulat által végzett szolgálat valóság, és alakította a Katolikus Egyházat. Bizom benne, hogy a Káldi-Neovulgáta Biblia, a nemzeti örökség Káldi-Biblia felújított formája nem megy többé feledésbe, hiszen sokan szeretik és forgatják. Es talán a honlapunk is elérhető lesz még egy ideig, hiszen sok értékes anyag van rajta (www.biblia-tarsulat.hu).

Megjelent...

Teológus tanítványaimmal...

P.M.: Tarjányi Béla szentírástudós, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hit-tudományi Karának professzor emeritusa, a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat ügyvezető elnöke volt a vendégem. Megtisztelő volt, köszönöm szépen.

T.B.: Én is nagyon szépen köszönöm a lehetőséget.

Köszönet illeti munkatársainkat, akik a Társulat folyamatos működését lehetővé teszik:

Belső munkatársak: – **Bukor Katalin** eladó, terjesztő. – Húsz éve igyekszik lelkesen és pontosan végezni a munkáját a Bibliaközpontban – **Udud Tibor** postázó, szállító, mindenés. 18 éve segít a Bibliaközpontban. Mindig készséges, és mindenre kapható.

Külső munkatársak: – **Mezei Ferencné Ági** könyvelő – **Megyesi Gizella** korrektor – **Végh Ferenc** informatikus, a Tech-Net Trade vezetője – **Csupor Zoltán** nyomdász, a Corvinus Kiadó Kkt vezetője.

A Továbbképzési Munkacsoport

Vezetője **Vágvölgyi Éva**

A Bibliaapostol-képző Szemináriumokon munkatársként résztvevők névsora:

Adorján Andrásné, Balthazár Zsoltné, Balthazár Zsolt, Bánó Georgina, Bicsár László, Csobánné Rákóczi Sarolta, Csomay Tünde, Dunai Ágnes, Dreiszker Zsuzsanna, Gelley Anna, Gruber Mária, Győrvári Edit, Dr. Hargita Mária, Járominé Zárai Györgyi, Dr. Karácsony Mária, Kecskésné Dr. Pantó Eszter, Kiss Károly, Luterán Ildikó, Marincsák László, Mayer László, Midling Andrea, Nátrán Józsfené, Németh Edit, Polgári Ferenc, Pomeisl Mária, Prokos Endre, Radnóti Mária, Rajkai István, Stalzer Györgyné, Dr. Süttő Judit, Szuromi Szabolcs, Dr. Thorday Attila, Vermes Zoltán, Víg Adrienn, Zsuppán Mónika. – *Vajdaság:* Boros Gyevi Otília, Kónya Livia, Móra Mária, Urbán Jolán, Urbán Tibor

Bibliaapostol-képzőnk Tahiban

és Máriabesnyőn

Isten Szava

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

Bibliaapostol-képzők Leányfalun

megmarad örökre
